

CSENDŐRSÉGI LAPOK

MEGJELENIK
HAVONTA KÉTSZER

SZERKESZTI
PINCZÉS ZOLTÁN
SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre --- --- 12 pengő
Félévre --- --- 6 pengő
Negyedévre --- --- 3 pengő

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, I., ORSZÁGHAZ-UTCA 30

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő, negyedévre 3 pengő

Megjelenik
havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy Isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

A szombathelyi vizsga.

Hosszú, nehéz hónapok kemény munkája után, néhány nap múlva vizsgát tesznek a szombathelyi őrsparancsnokképző tanfolyam hallgatói. Nem kételkedünk benne, hogy a vizsgán sem fognak másoknak bizonyulni, mint akiknek a tanfolyam tartama alatt bizonyultak: szorgalmas, derék, jó-tudású csendőröknek és katonáknak, akik mindenképpen méltók voltak arra a kitüntetésre, hogy a tanfolyamba kiválasztassanak és méltók lesznek arra, hogy mint leendő őrsparancsnokok a lassankint bizony már ritkuló régi gárda örökébe lépjenek.

Minket, testületünk életének és eseményeinek szerény krónikásait is mindig örömmel töltött el, amit erről az iskoláról hallottunk, mert az mindig csak jó és csak dicséret volt. Büszke volt és joggal büszke is lehetett erre az iskolára mindenki, akinek része volt benne, akár mint vezetőnek és ellenőrzőnek, akár mint oktatónak vagy hallgatónak, mert a vállvetett, közös munka eredménye az a közel százhatvan kiválóan kiképzett új tiszthelyettes lesz, akivel az iskola a csendőrséget néhány napon belül gazdagítani fogja.

Az elmúlt évtizednek megpróbáltatásokkal telt nehéz viszonyai közepette bizony sokszor estünk gondolkodóba, hogy vajjon képes lesz-e a csendőrség arra, hogy a megpróbáltatásokat rövid idő alatt kiheverje s hogy erkölesi téren mielőbb kitermelje magából a zivataros idők nem csekély veszteségeit. Az utóbbi évek tapasztalata — hála Istennek — mindinkább eloszlatta ezeket az aggályokat s most, amikor a háború utáni évek első nagyobb-szabású őrsparancsnokképzésének neveltjeit oktatóik újtjukra bocsátják, azzal a megnyugtató érzéssel tehetik ezt, hogy munkásságukkal nemesak a mai, hanem a jövő generációnak is olyan szellemi és erkölesi fundamentumot alkottak, amely egyuttal a testületnek is a legbiztosabb, soha meg nem ingatható léalapját képezi.

A nagyváradi országos csendőriskolát, amely nagyobb-szabású oktatási reform keresztülvitelét

lehetővé tette volna, elrabolták tőlünk s ezzel már csak az elhelyezés tekintetében is szinte leküzdhetetlen nehézség elé állítottak minket, amely az őrsparancsnokképzés megindításának egyik legnagyobb akadályja volt. Nagyváradot vissza fogjuk kapni, de arra nem várhattunk, azért kellett ideiglenesen Szombathellyel pótolnunk. Annál nagyobb az érdeme mindenkinek, akik ezt lehetővé tették és keresztülvitték, mert a kezdet és kényszerű kezdetlegesség ezer nehézsége dacára is az elérhető legjobbat produkálták úgy, hogy az eredmény nem marad a háború előtti éveké mögött. Épületektől megfoszthattak minket, de a két karunktól, a dolgozni és élni akarástól földi hatalom meg nem foszthat. Erről tettek tanúbizonyságot a mi szombathelyi bajtársaink.

Tisztában vagyunk vele, hogy még nagyon sokat kell tennünk és dolgoznunk ahhoz, hogy az idők követelményeinek minden tekintetben meg tudjunk felelni s az is természetes, hogy ennek a törekvésünknek a szombathelyi iskola csak egyik legelső állomása. De éppen ez a körülmény adja meg az iskolának és első vizsgájának a maga különös jelentőségét. A kezdet mindig a legnehezebb, de a kezdet sikere egyúttal a legjobb forrása a további céltudatos munkakészségnek és energiának. Az az eredmény, amelyet az első tanfolyam felmutatott, kétségkívül csak bevezetése lesz annak a misszió-nak, amelyet a szombathelyi iskola testületünkben még be fog tölteni.

Vigyék magukkal újonnan kinevezendő tiszt-helyettes bajtársaink az őrsökre mindazt, amit ebben az iskolában tanultak: a rendet, fegyelmet, munkát és kötelességtudást; vigyenek a szívükben szeretetet és ragaszkodást előljáróik és oktatóik iránt, akiknek erkölesi és szellemi gazdagságukat köszönhetik; haladjanak, mint leendő előljárók, maguk is az ő nyomdokaikban s akkor büszkén elmondhatják, hogy az Élet vizsgáját is olyan sikerrel állották ki, mint az iskoláét. Neveljenek sok magukhoz hasonló csendőrt az országnak, hogy ha majd egyszer az idő minket is kiállít a sorból, pus-kánkat méltó utódok kezébe adhassuk.

Egyébként pedig szívből gratulálunk a szombathelyi mintacsendőröknek, oktatóknak és hallgatóknak egyaránt.

A magyar falu.

A falusi élet mutatja meg legjobban a maga őszinteségével, egyszerű jelenségeivel egy nép lelkületét, jellemét, gondolkozásmódját és erkölcsi értékét. Ennek oka abban rejlik, hogy a falusi élet nem mutat fel annyi kaleidoszkopszerűen változó, komplikált nyilvánulást, mint a városi, főként a fővárosi emberek élete. Másik ok, hogy a falusi ember a szabad természet ölében nő fel, a nappal kél és napszálltával tér nyugovóra s egyébként is egész életét a természethez való alkalmazkodás, a természet erőinek tisztelete és ez erőktől függés érzése hatja át.

Ezért könnyeb a falusi lélek jelenségeinek megfigyelése és könnyebb az egyöntetű jelenségekben megnyilvánuló törvényszerűségek megállapítása is.

Bennünket, magyar csendőröket, két okból érdekelhet a falu lelke. Először, mert testületünk tagjainak jelentékeny része — mondhatnók túlnyomó többsége — falusi eredetű. A falun nőtt fel, ott töltötte el gyermekéveit és így a testületbe is magával hozta azokat az emlékeket, amiket gyermek- és ifjúkora édes érzései plántáltak be lelkébe. Ezek sokszor visszatérnek lélekben a gyermekkor zavartalan örömeiből megmaradt emlékek nyugodt tüzéhez, hogy amellet megmelegedhessenek. A másik ok, amiért a falu iránt érdeklődnünk kell, abban rejlik, hogy a csendőrség maga is tulajdonképpen a fal-

vakban él, így állandó megfigyelői vagyunk a falusi életnek, részesei a falu társadalmának, osztályosai a falu örömeinek és zászlóvivői a falu kultúrájának.

Mit beszél nekünk, mire tanít bennünket a magyar falu lelke? Mit rejt ez a lélek magában és ezen a lelken keresztül hogyan alakul ki előttünk a magyar falusi nép jelleme?

Ha a főváros zajából és tülekedéséből kimegyünk a magyar faluba, első köszöntőül jólesően fogad bennünket a falu csendje. A főváros ezerféle lármája után ez a csend megnyugtat és egyben meggondolásra tanít. A fővárosi embert a technikai eszközök százai veszik körül, amik életét zajossá, idegessé teszik, a falusi ember életéből ezek teljesen ki vannak kapcsolva és helyüket egyedül és kizárólagos uralommal a természet foglalja el. Az ég azur kéksége vídammá, derüssé teszi a falun élő emberek kedélyét, a napfényben a falusi ember azt az erőforrást látja és tiszteli, ami a földbe vetett magot csirába hajtja, zöld kalásszá neveli, hogy végül száraz természéssé érlelje. Az égen úszó báránnyelvényekben a természet poétikus játékát érzi és a sötét, haragos felhőkből, az ég dörgéséből, a villámcsapásokkal terhes nyári zivatarokból a természet felséges erőit tanulja megismerni s egyben vallásos lelkét áthatja az az ösztönszerű érzés, hogy a felhők mögött a Mindenség örök ereje él.

A fővárosi ember a maga mindennapi roha-

Trianon.

*A „grande nation“, — dicsőség népe,
Egész világ szíve — a Szajnapart;
Ó, hogy rajongtam egykor érte,
Hogy áztatott engem, botor magyart.*

*Feledtem őseim kudarcát,
A esábitó Napoleoni eselt;
Feledtem, hogy Rákóczi honát
Csalárd ígéretés gáncsolta el.*

*Beszédje cifra, hogy ne értsék, —
Velünk is mindig rókamódra bánt;
Hős sasnak képzelém a vércsét,
Nemes babérnak mardosó csalánt.*

*Hazug jelszó: — Világszabadság, —
Amit győzelmi zászlajára írt;
Millió testvérem sorsa rabság,
Hú nemzetemnek ásta már a sírt.*

*Halálra szánt galádul engem,
Lefogta harcban ellankadt karom;
Megölne már, de nem engedem, —
Világrakürtölöm szent riadóm:
— Pusztuljon, vesszen Trianon!*

Barényi Ferenc.

A kínai forradalom.

Ritka európai, aki megérti, hogy mi megy manapság Kínában végbe. Folyóiratok és napilapok már évek óta hoznak kisebb-nagyobb időközökben közleményeket a kínai polgárháború egy-egy újabb fázisáról, melyek felett a szem rendesen unottan siklik tova a következő cikkhez. Így pl. Girves kapitány a Revue Militair Française f. évi júliusi számában közölt tanulmányát nem lehet megérteni, ha segítségül nem vesszük Pú kínai tábornok magyarázatait a kínai lélektani állapotokról.

Ennek az értelmetlenségnek többféle oka van. Elsősorban hiányzik a legtöbb olvasónál az összefüggés, az áttekintés. Azután olyan monoton ez a polgárháború, minden kimagasló események híján, hogy nem képes az érdeklődést hosszabb időre lekötöni. Végül teljesen tehetetlenek vagyunk a kínai nevekkel szemben, mert nem

mondanak nekünk semmit, tehát nem vagyunk képesek megítélni, vajjon kinek-minek a neve az, amit olvasunk, személy-e, vagy tárgy-e? Sőt előfordul, hogy egy tudósításban ugyanaz a megnevezés többféle módon van írva, tehát több személy vagy tárgy fogalmát kelti. De ha megfelelő figyelemmel mindezen akadályokat le is győztük, mert érdekel bennünket mindaz, ami velünk egy időben él és történik, akkor még mindig nem vagyunk képesek a kínai eseményeket megérteni, ha európai felfogásokat veszünk alapul.

A kínai ember elsősorban tisztán ázsiai, vagyis a legkifejezettebb egoista, a mi beteges humanizmusunk szemszögéből nézve. Az egoizmus a kínai minden gondolatának és cselekedetének rugója, melynek segítségével teljesen és tökéletesen boldogul. Ahol mindenki egoista, ott mindenki saját erejéből boldogul, tehát semmi szükség humanizmusra, szocializmusra és hasonló európai berendezésekre.

Ezen szempontból nézve kezd némi világosság derengeni a kínai polgárháború felett, amely ennél fogva távolról sem hasonlítható egy európai háborúhoz; tényleg nem is hasonlít.

Végnélküli huza-vona, katonai események nélkül. De nem is az a célja a kínai polgárháborúnak, hogy egymást pusztítsák, hanem tisztán csak az egyes kormányok között felmerült hatalmi kérdéseknek tisztázását szolgálja.

A császárság bukásával az óriási kínai terület több kisebb-nagyobb hatalmi csoportra bomlott, aszerint, hogy hány ember volt képes a hatalmat egy vagy több tartomány fölött magához ragadni, melyek közül néhányan egymással szövetségbe a többiek ellen hadakoznak. Tehát nem két ellenpárt háborújáról van szó, hanem néhány erőszakos főember harcáról egymás ellen a legfőbb állami hatalomért.

Az egymás közötti szövetezések nem állandóak. Volt szövetségesek egymás ellen fordulnak és ismét összefognak egy harmadik ellen. Néhány lép a szinterről és csak hónapok után jelenik ismét meg. Néhányan a harc folyamán semlegesnek nyilvánítják magukat, hogy adott pillanatban ahhoz csatlakozzanak, ahol előnyt látnak.

Szervezett hadseregekről — élelmezésről, ellátásról, zsoldról — európai értelemben szó sincs!

A legtöbb csoportfőnök serege legalább is felerész-

násában sohasem figyeli az eget; egész lényét a földiség köti le, az az élet érdeklő, ami körülötte zúg, zakatol s aminek ő soha meg nem nyugvó rabszolgája. A fővárosi ember mégis azt hiszi magáról, hogy földi sorsát ő maga irányítja, ő maga kovácsolja egyéni szerencsáját. Ezzel szemben a falusi ember reggel, ha a nap első sugarai felköltik, az égre néz és összekulcsolt keze az Istentől kéri egész napi munkájához a kedvező időt. Mert a falusi ember a természet gyermeke s munkájában is a természethez alkalmazkodik. Este, ha nyugovóra tér a nap, a falusi ember megfigyeli, vajjon nyugodtan bukott-e le a látóhatár mögé és így jó időt ígér-e holnapra, avagy izzó, vörös gőzzel bukva alá, másnapra szellet vagy esőt jósol-e be?

A falusi ember kezenyomán évről évre új élet fakad: a szeme láttára lesz a földbe vetett, élettelennek látszó magból hajtásba szökő csira, új növény, amely magokat érlelve, egy eljövendő élet reményeit, a jövő bizonyosságát, a természet örök erejét hirdeti. Ezért van az, hogy a falusi ember hívő lélekkel fogad minden csodának látszó életjelenséget és lelkétől távol áll a természettel szemben való kételkedés. Viszont ez a magyarázata annak is, hogy a falusi ember mindenbe belenyugvó lelkű s minden sorsot isteni rendeltetésként fogva fel, mindent a fatalista nyugalomával fogad.

Amíg a falusi ember általában önmagában egész, bevégzett értéket termel és terményei olya-

ben banditákból áll, akik ellenszolgáltatásként a szabad rablás jogával élnek. Tisztek, úgy mint legénység annak a szolgálatába mennek át, aki jobban fizet, — vagy legalább is többet ígér — hadvezérek sereggestül pártolnak át a másik csoporthoz, anélkül, hogy „árulás”-ról lehetne szó, hiszen amellet mindnyájan Kínát szolgálják!

„A hadvezérek nem hűséget követelnek tőlünk” mondja az Európában nevelődött fiatal Pú tábornok, „hanem vérünket — egy tál főzelékért. De mi történik, ha ez a főzelék is kimarad? Akkor annak adjuk a vérünket, aki jobban fizet. Ez a kínai morál. Ha az ember egyszer kinainak született, az is marad.”

De azért vérengzésről szó sincs, tehát modern irtó fegyverek sem kellenek. Inkább színpadi felvonulásokat rendeznek, mint ütközeteket. Elcsesettek csak véletlenségből fordulnak elő, sebesültek is csak ritkán. De annál több a hadifogoly, akiket a saját csapatok kiegészítésére és erősítésére lehet használni. Ha a hadvezérek harciasak volnának, akkor egy-kettőre nem maradna kínai — mondják a kínaiak.

A kínaiak kínai kérdésekben mindég és mindenkor teljesen egyetértenek. Ahol politikai vagy katonai elmentétek merülnek fel, ott mindég külső befolyásról van szó.

A legjobb példa erre a néppárt. (Kuo-min-tang.) Ez a párt egész Kínában el van terjedve és külföldön is mindenütt vannak tagjai, ahol kínaiak élnek. A párt a társadalom összes rétegeit magába öleli, melyben kínai célokat illetőleg mindenki egyetért: a népkormányzást és a tartományok autonómiáját követelik.

Külföldi ügyekben azonban a párt meg van hasznulva. A jobbpárt bolsevistaellenes, a balpárt kommunbarát; sőt utóbbi tagjai közül sokan egyszersmind az ugyancsak elterjedt kommunistaszervezetben is mint tagok szerepelnek.

Megnehezíti az általános helyzetet a kormányok pénzszerűsége, sőt teljes pénztelensége. A pekingi pénzügyminiszter pl. már 10 hónapja nem látott egy fityinget sem. Miből fizesse a hadsereget és a hivatalnokokat és miből éljen ő maga? Ezt nehéz volna megmagyarázni. A többi miniszterek csak segítenek magukon, ki ahogyan tud. A közlekedési miniszter az utazási jegyek árán jut némi jövedelemhez, a belügyminiszter a választási célokra szánt áldozatokból él, a földművelési miniszter eladta a tiltott város falát, építkezési célokra. De a

nok, amikre minden embernek szüksége van, vagyis közszükségleti cikkek, addig a városi ember — ha szellemi munkát végző foglalkozást űz — kézzel nem fogható, gazdaságilag meg nem mérhető értékeket termel, munkája eredményét nem látja úgy maga előtt, mint a falusi ember. Ha pedig a városi ember gyárimunkás, úgy a gyártott cikkeken csak rész-munkát végezvén, az alkotás gyönyörét, a munkája hasznosságának érzését nem érzi úgy át, mint a falusi ember. Ebből fakad az a különbség, amivel a falusi ember önmagát többnek, munkáját különbnek tartja, mint a városi emberét. Ebből származik a falusi ember rátartisága, büszkesége, amikor ki-mondja véleményként „ha mi nem dolgoznánk, úgy éhen pusztulna a város”.

Amilyen rátartó és büszke a falusi ember a maga munkájának a gyümölcseire a városokon élő emberekkel szemben, olyan kicsinynek érzi magát a természet erőivel szemben való viaskodása körül, mert érzi, hogy egy jégeső, árvíz, vihar vagy fagy tönkretelheti egész évi munkája eredményét. Ebben keresendő egyik magyarázata annak a ténynek, hogy a falusi ember ösztönösen vallásos, mert mindennapi kenyere függ az Isten akaratától.

A falusi emberek egymással szemben sokkal inkább szolidárisak, mint a városiak. A falusi embereknek ezen összetartása abból a tényből ered, hogy munkájuk azonos, megélhetésük közös erőttől függ, a természet csapásaival szemben csak össze-

pénzügyminiszternek legalísiman egy fillérje sincs; mert az adókat a helytartók szedik be, akik abból még a pénzügyminiszter által minimum gyanánt megjelölt „egyötöd” részt sem hajlandók a pekingi kormánynak beszolgáltatni, mert kell „hadí célokra”. És ha beszolgáltatják — akkor a pénz „útközben” vész el. A pénzügyminiszter tehát kénytelen elsősorban idegenek, de belföldiek, különösen bankok és kereskedők ellen is folytonos sarcolásokat alkalmazni.

A helytartók ugyanezen fegyverrel élnek, ha az adók nem eléggé kiadósak. A pénzszerzés leghasználatosabb trükkje abból áll, hogy kiküldenek sarcolási csapatokat az utcára, amelyek minden valamirevaló kereskedő ajtaja előtt elkezdnek egy nagy gödröt ásni. Hogy senki az üzletbe ne léphessen be. A kereskedők persze kiváltják magukat — az előírt taksával.

Katonának az megy, aki nem képes magát másképpen fenntartani. Ezeket a főparancsnokok ide-oda tolják, amíg lehet. Mert a kínai katona, amelyik más megélhetési lehetőséget talál, egyszerűen otthagyja a katonai szolgálatot. Így például Ho-Nan tartományba sok ezer katonát hoztak Mandzsuriából. Ezek több hónapig át nem kaptak se pénzbeli, se természetbeni ellátást; tehát maguk voltak kénytelenek azt beszerezni, amennyiben a háború közötti nagy közökben mindenféle polgári munkába szegődtek és annyira beleélték magukat az új viszonyokba, hogy soha többé nem mentek vissza haza Mukdenbe; — de csatába se mennek már, hanem békés polgári életet folytatnak az új hazában.

Ha még hozzáképzjük, hogy a Kínában 1911 óta permanens zavarásban a belföldieken kívül mások is halásznak, akik a saját érdekeik kedvéért lelkiismeretfurdalás nélkül minden eszközt kihasználnak, körülbelül annyit fogunk megérteni, hogy a mai kínai állapotokban maguk a kínaiak sem igen láthatnak tisztán — különösen a pénzügyi helyzetben nem. De azért „Újév napja elmúlik a Kína marad” tartja a közmondás, értvén „újév” alatt a szokásos fizetésrendezési terminust.

Mielőtt a szorosán vett katonai műveletek ismertetésére áttérnénk, lássuk az általános helyzetet Kínában és körülötte:

A tenger felől a nyugateurópai nagyhatalmak ostromolják a kínai partokat, hogy minél jobban megvethessék a lábukat Kínában. Mongolia szociális köztársaság

fogva védekezhetnek, így egymásra utaltságuk indokoltan szükséges.

Viszont az az érzés, ami a falusi emberek közt mint összetartás jelentkezik, a városi emberekkel szemben távöltartó jelenségként nyilvánul meg. A falusi ember őszi esőzéskor, téli hóvíz idején, avagy tavaszi hóolvadáskor, sáros időben be van szorulva házába és még portáján is sarat dagaszt a lába, földjeire nem mehet, a rossz utak miatt fuvarozásokat nem végezhet, míg ha történetesen ez időben városba viszi az útja, látván ott az aszfaltozott járdát, a makadám-utakat, a gyorsjárású autókat, szóval a közlekedés kultúráját, lelkét önkéntelenül (bár indokolatlanul) az az érzés hatja át, hogy a falusi ember élete a mostohagyermek sorsa.

A falusi ember az állatokat ösztönösen szereti. Hiszen az ő kezén lesz a kis csikóból pompás ló, vagy a kezes borjúból szeme előtt fejlődik ki a fejőstehén. Ezzel szemben a városi ember a gép korszakát éli: előtte a villany szerepel hajtóerőként és büszkesége az autóban összpontosul.

A falusi ember legfőbb büszkesége a szép ló. A falusi lélek igaz megnyilvánulása hangzik ki ebből a közismert népdalból is: „Szép asszonynak, jónak, jójárású lónak kár megöregedni!”

Alig ismerék büszkébb úrlovast, mint egy jó módú magyar kispasztort, ha legjobb két lovát salangos hámmal befogja könnyű, kis szekerebe, házanépével a szomszéd falu templomába, búcsúra vagy

a moszkvai szovjetek protektorátusa alatt áll. A theokratikus Tibetben angol befolyás uralkodik. Turkesztán az energikus kínai Jang által kormányozva Moszkvának ellenszegül. Maga Kína teljesen át van itatva a kommunista tanáival, melyek terjesztésére a zürzavaros viszonyok a legalkalmasabb feltételeket szolgáltatják. A bolsevisták rövid idő alatt annyira lábrakaptak, hogy ma a kínai hadvezérek mindenütt üldözik a kommunistákat; még ott is, ahol eleinte nagyon is rá voltak szorulva Oroszországra, vagyis az orosz pénzre, mint a kantoniak, vagyis a déli csoport.

A kínaiak maguk között talán már régen befejezték volna a háborút; ha Moszkva nem volna. De a szovjetnek nem érdeke, hogy Kínában végleges állapot alakuljon ki, ha nem bolsevista. Alig hogy egy helyen elnyomják a kommunista agitációt, nemsokára rá más helyen üti fel a fejét és a polgárháború újból fellángol. Tehát Kína egyenesen Moszkvának köszönheti, hogy nem képes megnyugodni.

Eleinte a szovjetek befolyása Mongolián át csak Kelet-Kínára szorítkozott, ahol sikerült Kan-szu tartomány helytartóját Feng-Ju-Sziang-ot (röviden Feng) a bolsevista céloknak megnyerni. Feng ezáltal ellentétbe került a többi északkínai hatalmasokkal, akik részben ellene fordultak, részben kétes magatartást tanúsítottak. Az eredménytelen hadakozás évekig húzódott, míg Feng annyira délfelé szorult, hogy el lett vágva az orosz támogatástól. Erre hosszabb ideig nem lehetett hallani róla.

Ez volt a polgárháború első fázisa: Az Észak a Kelet ellen.

Időközben délen vonult fel egy nagy viharfelhő.

A már említett népszövetség a „Kuo-min-tang” alapítója, a hírneves Dr. Sun-Jat-Sen átvette Kanton kormányzását és megkezdte a politikai harcot Peking ellen. Csakhamar belátván, hogy nem boldogul hatalmas támasz nélkül, segítségül hívta az angolokat.

Ezek visszautasították a beleavatkozást az idegen állam belügyeibe. Viszont az oroszok kapva kaptak az alkalmon, hogy befészkeljék magukat Dél-Kínába. A hírhedt Borodine csakhamar elkészült a bolsevik politikai szervezéssel, de a kezdet nehézségei oly nagyok voltak, hogy Sun-Jan-Sen elbukik, ha az energikus Csiang-Kai-Sek (röviden Csiang) meg nem menti a helyzetet. Sun-Jat-Sen halálával (1925) Borodine magá-

lakodalomba hajt. Ő előtte nincs akkor versenyló, nem létezik luxusautó, nem adná az ő — maganevelt — pár lovát mindezekért.

Viszont útja közben, a faluja határán túl minden — vele szembe jövő — embert a lova után ítél meg. Szép pár ló jön vele szemben, azt megnézi; rossz ló jön el mellette, lesajnálja, míg a gyalogosan járó földit tekintetre sem méltatja.

A falusi magyar paraszt alapgondolkozásánál fogva arisztokrata; úr. A portáján úgy mozog, úgy fogadja az oda belépőt, mintha egy középkori várúr lenne. Mintha az angol törvény szellemét ismerné, amelyik azt tartja, hogy „az én házam, az én váram!”

Ebben a szellemben nevelődik fel a falusi gyermek és ebben a gondolatvilágban serdül eladóvá falun a leány. Ennek az arisztokratikus felfogásnak folyományaként a gazdát portáján és családja felett feltétlen uralom illeti meg. Ezt ismeri el a magyar asszony, mikor életpárját „uram”-nak titulálja és amikor a gyermekek apjukat „apámuram” megszólítással tisztelik meg.

Olyan a magyar gazda a családjában, mintha benne a régi római familia családfője (paterfamilias) találna volna meg folytatódását. Avagy mintha az ázsiai nagy pusztákról: a Volga-menti ősmagyar hazából, a Káma-folyó bársonyfüves partjairól idekerült ősi nemzetségfők egyenes le-

hoz akarja ragadni a hatalmat, de Csiang kiúzi Kantonból az egész bolsevista hadat. Borodine erre Han-Kau-ba megy és ott szervezi meg a kommunista ideák mentstvárat, miáltal úgy a déli, mint az északi csoportokkal keveredik harcra. Ekkor ismét feltűnik az elfelejtett keleti csoport (Feng) és segít Borodinenak.

Ezáltal keletkezik 1927 tavaszán a jelenlegi paradox és a világháborúban eddig elő nem fordult helyzet, hogy egyszerre három hadviselő fél van, melyek mind-egyike a másik kettő ellen harcol.

Csiang megkísérli az egyesülést az Északkal a közös kommunista ellenség ellen, de nem jut eredményre, mert az északiak Sanghai visszaadását követelik tőle, amit Csiang nem hajlandó teljesíteni. A helyzet tehát apró fel- és le-hullámzások dacára továbbra is változatlan és senki sem képes megítélni, hogy mikor és milyen módon lesz a polgárháború befejezhető. Addig semmi esetre sem, amíg Moszkva megakadályozhatja.

Ami magát a hadműveleteket illeti, azok katonatudományi szempontból semmiféle értékkel nem bírnak. Huzavona!

Ezzel az egy jó magyar szóval az egész háboruszkodás jellemezhető, amelyben a fővezérek nem katonák, a katonák pedig banditák.

Áttekintés céljából azonban nem lesz érdek nélkül való a következő magyarázat az egyes nagyobb csoportokról.

Csang-Cso-Lin csoportja (kb. 150.000 ember.) Csang Északkína tulajdonképeni ura. Mint Észak-Mandzsúria kormányzója magához ragadta Cséli tartományt és a pekingi kormányt. Megszállotta Közép-Mongoliát és ezáltal délre szorította Feng seregét. A bolsevisták nagy ellensége. Jó barátságban áll a japánokkal Dél-Mandzsúriában. Igen gazdag. Főtörekvése Kanton ellen irányul, de nagyon messze van tőle.

Csang-Csun-Csang (kb. 150.000 ember.) Schan-Tung tartomány helytartója. Előbbi vazallusa. Katonai csupa esőeselékből állanak.

U-Pei-Fu. Hunan és Hupé tartományok ura. Honan-t is befolyásolja. Ő ellene irányul később a déli csoport fő akciója, melynek folyamán csapatainak nagy része átpártol a déliekhez.

Szun-Csuán-Fang. Sanhai és az 5 legszebb kínai tartomány ura. Régente O-Pei-Fu hadmagya és Csang-

származója állana előttünk a magyar falu mai életében.

Ezért lesz a falusi magyarból jó katona, mert otthon, a családi élet tűzhelyénél tanulja meg az engedelmségét, a tekintély tiszteletét, a kor megbecsülését és mert abban a szellemben nő fel, hogy az egész világ függésből és alárendeltségből áll. Már ott megtanulja azt is, hogy csak a hosszas engedelmség útja vezet a parancsolás jogához.

A magyar falu társadalmi élete szintén a szerzett jogok tiszteletére, a kor és tekintély elismerésére van berendezve.

A falu társadalmának alapja a vagyon. A falu lakossága sok társadalmi rétegvonalból áll. A rétegeképződés alapja a földvagyon nagysága. Mindenkinek annál súlyosabb szava van falujában, minél nagyobb számot mutat a földkönyve. Minél több adót fizet, annál több köze van a falu életsorsának irányításához. Nem egyéb ez, mint annak az ősi jogelvnek gyakorlati megnyilvánulása, hogy a jogoknak a kötelességekkel egyensúlyban kell állniuk. Nem hiába szokták mondani, hogy a magyar jogásznép, mert hiszen még a falu társadalmi életrendeződésénél is jogelv érvényesül.

A vagyonon alapuló társadalmi rend érvényre jut még a falusi templomokban is, mert a tehetősebbek több egyházi adót fizetnek s így az Isten házában is előkelőbb helyen levő padba ülnek házuk népével együtt.

Csun ellensége, később szövetségese. 1926 októberig semleges, mert biztonságban érezte magát. Amikor a kantónisták terjeszkedni kezdtek, megijedt és amidőn Chiang elérte a Jang-Cze folyót és Peking felé indult, ő is elene fordult, ámbar seregének nagyrésze és összes haditengerészete átpártolt a déliekhez, Cse-Kiang tartomány helytartója önállónak nyilvánította magát és Sanghaiban 112.000 kommunista munkás sztrájkolt ellene.

Csiang-Kai-Sek. Kantón 265.000 emberének generálistusa. A Kuo-min-tang segítségével ereje hirtelen óriási mértéket ér el. Fiatal és céltudatos. Jól fizeti katonáit és hizeleg nekik. 1926 elején magához ragadja a két szomszédos tartományt, majd tavasszal hirtelen a Jang-Cze folyamig tör elő. Visszaveti U-Pei-Fu-t, majd Sun ellen fordul és észak felé szorítván őt, beveszi Sanghait. Átkel a Jang-Cze folyón is, de az Északiak visszavetik és most a folyam két partjáról lövöldözik egymást és néznek farkasszemet.

A felsorolt csoportokon kívül még számos kisebb csapatok, bandák, hordák viselnek háborút saját szakállukra. Ezek közül a leghirhettebbek U-Pei-Fu egyik tábornoka (Csin-Jun-Ao) Ho-Nan tartományban szervezett „vörös lándzsások”, amelyek Csang hadait megakadályozták, hogy átkeljenek a Hoang-Ho folyón.

Csang úgy látszik mégis megállapodásra jutott az Északiakkal, mert végül Han-Keu ellen fordul, ahol Borodine egy új bolsevik kormányt szervezett. Ez az ellenségesség inkább csak demonstrációs jellegű. A legkomolyabb volt legutóbb a szituáció Ho-Nan-ban, mert Jang-Sen és U-Pei-Fu Han-Keu ellen fordultak. Csang is Han-Keu ellen igyekszik, de a „vörös lándzsások” nem engedik át a Hoang-Ho-n és Feng oldalban fenyegeti.

Mindebből kitűnik, hogy a kínai polgárháború nem katonai, hanem tisztán politikai jellegű erőpróba egyrészt a bolsevismus rendbontó igyekvései és az ősrégi kínai konzervatizmus közt, másrészt a kínai hatalmasok erőpróbája egymás között.

Tekintve a kínai birodalom hatalmas kiterjedését, a polgárháború még évtizedekig is eltarthatna, ha — Japán nem lép közbe. Japán számára ez a legjobb alkalom, terjeszkedési vágyának az ázsiai szárazföldön

Sőt még Amor, a szerelem istennője is tiszteletben tartja ezt a falusi rendet, mert a házasságok — amelyekről tudnivaló, hogy a mennyben köttetnek — rendszerint az egyenlő vagyoni helyzetű fiatalok között jönnek létre. Ha mégis itt-ott meg-esik, hogy a fiatalok túlteszik magukat ezeken a szempontokon és evg gazdag leány szegény zsel-lerbe szeret, vagy egy jómódú gazda fia szegény zsellérlánnyal lép frigyre, ez nagy megbeszélésre ad okot és bizony erős megpróbáltatásokon megy az ilyen szerelem keresztül, amíg eljuthat az ol-tárig.

A magyar faluba kerülő idegent hosszú ideig bizalmatlanság veszi körül s csak ha alaposan ki-ismerték már, kerül be az idegen a „jött-ment”-ek számításán kívül eső kategóriájából a falunak számottevő és számbavett társadalmi rétegvonalába.

A csendőrség, mint intézmény, a falu népe részéről köztiszteletben és megbecsülésben áll. Minden község szívesen látja, ha csendőrörsöt kap, mert az a személy- és vagyonbiztonság emelkedését eredményezi, a falu becsületének kifelé való növekedését jelenti és egy hatalmas kulturtényező hatásával jár együtt. Az őrsbeli csendőrök a falu társadalmának szívesen látott vendégei, idővel tagjai, akik a faluban egyéni igényük, súlyuk és képességük arányában helyezkednek el. Ha pedig hosszabb szolgálati idő elteltével nyugdíjba vonulva, a faluban telepednek le, az előljároság és képviselőtes-

további teret hódítani (eddig csak Dél-Mandzsuriát tartja megszállva), miután semmi kilátása nincs, hogy az annyira óhajtott Filippinákat megszerezze.

A genfi konferencia összeomlása Anglia támogatásával szabad kezet enged Japánnak a Keleten: a szét-szaggatott kínai birodalom részéről pedig a japánok aligha fognak komoly ellenállásra találni.

Amerikából érkezett hírek (Toledói Híradó) szerint Japán Sanghaiban diplomáciai képviselők útján az Észak és Dél kormányainak egy egész sor ultimatív követelést adott át, amelyek teljesítése a gyakorlatban Mandzsuriából és Mongoliából japán gyarmatokat csinálna.

A japánok követelik, hogy Kína Mandzsuriában adja meg nekik a korlátlan földvásárlás jogát, követelik továbbá, hogy Mandzsuriában és Mandzsuriától nyugatra tetszésük szerint vasutakat építhessenek, míg Kínának megtiltják, hogy ezekkel párhuzamosan vasútvonalakat létesítsen.

Japán továbbá politikai protektorátust követel a Csang-Cso-Lin által Peking körül megszállva tartott tartományok fölött és azzal fenyegetőzik, hogy abban az esetben, ha a nacionalisták Santungtól északra előnyomulnának, Japán megszállja Santungot és ott megerősíti csapatait, hogy éket verjen az Észak és Dél közé.

Inter duos litigantes — tercius gaudet.

Még világosabb lesz előttünk a kínai polgárháborút borító homály, ha a számottevő hadvezérek egyikével közelebb megismerkedünk. Utána azután már könnyű lesz — a többit elképzelni.

Felix Ternoy, a L'Écho de Paris-ban érdekes képet nyújt az egyik kínai hadvezér pályafutásáról, amely kép nagyjából alkalmasint a többiekre is illeni fog:

Csang-Csun-Csang tábornok a kínai polgárháborúnak kimagasló alakja úgy is mint hadvezér és azért is, mert — 220 cm. magas óriás. Vállalkozó, derék, bőkezű és — semmiképpen sem aggodalmaskodó. Pályáját mint bandita kezdte, azután Csang-Cso-Lin katonája lett. Rövid idő alatt százados, majd ezredes és az orosz határon dandárparancsnok. Eleinte 5000 embere volt, akikről oly jól gondoskodott, hogy orosz menekültekkel és japán kulikkal csakhamar felszapo-

tület tagjai lehetnek és maguknak a falu társadalmi életében tisztos helyet biztosíthatnak.

A falu hétköznapja rendes, nyugodt, reggeltől estig tartó, a természet szabad ölében végzett tempós munkában telik el; nem úgy, mint a városok hétköznapjai, ahol a 6—8—10 órából álló, hajszott, idegölő, zárt levegőben végzett munkát hétköznapokon is követheti az éjszakába nyúló mulatozás. A falu társadalma és esendje nem ismeri a hétköznap mulatozást. A falu hétköznapjai munkában, éjszakai csendes pihenésben telnek el.

A vasárnap beköszöntésével azonban a feltétlen munkaszünet napja kél fel a falusi emberekre. Már az előző szombat este kiséprik az udvarokat, rendbehozzák a házak táját, sőt a porták előtti gyalogjárót is elseprik, hogy a házak előtti ülökék: a „töcikék“ tisztán várják a falu pihenve ünneplő népét. Ünnepnep délelőttjén a falu népe templomaiba megy, hogy Istenét hite szerint tisztelje, segítségét kérje. A leányok hajadonfővel, míg az asszonyok korukhoz mért selyemkendős bekötött fejjel, kezükben virágescokorral mennek az Ur házába. Az ünnepnep délutánja a csendes szórakozásnak van szánva. Míg a falu hétköznapja a szántóföldeken és a portákon belül él, addig vasárnap délután az utcára megy ki a falu népe. Az öregebb gazdák a házuk előtti ülökéken gyűlnek össze, megbeszélve a múlt eseményeit, kutatják a jövő lehetőségeit, politizálgatnak, meghányják-vetik az

rodik a serege 15.000 főre, kiket felruház, felfegyverez és begyakorol. Nem hat másképpen, csak személyes példájával, akár Anguszttus esászár: ha Csang-Csung-Csang iszik, akkor az egész dandár részeg. Ha üres a kassza, akkor együtt éheznek.

Csang-Cso-Lin árulással gyanúsította és Mukdenbe hívta. Csang-Csung-Csang tudta, hogy mi vár reá, de annak dacára sem szókött meg, hanem jelentkezett Mukdenben, ahol rögtön börtönbe vetették. Amint a polgárháború U-Pei-Fu ellen kitört, Csang kinevezte hadosztályparancsnokká. Csakhamar kitünteti magát, személyes bátorsága kiváló, semmitől sem riad vissza. Amidőn a kormány egy kellemetlen ujságírótól politikai megfontolások miatt nem tud szabadulni, Csang egyszerűen elfogatja és főbelöveti. A japán útépítő munkások közül bérsztrájk miatt kétszázat egyszerre lefejeztet. Tékozlása, nembánomsága és tudatlan barbársága megszámlálhatatlan adomához szolgáltatott bő anyagot.

Tartománykormányzói állást vonakodik elfogadni, ellenben a háboruszkodás az eleme. Mindig arra fordul, ahol harcokra van kilátás, követve — negyven felesége által.

Csapatai imádják. Ő az egyetlen kínai tábornok, akinek árulástól nem kell tartania. 1925-ben elfoglalta Sanghait, egész Ázsia legzsírosabb falatját. Mukden akkor már harcban állott Fenggel és kénytelen volt Sanghait U-Pei-Funak átengedni, hogy megnyerje szövetségesnek Feng ellen. U-Pei-Fu hadnagyát, Sun-Csun-Fangot küldi Sanghaiba, Csang pedig mielőtt átadná a várost, hét napi szabad rablást engedélyez katonáinak és megígéri, — hogy visszajön.

Vissza is jött 1927-ben, amikor Sun elvesztette a várost a kantoniak javára. Csangnak kellett azt ismét az északiaknak visszaszerezni.

Ez az ember és eljárása jellemző a mai kínai korszakra. Az emberek vezére és idomítója. Katonai tudása nulla, amint a katonai tudomány különben is teljesen ismeretlen fogalom volt Kínában — a jelen korig. Mert újabban Borodine katonai szellemben neveli követőit és egy szép napon Csang-Csung-Csang is kénytelen lesz Dél-Kína „Dux et Imperatorja“, a lett zsidó Borodine, vagy a japánok előtt megfutamodni.

P—y—V.

ő kis világuk sorját, felemlegetik a nagy háborút és átnézve a látóhatáruk szélén, találgatják: vajjon mikor kerül vissza az az elszakított nagy város, ahová azelőtt a búzájukat eladni vitték, ahol a vásárokon olyan jó lacipecsenyét ettek, ahol ezelőtt 15—20 esztendővel „regruták“ voltak, vagy ahol Rákóczi hamvai várják a magyar feltámadást!

Ez alatt a leányok körbeállva táncolnak, dalolnak, kergetőznek és ingerkednek a legényekkel, akiket kétszer sem kell biztatniok, hogy ők is beleavatkozzanak a „cikka-macská“-ba és azután lesz visongás, leánykacaj, enyelgés és itt-ott egy-egy ellopott csók is! Mert így, ezeken a vasárnapi délutánokon gyullad ki a faluban a fiatalság tüzeből a szerelem lángja.

A falu vasárnapjához tartoznak még a leventék sportjai és férfias mérkőzései is. Itt mutatja ki a falu fiatalsága, hogy ki az első legény a faluban?

Ma a levente-verseny győztese a falu legbüszkébb legénye. Őt veszik körül a kortársai, a szavának súlya van, a tekintetét elkapni jól eső érzés, akivel kezet szorít, megtiszteltnek érzi magát. Olyanféle szerepet tölt be ő a ma magyar falujában, mint valamikor a boldog békevilágban a „Zugsführer úr“, aki húsvétra hazajöve, a falu legényeinek irigyelt bálványa, az érdeklődés közepontja volt! A piros „siszbojt“ láttára feldobogott a leányzók szíve és boldog volt az a „Maris“ vagy „Julis“, akitől aznap egy cuppanós csókot lopott a vitéz úr (— amit nem is nagyon kellett lopni! —).

Emlegetik is egyre az öregek, hogy akkor jön csak rendbe a világ, ha majd mi is sorozhatunk és ha „októbernek első napján be kell masirozni.“

A falu népe a hatóságokkal szemben a tartózkodó tisztelet érzésével viseltetik. A falusi ember nem szereti, ha bármiféle hatósággal van dolga, mert úgy érzi, hogy abból rendszerint az ő megszokott mindennapi életének valamilyen megzavarása következik be. Hiszen a falú az a legkisebb önkormányzati szerv, amelyik a törvényhozás, igazságszolgáltatás és közigazgatás intézkedéseit végső fokon megérzi. A falú semmit sem kezdeményez, mégis minden intézkedés hozzá fut le, mint utolsó olyan szervhez, amelynek engedelmeskednie kell.

A falu jogi sorsát a bíró intézi a törvénybíróval és a hitesekkel. Ők azok a személyek, akik a falu életébe a hatóságok rendeleteit átvisszik. A sok rendelet, törvény és intézkedés — amikor ide ér — leegyszerűsödik a falusi ember gondolkozásmódjához és hozzáalkalmazkodik a falusi nép életmódjához.

A falu kultúrájának magvetője a tanító, aki a gyerekeket írásra-olvasásra, számolni és énekelni tanítja. Amit a tanító elkezdett, azt folytatja a lelki nevelésben a pap. Míg a haladottabb a földművelés fogásait a falusi földesúrtól tanulja meg, vagy lesi el a falu egyszerű földműves népe vagy kiscgazda közönsége.

A falusi fonóban késő őszi és téli estéken kukoricafosztás és kenderfonás mellett szól a magyar nóta; a falusi fantáziából megszületnek a babonás elbeszélések, a csodavárások és a mesék.

Itt-ott egy-egy ujságolvasó „tudálékos“ bácsi elbeszéli a többieknek, hogy „mit ír a pesti ujság“.

A csendőrör a falu kulturéletében a rendet, a tisztaságot, a törvénytiszteletet, a személy- és

vagyonbiztonságot jelenti. A csendőrben látják az öregek azt a katonát, amelynek valamikor ők is voltak; a fiatalok tisztelettel nézik a fénylő csendőrszuronyt és a falu lányainak szíve nótakergető széles jó kedvében hevesebben dobog, ha eszébe jut a csendőr, akihez a szíve vonzza őket.

Ez a magyar falu, ahol a magyar nép dolgozik a magyar jövőért és ahol a magyar ugarba vetett mag várja a feltámadást.

Cz. F.

A határfolyókról.

Irta: **Braunwehri BRAUN-WIMMER VIKTOR**
m. kir. folyamőr főkapitány.

A magyar földön ezidőszerint legnépszerűbb angol lordnak a békerevizitót szolgáló céltudatos tollharca napirenden tartja itthon is, a trianoni béke által teremtett tarthatatlan helyzet bírálását. Ha a manapság oly sokat emlegetett „trianoni”-határt közelebről szemügyre vesszük, úgy azt látjuk, hogy ez a vonal — mivel azt tekintet nélkül az etnográfiai helyzetre és a földrajzi viszonyokra vonták — minden más, csak nem természetes. A magyar földet öntöző folyók idegen területen ömlenek össze, aminek az a következménye, hogy a vízi összeköttetés egyrészt a Dráva és Duna, másrészt a Tisza és Duna között csak idegen területen át és ellenőrzés mellett lehetséges. A határvonal általában merőlegesen metszi a folyókat, itt-ott követi ugyan a Dráva folyását, de hajózható vizen hosszabb összefüggő vonalat csak a Szob—Oroszvár közötti Dunaszakaszon (153 km.) képez. A békeszerződésben megalapozott Dunaegyezmény a nemzetközi víziút közös folyamszakaszain az általános rendszert gyakorlását különös feltételek nélkül a parti államokra bízta, a nemzetközi hajózási rendszabályok végrehajtását illetően pedig úgy intézkedik, hogy az érdekelt parti államok erről közös megegyezés alapján, ennek hiányában pedig az állami fennhatóságuk korlátain belül külön-külön gondoskodjanak. Nem sok magyaráztatra szorul, hogy a politikától teljesen eltekintve, a rend szempontjából a közös megegyezés csak előnyös lehet. A magyar—cseh—tót Dunaszakaszra vonatkozó közös egyezmény létesítését célozzák azok a tárgyalások, melyek tavasszal Prágában kezdődtek és amelyeket a jövő hónapban a cseh—tót bizottsággal itt Budapesten folytatunk.

A m. kir. csendőrségnek köztudomás szerint igen fontos szerepe van a határmenti szolgálatban, éppen azért talán nem lesz teljesen céltalan, ha a „Csendőrségi Lapok”-ban ismertetek egyet-mást a határfolyókról, úgy ahogy ez egy rövid cikk keretében éppen lehetséges.

A határok megállapításánál, ha ott nemcsak a bosszúvágy és rosszakarát, hanem a részrehajlatlan ész és böles belátás is jelen vannak, különös előszeretettel választják ki a folyókat (a tavakat is), mivel ezek igen jól fölismerhető „természetes” határvonalakat képeznek földterületek között. Ha egészen pontosan vesszük, a folyam által adott határvonal már természetből fogva sem tekinthető teljesen maradandónak, azonban a vízépítés technikájának mai előrehaladottsága mellett szükségtelen ezt különösen számításba venni.

Ha tehát a matematikus szemüvegén keresztül nézzük ezeket a határvonalakat, úgy ezeknek változatlan jellege és pontossága csak relativ. Legelőször is az nyilvánul meg előttünk, hogy a víz folyását geometriai vonalnak nem lehet tekinteni, mivel felszíne egy sávot — tehát egy kisebb vagy nagyobb kiterjedésű sík felületet — képez. Amint ezt megállapítottuk, rögtön az a kérdés merül fel, hogy: most már hol van ezen a sík felületen a határvonal? A válasz szempontjából három különféle vonal jöhet tekintetbe, és pedig

1. a folyó partszéle,
2. a folyó középvonala és
3. a hajóútvonal (Thalweg) a folyóban.

Ennek megállapítása, illetőleg érvényes meghatározása azért fontos, mert a kiválasztott határvonal el-

helyezkedésétől és irányától függ többnyire a határszakaszon lévő szigetek és az ott utóbb képződő lerakódások hovátartozósága is. Olyan építményekre vonatkozólag, melyek a határfolyam mentén, vagy azon magán emelteknek (pl. a hidakra), külön megállapodások szükségesek.

Nézzük már most, milyen körülmények alakulnak, ha a fent említett három vonalat egyenként vesszük tekintetbe.

1. Ha egy állam határa a folyó partszélével esik össze, úgy a tulajdonjogviszonyok különféleképpen alakulhatnak. Előfordulhat, hogy a szomszéd állam határa is csak a túlsó folyó-part széléig terjed; ebben az esetben a folyó maga az így határolt államok fennhatóságán kívül esik, akár csak a tenger; de az is elképzelhető, hogy egy harmadik állam tulajdonában van. Az előbb említett eset a Rajnát illetően a középkorban tényleg fennállott: „Rhenus ex una ripa Galliae, ex altera Germaniae limes.”

A tulajdonviszonyok illetően való alakulása a mai időkben nem nagyon valószínű; gyakoribb, és ma is még praktikus jelentőséggel bír az az eset, hogy a határfolyamszakasz mindkét határállam közös és osztatlan birtokában van.

Előfordulhatna végül még az az eset is, hogy az egyik állam határa csak a folyópart széléig terjed, a határfolyam pedig kizárólagosan a másik határállam birtokát képezi. Ez az eset akkor állhat be, ha egy eddig birtokon kívül lévő folyóvíz vétetik tulajdonba, vagy ha az államok különös viszonyokra való tekintettel ilyen értelmű szerződéseket kötöttek. Ilyen szerződéseket ma már alig lehet elképzelni, de a XVII. és XVIII. században ismételt előfordultak. (Pl. 1796-tól Baden és Franciaország között 6 évig volt egy ilyen szerződés érvényben.) Folyóvizeket osztatlan, közös tulajdonban (pro indiviso) az elmúlt évszázadok történetében ismételt találunk. Tudott dolog, hogy a tulajdonközösség mindig a viszálykodás csiréit rejti magában; azért mi sem természetesebb, mint hogy az érdekeltekből az a törekvést váltja ki, hogy a tulajdon minél előbb pro rata fölosztassék. Éppen ezért az ilyen megállapodásokat az újabb szerződések kerülnek.

Mint már fentebb rámutattam, a part széle, mint az a vonal, mely a szárazföldet a víztől elválasztja, általában nem változatlan, hanem a vízállás folytonos változásaival együtt változik, miért is határvonalnak különösen nem alkalmas. Ez az oka annak, hogy a gyakorlatban a határmegjelölésre rendszeren egy bizonyos vízállásnak megfelelő partvonalat választanak ki, mely a tényleges állapottól függetlenül, változatlan marad. A legalacsonyabb vízállás vonalát nem célszerű választani, mert többnyire víz alá kerül. Az ellentétes érdekek kiegyenlítésére legmegfelelőbb a középvízállásra vonatkoztatott határvonal. Az egyes államok vízrajzi törvényeiben ez okból többnyire ezt a vonalat alkalmazzák. Nemzetközi vonatkozásban azonban ez a vonal sincsen általánosan elfogadva. Gyakran előfordul, hogy az az állam, mely kizárólagos birtokában van egy vízfolyásnak, igényt emel a szemben lévő másik part egy részére is. Érdekes például szolgálat az 1891-ben kötött francia—svájci szerződés, amelyben az Ecuvoire és a Barbarine partjain az egyik szomszédállamnak éppen csak annyi partterület lett biztosítva, ami a már létező vagy később létesítendő hidak parti támszerkezetei részére szükséges.

A múltban kötött szerződésekben nagy árterülettel bíró folyóknál az egész árterületet is még azon állam területéhez számították, amelynek birtokába a folyó tartozott. Ilyen folyóknál, amelyeknél az apály különösen érezteti hatását, rendszerint a legmagasabb árvíznek megfelelő partvonalat kell tekinteni.

Amint az elmondottakból láthatjuk, határmegállapításoknál a folyó partszéle elég sokoldalú megfontolásra készlet.

2. A gyakorlatban azt látjuk, hogy a határfolyó nemcsak az egyik partmenti állam birtokában van, hanem a szomszédok között realiter . . . van felosztva; ebben az esetben az igazság a szomszédok egyenlő mértékben való részesedését kívánja meg. Ennek az alap gondolatnak irányítása mellett határvonalnak természetesen a folyó középvonala látszik a legalkalmasabbnak. Mit értsünk a folyó középvonala alatt? Talán a leghelyesebb definitió, ha úgy mondjuk: a folyó középvonala az a vonal, amely egyenlő távolságban a

partoktól, a folyó hossz tengelyét követi. Megint visszatérünk oda, hogy a partvonalakat a középvízállásra kell vonatkoztatni. A matematikus pedig megint azt állapítja meg, hogy a középvíz éppen ezen okból nem fog minden időben a vízfölület közepével összeesni, mert a víz állás ingadozásai, valamint a medertalajnak egyenetlensége következtében oldalirányban mindig eltolódások fognak mutatkozni. Ehhez járul még az is, hogy a partok széleinek letöredezése vagy törmeléklerakodások következtében is folytonos változásoknak van kitéve a középvíz, ha csak nem lett valami módon (pl. különleges határjelekkel) maradandóan megjelölve.

Utóbbi esetben már nem nevezhetjük a határt természetesen, mert éppen olyan konvencionális, mint akármelyik szárazföldi határvonal.

A XVIII. század végéig megkötött szerződésekben, amennyiben a határfolyamok megosztása került szóba, majdnem kivétel nélkül a középvíz szerepel. Újabb keletű szerződésekben már a sodorvonalat (hajózóutat) is választották határvonalnak. Legújabbán a versaillesi békeszerződés (XXX. cikk) a nem hajózható határfolyókban határnak egyöntetűen a folyóvíz közepvonalát jelöli ki.

3. A harmadik vonal, amely a határfolyók megosztásánál tekintetbe jöhet, a hajózóút. A hajózóút alatt általában a medernek azt a vonalát kell értenünk, amely a lefelé haladó hajónak hajózásra legalkalmasabb. Ez rendszerint a folyó legmélyebb medrével esik össze. Epp úgy, amint a vízfolyást, mint síkfelületű sávot kell tekintetbe venni, úgy a hajózóutat sem lehet geometriai vonalnak tekinteni, mivel a zavartalan hajózás térbeli igényeinek megfelelően ez is egy szélesebb vagy szűkebb felületsávot képez. Ebből megint az következik, hogy — mivel felületsávról van szó — ezt megint: vagy a szomszédok közös tulajdonának kell tekinteni, ami azonban a birtokközösségből származó valószínű súrlódások miatt nem ajánlatos, vagy pedig ebben a felületsávban kell tényleg egy vonalat megjelölni, amely a képzelt határt alkossa. Ezt a képzelt határvonalat a meder tengelyének nevezhetjük, amely a mederben található legmélyebb pontokat összekötő irányvonallal azonos. (Nys szerint: „On nomme axe du Thalweg la lique de son cours que déterminée par la suite non intempere des sondes les plus profondes“.)

Bővízü folyóknak gyakran olyan elágazásai vannak, melyek egyformán és egyidőben alkalmasak a hajózásra. Ebben az esetben határvonal a mélyebb, tehát a hajózásra alkalmasabb, ág után igazodik: ha azonban a főág a természeti körülményekből nem lenne megállapítható, úgy a határt csak különleges szerződések alapján lehet kijelölni. Bővebb magyarázatot nem kíván, hogy a meder a víz folyása következtében folytonos változásoknak van kitéve. Ennek az a következménye, hogy a hajózóút irányvonala is tartósan eltolódásoknak van kitéve. Ezek az eltolódások vagy lassan nyilvánulnak meg, vagy pedig, így árvizek alkalmával, hirtelen és átmenet nélkül lépnek fel. A vízszabályozás modern technikája sem képes ilyen változásokat teljesen megszüntetni; végeredményben tehát a medert, vagy helyesebben ennek tengelyét sem lehet változatlan határvonalnak elismerni. Az országhatár megrögzítésének érdekében a múltban (1840. évi francia—badeni határszerződés) azt a kivezető utat követték, hogy egy-egy évre szóló érvényességgel a parton felállított határjelekkel bizottságilag jelölték meg a meder tengelyét, amely a következő bizottsági bejárásig a határt alkotta. Bennünket közelebbről az érdekel, hogy a közös Dunaszakaszon jelenleg hasonlóképen van azáltal kijelölve a határ, hogy a partokon 500 m. helyközökkel határkövek helyeztetek el, melyeken méterekben a határvonal távolsága ezen parti jelektől van megjelölve. Mivel az így megállapított konvencionális vonal a tényleges hajózóúttól idővel lényegesen eltér, aminek következtében az ilyen rendszerű határmegállapításnak főelőnye, — hogy t. i. a hajózás érdekeit szolgálja — elvesz, gondoskodás történt aziránt, hogy tízévenként a határvonal újra megállapíttassék.

Az előadottakból kivehető, hogy folyóvizeknél a határvonal kijelölése elég nehézségbe ütközik, de az is kétségtelen, hogy olyan számtani pontossággal, mint ez a szárazföldön lehetséges, keresztül nem vihető. A szakírók véleménye megoszlik a lehetséges módszerek

előnyeit és alkalmazását illetőleg. Talán leghelyesebb az az elv, hogy hajózható folyóvizeknél a határt a hajózóút mentén kell vezetni, a hajózásra alkalmatlan folyóknál pedig a folyó középvonala legyen a határ.

A folyamhajózás ügyeit a határfolyókon általában közös megegyezések rendezik; bennünket azonban ez a kérdés közvetlenül nem érdekelhet, mert, mint a bekezdésben már említettem, hajózható folyóvizeink az 1923. évi XIV. t.-c. alapján (Dunaegyezmény) nemzetközi jelleget nyertek.

A vizeknek a hajózáson kívül még tekintetbe vehető kihasználása például: itatásra, öntözésre stb., valamint a halászat és vadászat, nemkülönben a kavics és homok kitermelése a folyóból, általában minden parti államnak saját terület határára belül olyan feltétellel szabad, ha abból a szomszédnak kára nem származik. Tehát közös folyamszakaszon például az egyik állam nem végezhet még saját határára belül sem olyan kotrásokat, amelyeknek következményeképpen a vízfolyásának iránya a szomszédnak károsodását eredményezhetné.

Végül még néhány szóval a határfolyóvizekben található szigetekről is meg kell emlékezni. Ezeknek hovátartozósága rendszerint a folyóvíz sorsától függ. Logikus, hogy abban az esetben, ha a folyóvíz egy állam tulajdonában van, akkor a szigetek is oda tartoznak. Közös folyószakaszokon minden parti államhoz azok a szigetek tartoznak, melyek a határvonal és a partszéle között vannak. Előnyéül számíthatjuk a hajózóút mentén húzódó határvonalnak, hogy szigeteket nem oszt szét két birtokrészre, ami azonban abban az esetben, ha a folyó középvonala képezi a határt, előfordulhat. Ha a folyamiban iszaplerakodás következtében új szigetek képződnek, úgy ezek sem maradhatnak birtokon kívül, hanem azon állam területéhez számíttatnak, melynek határain belül képződtek.

A fentiekben röviden összefoglalt elvek és jogfel-fogások ismertetésével, remélem, teljesen felesleges munkát nem végeztem.

A csendőr és a nő.

Írta: SZENKOVITS ANTAL tiszthelyettes.

Nincsen a világon még valami, amiről annyit, olyan sokféle változatban és összefüggésben írtak volna, mint a nőről. Sokféle szempontból vizsgálták már a nő szerepét az ember életében, de azt hiszem, hogy a csendőr szemüvegén keresztül nem olyan gyakran, hogy ne írhatnék róla.

Attól a perctől kezdve, hogy a nőben a nőt felfedezzük és észrevesszük, belép az életünkbe s el sem hagy azután a sirig vagy még azon is túl. Nemcsak egyesek szerencséjének vagy szerencsétlenségének, de országok sorsának is sokszor volt jó vagy rossz kovácsa a nő, aki egyaránt képes arra, hogy a gonosztevőt megjavítsa és börtönbe juttassa a tisztességest. A nőnek jelentős szerepe van a férfi életében, még ha az a férfi történetesen csendőr is.

Sőt akkor talán még jobban. Az a különbség, amely a polgári élet és a csendőr élete között a követelmények tekintetében fennáll, nem korlátozódik egyedül csak a szolgálat terére, hanem kiterjeszkedik a csendőr magán- vagy családi életére is s arra, hogy az utóbbi téren meg tudja-e állni a helyét a csendőr vagy sem, nagyon sokszor döntő befolyása van a nőnek, akit az élet útjába sodor.

Ha a polgári egyén meg akar nősülni, azt a törvény korlátai között szabadon teheti. Nem tartozik senkinek számadással afelől, hogy hogyan és miből fognak megélni, hogy méltó-e hozzá az, akit elvesz s hogy jó vagy rossz sorsát pecsételi-e meg a házassággal. Önmagáért csak önmagának felelős s tetteinek jó vagy rossz következményeit maga

Képek a salgótarjáni csendőriskola épületének alapkövetelési ünnepségéről: Dr. Scitovszky Béla belügyminiszter elhalad a kivonult esendőrszázad arevonala előtt.

viseli. Nem így a csendőr. A csendőrnek nemcsak önmagával szemben, hanem a testülettel szemben is kötelezettségei vannak, amelynek tagja s amelynek tekintélyében és köztiszteletében maga is osztozik. Természetes joga tehát a testületnek, hogy megnézzé azt a nőt, akit félig-meddig a kebelébe fogad s aki a testület egy tagjának egy egész életen keresztül a hitvese akar lenni.

Sokat jártam-keltem bajtársaim között, sokat láttam és tapasztaltam és sok történetet tudnék elmesélni, amelyeknek mind ezt az egy címet adhatnám: „A csendőr és a nő”. Azt hiszem tehát, hogy nem leszek egészen hivatlan, ha bajtársaimnak ezen a téren egynéhány szerény tanáccsal szolgálok.

Mindenekelőtt azzal a nővel kívánok foglalkozni, aki a csendőrnek nem vagy még nem a felesége. Mert rendszeren hosszú út vezet addig, amíg az ember az oltárhoz kerül és rendszerint ez a hosszú út a legveszedelmesebb is, különösen a fiatalabb korban. Az esküvő már rendszerint csak a lezárása életünk egy korszakának s megkezdése egy újnak, a komoly házasság korszakának.

Azokat a nőket, akik a csendőr legényéletében szerepet játszanak, három kategóriába osztanám.

Az első kategóriába azok a nők tartoznak, amelyekkel a csendőr minden különösebb szándék nélkül

csak társadalmilag érintkeznek, vagyis akik, hogy úgy mondjam, a csendőr társaságához tartoznak. Ezeknek a száma általában nem nagy, hiszen a csendőrnek sem ideje, sem alkalmja nincsen arra, hogy kiterjedt társadalmi életet éljen. Természetes, hogy amilyen a csendőr társasága, olyanok a nők is, akikkel ott érintkeznek. Magához illő társaságban a csendőr rendszerint bajtársai családjainak nőtagjaival, köztiszteletben álló gazda-, iparos- vagy hozzáillő tisztviselő-családok tagjaival érintkeznek s világos, hogy az érintkezésnek is olyanoknak kell lennie, amelyet a társaság megkövetel. Az ilyen nőkkel való érintkezés nem káros a csendőrré, mert jómodorú, tisztességes nők társaságában modora csiszolódik, elsajátítja a könnyed, síma, udvarias viselkedést és társalgást. Jó társaságba, ahol nem az ivás és a kártya a főszórakozás, a csendőr is könnyen beleilleszkedhetik s egy-két szabad óráját kellemesen eltöltheti anélkül, hogy magát féltennie kellene.

Természetes, hogy a csendőr társaséletének sem szabad elfajulnia, nem szabad annyira vinni, hogy a csendőr minden szabad idejét a laktanyán kívül töltsé, bármennyire hozzáillő társaságban is. Én pl. teljesen elegendőnek tartom, ha a csendőr hetenkint egyszer keresi fel a maga társaságát, akkor sem időzve ott többet, mint legfeljebb 21–22 óráig.

A csendőr viselkedése a társaságába tartozó nőkkel szemben általában tapintatos, figyelmes és feltétlenül udvarias legyen. Tiszteletlen magaviseletnek, goromba vagy frivol beszédnek, tréfának semmi esetre sincsen helye, még akkor sem, ha mások erre rossz példát adnának. Ha a csendőrnek komoly szándékai nincsenek vagy még nem lehetnek, féltékenyen óvakodjék minden olyan kijelentéstől, amelyekből egy nő esetleg komolyabb következtetést vonhatna le. Erre nagyon kell vigyázni, mert könnyelmű viselkedésünkkel vagy kijelentésünkkel egy leányt könnyen csalódásnak tehetünk ki, vagy a jóhírnevét tehetjük tönkre.

Ne foglalkozzunk feltűnően sokat senkivel sem. Ismerni kell e tekintetben a falusi népnek a régi szokásokhoz ragaszkodó, konzervatív felfogását és ez óvatosságra int. Ha erősebb köteléket nem akarunk, vagy nem akarhatunk, akkor pusztán szórakozásból ne keltsünk fel a nőben olyan érzelmeket, amelyeket viszonzni nem akarunk vagy nem tudunk. Az ilyen nővel csak társaságban legyünk együtt s kerüljük a magunkramaradást, mert ez találgatásokra ad alkalmat.

Az elővigyázatosság egyébként a csendőr szempontjából is nagyon ajánlatos. Könnyen megeshetik, hogy a fiatal csendőr, aki még csak nem is gondolhat a házasságra, vonzalmat érez valaki iránt. Az ilyen eseteknek rendszerint nem szokott jó végük lenni, mert ilyenkor a csendőrnek választania kell a pályája és a nő között. Nagyon sok tragédiának és elhibázott életnek volt már okozója az ilyen hiábavaló szerelem. Még rosszabb a helyzet természetesen, ha a szerelmet valamelyik fél nem viszonzza. Ennek a következményeit már ismerjük, tudjuk, hogy mire képes a szerelmében csalódott férfi és még inkább a nő.

Az elővigyázatosság másfelől azért is indokolt, mert különösen ma az ember nagyon könnyen áldozatául eshetik érdemtelen mamák és leányok furfangos eselszövéseinek, amiből az ember rendszerint csak akkor szokott magához térni, amikor már késő. Ilyenkor a mamák természetesen még a látogatását is elkerülik annak, mintha ők lettek volna a eselszövéők s szinte méltatlankodnak, hogy „a mai fiatalok“ szívügyeikben annyira furfangosak, hogy még az ő éles szemük sem vett észre semmit. A ravaszabb esetekben még maga a leány sincsen beleavatva a dologba, mert a mama tart attól, hogy ügyetlenségével elrontja a dolgot.

Nem csendőrhöz, de bárkihez is méltatlan, eléggé el nem ítélhető és kegyetlen dolog egy tisztességes nőnek irántunk való vonzalmát vagy tapasztalatlanságát kihasználva, a nő becsületét beszennyezni. Az ilyen eljárást nem lehet szépíteni, nem lehet a vádoló lelkiismeretet azzal megnyugtani, hogy a dolog kettőn mulik, mert az, ami a csendőrnek csak futó kaland, a nőnek egész életére kiható tragédiájává válhatik.

A nők második csoportjába azokat sorolom, akikkel a csendőr azért tart fenn érintkezést, mert feleségül akarja venni.

Erről természetesen csak olyan csendőrnél lehet szó, aki már elérte azt a kort és szolgálati időt, hogy nőülési engedélyt kérhet. Túlkorán nem jó megkezdeni a háztűznézést, mert a hosszas várakozás nem válik mindig a jegyesek javára.

Talán felesleges hangsúlyoznom, hogy a csendőr jól nézze meg azt, akihez komolyabb szándékkal óhajt közeledni. Futólagos béli vagy társasági ismeretség ehhez semmi esetre sem elég. A nőt ott kell megismerni, ahová vinni akarom: az otthonában, a maga természetes környezetében. A „nézd meg az anyját, vedd el a lányát“ elve mindig helytálló volt és az is marad.

Az úgynevezett „modern“ női típus nem a csendőrnek való, sietek azonban hozzátenni, hogy a modernségnek nem a bubifrizura a jele, hanem az életfelfogás és a gondolkodás. Aki túlságosan sokat foglalkozik magával, az nem ér reá másokkal, a családjával foglalkozni. Aki könnyen fogja fel az életet, az nem képes annak a terheit hordozni s aki nem szereti a konyhaszagot, az elvárja, hogy szakácsnőt tartsanak neki, akár van miből, akár nincs. Már pedig az élet terhe csak megosztva nem nehéz: az egyiknek keresni kell a kenyeret, a másiknak megsütni. De se megkeresni, se megsütni, csak megenni, az már nem megy.

Hála a magyar falu konzervativizmusának, mindenütt bőségesen akad jó feleségnek való leány, csak tudni kell megtalálni. Nem szabad egyedül a szívre vagy az érzékiségre hallgatni ott, ahol az ész tanácsára van szükség. Én azt hiszem, hogy legalább egy évi ismeretségre minden körülmények között szükség van ahhoz, hogy a csendőr a maga választottját valóban megismerje és viszont, hogy a menyasszony is megismerje a jövőbelijét. Nem tudom, de gondolom, hogy talán a csendőrségnél jelenleg előírt előjegyzési rendszer — ha nem is kimondottan —, de közvetve ezt a célt is szolgálja.

A legszerencsétlenebbek azok a házasságok, amelyeket csak a külsőségekre alapítanak. Nincs mulandóbb dolog a földön a szépségnél és a fiatalágnál, amelynek varázsából minden nap letöredezik egy-egy keveset s ha üres lelket találunk a lehullott máz alatt, a szépséggel és fiatalsággal együtt a szerelem is elpárolog. Az érzékiség pedig csak addig mohó, amíg kielégülést nem nyer, azután önmagára un és új élvezetekre vágyik.

Ne vonjuk be a mátkaság idejét rózsaszínű ködbe, ne kerüljük jövőnk életünk komoly oldalainak megbeszélését, ellenkezően, igyekezzünk minél többet beszélni róla, hogy leendő élettársunk gondolkodását megismerhessük. Ne a szavakból, hanem a gondolatokból igyekezzünk olvasni. Egy elejtett szó, egy elhallgatott felelet vagy egy önkéntelen válasz sokszor többet mond, mint amit szóval el lehet mondani.

Ha most precizirozni akarnám azokat a követelményeket, amelyeket én egy csendőr arájával szemben felállítanék, akkor azokat körülbelül így tudnám összefoglalni: legyen jónevelésű, tudja, hogy mi illik, mi nem, mit szabad és mit nem; legyen jó modorú, szerény és alkalmazkodó; legyen vallásos, szerényigényű és főleg házias és — természetesen — vonzódjék ahhoz, akinek felesége akar lenni. A szépséget még utolsó sorban sem említem.

A családdal szemben mindenesetre meg kell követelni, hogy tisztességes és jó hírnevű legyen, anélkül, hogy pl. egyes családtagok kisebb eltévelyedéseiből az ártatlan arára nézve túlságosan szigorú következtetéseket vonnánk le.

Képek a salgótarjáni csendőriskola épületének alapkövetelési ünnepségéről: A salgótarjáni honvéd zászlóalj tiszti küldöttsége és a kivonult cserkészek az ünnepségen.

Mindezeket felül azonban — sajnos — az anyagiakat is figyelembe kell vennünk. Őszinte részvétellel vagyunk azokkal a szegény leányokkal szemben, akiket a jó Isten is feleségnek teremtett, akik lelküknek és igazi nőiességüknek minden áldását vinnék magukkal mindennél többetérő hozományul a házasságba, amely elérhetetlen messzeségben lebeg előttük csak azért, mert szegények, — mégsem mondhatók egyebet, mint azt, hogy a házasságnak nemcsak érzelmileg és erkölcsileg, hanem anyagilag is megalapozottnak kell lennie.

Nem értem ez alatt azt, hogy a házasságot kereseti alkalomnak vagy az adósságtörlesztés egyik módjának nézzük. De azzal a szerény valamicskével, amivel a házassághoz egyáltalában neki lehet kezdeni, az arának feltétlenül rendelkeznie kell. Ha még olyan ideálisan fogjuk is fel a házasságot, akkor sem kívánhatjuk, hogy a férj leszállítsa az életszínvonalát azért, hogy egy nőt is képes legyen eltartani, mert hiszen ennek nemcsak a férj, hanem a feleség is éppen úgy megadja az árát. A férj reájön, hogy rosszul cselekedett, a feleség érzi, hogy mindez őmiatta van..., innen már csak egy lépés van az első sírásig, amelyet aztán hamarosan követ a többi.

Sok olyan eset van, amikor az arának kimutatható vagyona nincsen ugyan, de önálló keresettel rendelkezik, sőt sok esetben többet keres, mint a vőlegénye. Én az ilyen esetet mégsem tartom egészen

ideális megoldásnak és pedig egyszerűen azért, mert ha valaki férjhez megy, az első gyermek után már nem igen tud kenyérkereső pályán működni. Ismertem asszonyokat, akik a háztartás vezetése mellett hivatalba, üzletbe stb. jártak, vagy mint tanítónők tanítottak: rövid időn belül ott kellett hagyniuk a foglalkozásukat, mert a kétszeres terhet nem bírták. Ha pedig nincsen foglalkozás, nincs kereset sem.

Sokszor láttam olyan esetet is, hogy a jegyesek csak ravasz mesterkedéssel voltak képesek még a megkívánt legminimálisabb vagyont vagy keresetet is kimutatni. Az illető bajtárs azt hitte, hogy a kincstárt csapja be, pedig önmagát csapta be, még pedig alaposan. A leggyakoribb ilyen eset az, amikor az ara varrónői ismereteire van a kereset alapítva. Varni ma minden jó háziasszonynak tudnia kell, varróműhelyt azonban csak ott lehet nyitni, ahol van is kinek varrni. Kicsiny községekben erre aligha nyílik sok alkalom.

Hogy az arának mennyi vagyonnal kell bírnia, azt összegszerűen nehéz megállapítani, én úgy gondolom, hogy ennek a vagyonnak a *minimumát* a nőülendő csendőr összjövedelme két évi összegének értékében lehetne megállapítani. Nincs erre természetesen szükség, ha magának a csendőrnek van ilyen értékű vagyona; akkor nem baj, ha az arájának semmije sincs.

Amit a nővel szemben való viselkedésre fe-

tebb általánosságban mondtam, az fokozott mértékben áll arra a nőre, akit jövő élettársunkul szemeltünk ki. Szeretetünk mellett juttassuk kifejezésre feltétlen tiszteletünket is. A jegyesség tartama alatt viselkedjünk kifogástalanul és kerüljük a csak rosszra vezető bizalmaskodást. Nem győzöm eléggé hangsúlyozni, hogy a nő tisztaságát még gondolatban se sértsük meg. Azzal szemben pedig, aki maga ad alkalmat arra, legyünk nagyon elővigyázatosak és óvatosak, mert a férjfogásnak ez a módja semmiképpen sem nevezhető tisztességesnek. Aki pedig tisztességtelen úton pályázik reánk, azzal szemben joggal lehetünk bizalmatlanok.

A nőknek a harmadik kategóriája az, akikkel a csendőr komoly szándék nélkül szerelmi viszonyt folytat. Erről a kategóriáról a legnehezebb beszélnem, de meg kell tennem, mert a csendőr életében legtöbbször ezek a nők játsszák a legnagyobb szerepet s legtöbbször nem jó értelemben. Ez már valóságos probléma, amelyet nem intézünk el azzal, hogy nem beszélünk róla. Egyszerű tilalommal sem írhatjuk ki, mert a természet törvényeivel szemben nem lehet tilalmat felállítani, de arra mégis csak törekednünk kell, hogy az ilyen viszonyoknak legalább a legveszedelmesebb fajtáit kiküszöböljük.

Szolgálati Utasításunk a „rossz hírben álló vagy a csendőr állásához nem illő“ nőszemélyekkel való bizalmas érintkezést tiltja, amiből esetleg az is következhetik, hogy a csendőr állásához illő nőszemellyel nem tilos a bizalmas érintkezés, különösen, ha az minden feltűnés nélkül, megfelelő diszkrét formák között történik.

Még ebben a tekintetben is legyünk válogatósak. Züllött, a társadalomból számkivetett nőket feltétlenül kerüljünk, mert az ilyenek mindenre képesek. Az semmiesetre sem engedhető meg, hogy a csendőr előljárók vagy mások háztartási alkalmazottaival folytasson viszonyt, vagy hogy őket otthonukban felkeresse, mert ezért már a csendőr fenytést érdemel. Bajtársak hozzátartozóival és általában férjes asszonnyal tisztességes ember nem folytat viszonyt. Ha mi megköveteljük másoktól, hogy a családi életünket tisztelje, akkor nekünk is tisztelnünk kell a másokét. Ez már számos szomorú és végzetes esetnek volt az okozója.

Óvakodjunk az ismeretlen nőszemélyekkel való futólagos viszonytól. A legtöbb betegség így keletkezik.

Legyünk tapintatosak. Viszonyunkról rajtunk kívül senkinek se legyen tudomása. Kerüljük a feltűnést, viselkedésünk ne vonja mások figyelmét a nőre. Lovagias ember nem kérkedik a szerelmi ügyeivel.

Legyünk mértékletesek. A féktelen kicsapongást testi és szellemi összeroppanás követi. Nagyon helytelen némelyeknek az a felfogása, hogy abból lesz a jó férj, aki legényévei alatt „kizivatarozta“ magát s aki beleunt az élvezetekbe. Mekkora hazugság, milyen hamis felfogása ez az életnek! Ennek a felfogásnak a következménye rendszerint csak az utódokon nyilvánul meg a maga borzalmas valóságában.

Az életerő elfecsérelésén kívül ott vannak ennek a fonák szerelemnek a maga legtöbbször elmaradhatatlan betegségei. Ezt a kérdést a legtöbb

ember rendszerint nagyon könnyelműen kezeli s azzal nyugtatja meg lelkiismeretét, hogy ilyen betegsége minden embernek vagy volt, vagy van, vagy lesz. Ebben a felfogásban tükröződik vissza egész nemtörődömségünk és könnyelműségünk. Ez nem törvényszerűség, hanem az elbukottak hamis jelszava, amivel magukat vigasztalni igyekeznek.

És hogy ez a felfogás különösen a testületünkben is el van terjedve, annak sajnálatos bizonyítéka, hogy kórházat járt csendőreink nagy százaléka nemi beteg. Némelyek még súlyosbítják a helyzetüket azzal, hogy betegségüket eltitkolni vagy kuruzsolni igyekeznek s csak akkor mennek orvoshoz, amikor annak már a súlyosabb következményei kezdenek mutatkozni. Ma nincs olyan nemi betegség, amelyet — ha idejében orvoshoz kerülünk — tökéletesen és biztosan ne tudnának gyógyítani, de egy pár napi vagy heti halogatás már súlyos következményeket és hosszú, kínos gyógykezelést vonhat maga után. Természetesen nem elég az, ha azonnal orvoshoz megyünk, hanem arra kell törekednünk, hogy a betegséget megelőzzük. Minden csendőr lássa el magát feltétlenül prophylaktikus felszereléssel s azt mindig hordja magánál. Csak egy kis gondossággal is minden bajt elkerülhetünk.

Egyszóval ennél a kérdésnél nem ajánlhatok egyebet bajtársaim figyelmébe, mint a minden téren való óvatosságot. Azt felesleges hangsúlyoznom, hogy minden szerelmi ügynek mindenki maga viseli a következményeit, mert az nem megengedett, hanem bizonyos esetekben legfeljebb csak megtűrt lehet. Ezek a következmények sokszor anyagi téren érintik legsúlyosabban a csendőrt, az apasági keresetek formájában. Bizony nagyon sokan vannak, akik évekig nyögik egy-egy pillanat meggondolatlanságát.

A legjobb természetesen az, ha a csendőrnek senkivel sincsen viszonya. Nem igaz, hogy ez nem lehet. Mindent lehet, csak akarni kell.

Előfordul, sőt azt hiszem, igen gyakori, hogy a csendőrnek női besúgója van, akivel bizalmasan érintkezik. A női besúgó sokszor jó szolgálatokat teljesíthet, de azért itt is ajánlatos, sőt fokozott mértékben az elővigyázatosság, nehogy a nő — a csendőr feltétlen bizalmát élvezvén — többet ártson a szolgálat érdekének, mint használjon.

Néhány szót akarok itt még mondani a csendőr családi életéről, jobban mondva arról a nőről, akit minden más nő fölé messze kiemelek, a csendőr hitveséről.

Éppen úgy, ahogy a csendőrnek, amikor polgári életből a csendőrséghez lép, hogy úgy mondjam, a csendőrséghez kell idomulnia, úgy kell a csendőr nejeének is bizonyos mértékben a csendőrség felfogásához és vele szemben támasztott követelményeihez alkalmazkodnia, anélkül természetesen, hogy a testület belső életébe jobban bekapcsolódna, mint illik vagy szabad.

A csendőr neje sohase tévessze szem elől, hogy az ő viselkedése egy bizonyos mértékben a férjére is kihatással van. Hiába áll egy csendőr a falu népe előtt köztisztelőben és közbecsülésben, ha a neje viszont mindenkivel összevész és „haragban“ van, a férj helyzete előbb-utóbb tarthatatlanná válik.

A csendőr neje sohase avassa magát bele a szolgálati dolgokba. Nincs unszimpatikusabb va-

lami, mint a szolgálati ügyeket tárgyaló asszony. És ne feledje főleg, hogy férjének parancsnoki jogaiból őt semmi sem illeti meg, tehát semmi joga sincsen ahhoz, hogy az örs tagjaival vagy alkalmazottaival szemben rendelkezék. Ott, ahol az mégis előfordul, azt elsősorban a férj pipogyaságának lehet tulajdonítani és jogosan cselekszik, aki az ilyen kísérleteket visszautasítja.

Az örs szolgálati ügyei, az örskörletben előfordult esetek stb. szolgálati titkot képeznek, a Szut. szerint még a családtagokkal szemben is. Ha azonban valami ilyen ügy mégis tudomására jut — elvégre egy örslaktanyán belül is nem lehet mindent teljesen titokban tartani —, akkor érezze magát a titoktartásra éppen úgy kötelezettnek, mint a férje. Ami a laktanyán belül történik, ahhoz senkinek semmi köze, még a legjobb barátónak sem.

Az, hogy az örs tagjai egymással igazi jó bajtársiasságban éljenek, jórészt az asszonyokon is mulik. Apró-cseprő asszonyi pletykák, érzékenykedések és nevetséges hiúsági kérdések miatt már nagyon sok kellemetlenség támadt, különösen, ha előljárók és alárendeltek nejeiről van szó. Olyan örsökön, amelyek csupa nőtlen csendőrből állanak, a legritkább esetekben fordul elő egyenetlenkedés, a sok nőssel bíró örsökön — különösen, ha együttesen vannak elhelyezve — már gyakrabban. Ilyenkor aztán nem szabad zokon venni, ha az előljárók a férjjel szemben keresik és találják meg a módot, hogy rendet teremtsenek.

A mai nehéz viszonyok között a megélhetés gondja bizony túlnyomó részben az asszony vállaira nehezedik, mert neki kell „beosztania“ azt, ami van és azt, ami kellene, de nincs. Teljes tisztelettel és elismeréssel kell kalapot emelnünk derék háziasszonyaink előtt, akiknek ügyessége, takarékosága, háziassága és főleg munkája sokszor lehetetlennek látszó problémákat is megold. Legyen a csendőrásszony férjének nemcsak anyagiakban, hanem minden tekintetben méltó párja és támasza s akkor méltán elmondhatja magáról, hogy a testület érdemeiben, habár csak közvetve is, neki is része van.

Ezeket akartam megírni, őszintén, tárgyilagosan. Tudom, hogy a kérdés nagyon kényes, ez azonban — ismétlem — nem jelenti azt, hogy beszélünk sem szabad róla. Őseink tiszta erkölcsé sokat szenvedett a háborúnak és a forradalmaknak, azt mondják, természetes utóhatásaként, de ennek az utóhatásnak testületünkben nem szabad megnyilvánulnia. Legyen testületünk ebben a tekintetben is az erkölcs hűségese és bástyája, legyünk mi is segítségére azoknak, akik a mai kor erkölcseseinek gyógyításán fáradoznak. Utódaink hálája lesz a bérünk, akik majd friss szellemmel és acélos karokkal fogják folytatni a küzdelmet, amit mi megkezdünk nemzetünk jövőjéért!

Nincsen életviszony sem köz-, sem magán-, sem nyilvános, sem háziügyek körül, sem ha magad magaddal foglalkozol, sem ha másokkal van dolgod, mely köteletség nélkül állhatna fenn: és ennek teljesítésében áll az élet összes tisztessége, elmulasztásában összes gyalázata.
Cicero.

Macedonia.

A Balkánon ismét néhány bomba robbant fel; a Stip-i szerb dandárparancsnokot — állítólag bulgár komitácsik — lelőtték. Erre Európában nagy izgalom keletkezett, különösen az entente berkeiben. Jugoszlávia elzárta a határokat, az összeköttetések megszakításával fenyegetőzik, a Népszövetséghez fordul, fel van háborodva. Macedon komitácsik, bandák, Uj-Szerbia területén le mertek löni egy szerb tábornokot!

A szerbek méltatlankodása nagyon furesán hangzik a Balkán ismerőjének, akinek számára a Balkán eme fejleményei cseppet sem meglepőek. Hát nem fanatikus szerbek voltak-e azok, akik az osztrák-magyar trónörökösöt és nejét bosnyák, tehát osztrák-magyar területen orozva lelőtték? A pisztoly, a bomba és az orgyilkosság a Balkán politikai fegyvereihez tartoznak, tehát a szerbek előtt is jól ismeretesek!

Ezen pisztolylövés sem volt más, mint egy kissé hangos tiltakozás a Neuilly-i béke áldásai ellen... Ezt azonban a hétszer bölesek, akik Versailles és Trianon feltételeit diktálták, még mindig nem akarják belátni.

A nagyrészt bulgár Macedoniát halálos ellenségéhez, Szerbiához csatolták. Jugoszlávia többet nyelt el, mint amennyit megemészthet — most következnek tehát a gyomorbántalmak... Ahhoz sem kell különös prófétai talentum, ha már most megjósoljuk, hogy még sokkal furesább dolgok is fognak történni, ha idejekorán nem változtatnak a helyzetet.*

A bolgár kormány a legjobb akarata mellett sem képes a macedonoknak megparancsolni, hogy Szerbiának hű alattvalói legyenek. A bulgár hivatalos élet legjobb, legalkalmasabb és legtisztességesebb egyéniségei, mint miniszterek, politikusok, katonák stb. legnagyobb részben macedonok, akik Bulgáriával teljesen együttéreznek. Macedonia mindenestre súlyos problémát képez, miután a bulgárokon kívül ott szerbek, kucó-oláhok és görögök laknak, tehát nagyon nehéz dolog a néprajzi határokat helyesen megvonni.

Az entente által húzott határok azonban mindenestre a legügyetlenebbek és leglehetőlenebbek éppen úgy, mint Magyarországon. Magyarország jelenleg a mindinkább kifejlődő Rothermere-propagandával harcol a lehetetlen béke ellen, — tehát úgyszólván mozgóharcot kezdett — a macedonok pedig pisztolyokkal és bombákkal protestálnak ellene... kiki a maga módján.

Nem szabad elfelejteni, hogy a macedonok, a tartalékos tisztek szövetsége és a hadsereg voltak azok, akik Bulgáriát az utolsó percben megmentették a kommunizmustól. A tartalékos tisztek egyesületei szeptember 18-án az Alexander-Newski katedrálisban ünnepélyes istentiszteletet tartottak, amely után az egyes kerületek tagjai csapatokra osztva, zászlóik alatt — közöttük természetesen a macedonok is — díszmenetben vonultak végig Szófia utcáin. Elöl a gárda-lovasrezred zenekara, mögötte a hadügyminiszter, a lovasági felügyelő, több tábornok és katonai parancsnok.

Pünkösdi hétfőjén a macedonok tiltakozó körmenete, melyen zenekarokkal, cserkészekkel és ifjusági lövészegyleteikkel helységek szerint csoportosítva az olasz és francia követségek előtt elvonultak, kerekén 40 percig tartott. A macedonok a szerbek által Macedoniában kifejtett terror ellen tiltakozó feliratú táblákat hordoztak körül, mint: „Macedoniát adják a macedoniaknak“, „Autonomiát követelünk“ stb., továbbá a közkezdveltségnek örvendett, de meggyilkolt bandavezér Alexandroff Todor képeit stb.

Ezen folytonos tiltakozások csak nem kerülhették ki a különböző követségek figyelmét?

Még ha a bulgár kormány akarna is — hiszen a volt miniszterelnök Liapeseff maga is macedon — akkor sem volna képes győnge zsoldos hadseregével a macedonok szervezetei ellen eredményesen fellépni. A határ elzárásáról is alig lehet szó. A határzászlóaljok létszáma takarékosági szempontból igen csekély; a Duna mentén egymástól tíz-tizen négy km. távolságra elhelyezett örségek csak négy-nyolc emberből állanak. A déli és délnyugati határokon az örségek valamivel

* Azóta már az albán követ elleni halálos merénylet is megerősíti a szerző nézetét, Szerk.

Az újonnan épült miskolci esendőrlaktanya.

erősebbek, de semmi esetre sem annyira, hogy a macedon bandákkal szemben ellenállást volnának képesek kifejteni, még ha hajlandók is volnának erre. A zászlóaljparancsnokoknak nem áll nagyobb tartalék rendelkezésükre 20–25 embernél.

A macedonoktól különben Szófiában is félnek. Rövid idő előtt egy bulgár rendőrtisztviselőt, akit azzal gyanúsítottak, hogy idegen államnak végez kém-szolgálatot, előbb megintették, azután autóval elcipelték a Rilo-Dagh és Rhodope-hegység kietlen vidékébe, ott jegyzőkönyvet vettek fel vele, melyben bűnösségét beismeri és ennek alapján agyonlőtték. A belügyminisztert értesítették ezen ítélet végrehajtásáról. Bizony ismerni kell a macedonoknak a fanatizmusig fokozott hazaszeretét!

Miután évszázadokon át a törökök zsarnokoskodtak felettük, a macedonok a St. Stefano-i előbéke értelmében (1878 március 3.) azt remélték, hogy egyesülhetnek Bulgáriával. A berlini kongresszus azonban megakadályozta ezt, — Macedonia a törököknél maradt. Mivel Macedonia bulgárai (80%) joggal féltek a török reakciótól, elkezdtek Bulgáriába kivándorolni, ahol nemsokára vezetőszerphez jutottak. Míg a macedon komité megszervezése Macedonia területén nehézségekbe ütközött és veszedelmes is volt, addig Bulgáriában a kormány többé-kevésbé nyilvános támogatása mellett ezt nyugodtabban megtehették. A múlt század 90-es éveitől kezdve a bulgár-macedon bandák összetűzései a török csendőrséggel vagy görög bandákkal napirenden voltak.

A macedon banda-mozgalmat Sarafov Boris, Panitza és Apostolov szervezték meg. Mindhármukat meggyilkolták! A bandák nyakig voltak felfegyverzve és mindig hordtak bombákat magukkal. Azonkívül minden embernél cyanikli is volt, hogy megmérgezhesse magát, ha fogságba jutna.

1912-ben a macedonok azt hitték, hogy végre sikerülni fog az egyesülés Bulgáriával. De, amint tudjuk, a szerbek éppen Macedonia miatt különböztek össze a bulgárokkal.

Bulgáriának ezen veresége óta a macedon komité nem követeli többé a csatlakozást Bulgáriához, hanem Macedonia autonomiáját. A világháború után ez irányú utolsó reménységük is eltűnt és miután a szerb terror erősebb lett, újból fellobbant a komitációs-mozgalom. Ezen szervezet élén jelenleg Protogeroff volt bulgár tábornok áll, aki a mozgalmat ügyes és kemény kézzel irányítja.

Amíg a Népszövetség nem lesz abban a helyzetben, hogy a szerb terrort megszüntesse, a békediktátumok legkiáltóbb igazságtalanságait jóvátegye, addig Macedoniában robbani fognak a bombák az elnyomás elleni tiltakozásként.

Jugoszláviának sem szabad elfelejtenie, hogy minden oldalról ellenséggel van körülvéve és Macedonia erőszakos okkupációja, vagy Bulgária megszállása oly kemény dió volna, amelyen ezen nehézségekkel küzdő állam, amelynek a saját országában sincs meg a többsége, politikailag széjjel van tépve és elégedetlen, könnyen kitörhetné a fogait.

A miskolci és salgótarjáni új esendőrlaktanyák átvételi, illetve alapkövetélteli ünnepségei.

Annak a nagyszabású építési programnak, amelynek keretében a m. kir. kormány a csendőrség elhelyezését véglegesen és a modern követelményeknek mindenképpen megfelelően megoldani törekszik, két kiemelkedő mozzanata játszódott le a napokban Miskolcon és Salgótarjában.

Dr. Scitovszky Béla belügyminiszter október 9-én vette át az újonnan épült esendőrlaktanyát Miskolcon. A belügyminiszter 12 órakor érkezett meg a zöld lombokkal csinosan feldíszített laktanyába. Kíséretében voltak: Vay Kázmér miniszteri tanácsos, a belügyminiszterium rendőri főosztályának főnöke, Fischer József ezredes, a belügyminiszterium VI. c. osztályának és Schönherr Károly ezredes, a belügyminiszterium VI. b. osztályának vezetői, dr. Mikszáth Kálmán Miskolc thjf. város főispánja, runyai dr. Soldos Béla Borsod-Gömör-Kishont közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék főispánja, szentléleki Zsóry György alispán, Miskolc thjf. város szabadságon levő polgármesterének képviselőjében dr. Máday Lajos tanácsnok, Ghiczy Tihamér állami rendőrségi kerületi főkapitány, míg a műszaki kiküldöttek részéről Halmos Andor műszaki főtanácsos, a miskolci államépítészeti hivatal és Wuffka Ernő műszaki főtanácsos, a belügyminiszterium képviselőjében.

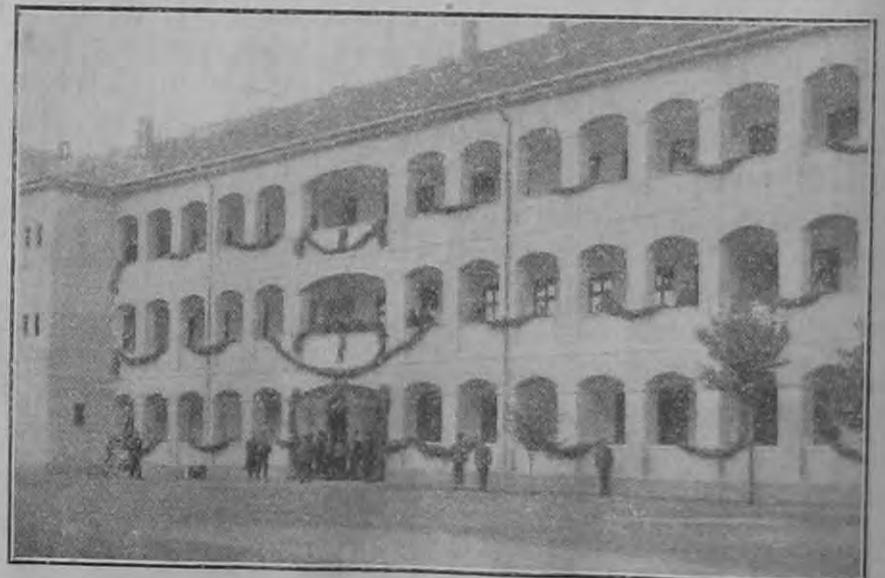
Belügyminiszter úr a laktanyába érkezésekor fogadta Nemessányi Lajos ezredes, kerületi parancsnok jelentkezését, majd Máday Lajos tanácsnok üdvözlését, aki Miskolc városa nevében meleg hangon mondott köszönetet a belügyminiszternek azért, hogy a várost ilyen szép és impozáns épülethez juttatta. A belügyminiszter ezután a miskolci esendőriskolának kivonult századát szemlélte meg, melynek elvonulása után a laktanya részletes átvétele következett. A belügyminiszter úr az átvétel során a laktanya helyiségeit részletesen megtekintette és különös elismerését fejezte ki a kiválóan helyes elhelyezkedésért, valamint a laktanya mintaszerű rendjéért és eszényéért, s örömét nyilvánította afelett, hogy a miskolci esendőrkerület végre méltó elhelyezést nyert. A belügyminiszter a délután folyamán kíséretével együtt visszautazott Budapestre.

Salgótarjáni esendőriskola épületének alapkövetélteli október 22-én folyt le szintén ünnepélyes keretek között.

A belügyi kincstár 377.000 P költséggel az ottani 90 fő létszámú esendőriskola és a szárnyparancsnokság elhelyezésére a Salgótarján r. t. város közönsége által felajánlott telken modern, minden kényelemmel ellátott épületet emeltet.

Az épületet Dr. Waelder Gyula, a kir. József műegyetem nyilvános rendes tanára tervezte, az építési munkák végrehajtását pedig zártkörű versenytárgyalás útján Haluskay Sándor mérnök, építési vállalkozó nyerte el.

Az épület alapkövetélteli, amely a most épült

Az újonnan épült miskolci esendőrlaktanya.

rendőrségi székház záróköletével kapcsolatos volt, folyó évi október hó 22-én történt fényes ünnepség keretében. Az alapköletétnél jelen volt *nagykéri dr. Scitovszky Béla* m. kir. belügyminiszter és *sztranyavai dr. Sztranyavszky Sándor* m. kir. belügyi államtitkár, kíséretében voltak *Vay Kázmér* miniszteri tanácsos, *Fischer József*, *Schönherr Károly* és *Aradi István* csendőrezredek, *Éliássy Sándor* kerületi rendőrfőkapitány, a Salgótarjánban állomásozó összes honvéd és vámőrtisztek, a vármegye főispánja, alispánja, a város polgármestere és a város közönsége szép számban.

Az előírt jelentkezések után a miniszter úr kíséretével elvonult a csendőrszázad és a rendőr díszszakasz előtt, azután pedig a város polgármestere üdvözölte a miniszter és az államtitkár urat, majd pedig dr. Sztranyavszky államtitkár felkérte a belügyminisztert az alapköletmány elhelyezésére. Dr. Scitovszky Béla belügyminiszter magasszárnyalású beszédében különösen a közbiztonsági szervek szolgálatának a fontosságát hangsúlyozta.

Ezután *Elsner Gusztáv* csendőrszázados felolvasta az alapköbe helyezendő okmányt és kalapácsütés mellett helyezte el a csendőriskola épületének alapkövét.

A művészi kivitelű, pergamentre írt okmány szövege a következő:

„Ezen épület építési munkái Nagybányai Vitéz Horthy Miklós Ó Főméltósága kormányzósága, Bethleni Bethlen István gróf miniszterelnöksége, Nagykeri dr. Scitovszky Béla belügyminisztersége idejében vették kezdetüket Urunk születésének 1927. esztendejében. október havának 22. napján.

Az építési területet Salgótarján r. t. város közönsége ajándékozta. Ez az előfeltétel tette lehetővé az eguelőre egyesített Nógrád és Hont vármegyék akkori főispánjának sztranyavai dr. Sztranyavszky Sándornak, most a m. kir. belügyminiszterium államtitkárának, hogy kezdeményezésére az építető m. kir. belügyminiszterium az épület felemelését elhatározhatta.

Az építési munkák tervezését dr. Waelder Gyula, a kir. József műegyetem tanára végezte. A munkák végrehajtásával hallerkeői Haluskay Sándor okl. mérnök bízott meg.

Az épület a m. kir. salgótarjáni csendőriskola és a m. kir. csendőr szárnyparancsnokság elhelyezései céljaira fog szolgálni.

Hirdesse az épület az Istenben való erős hitet, a Haza iránti szeretetet és a magyar teremtő munka erejét. Kísérje áldás mindazokat, akik az épület létrejöttében közreműködtek. Lelkesítse a Haza iránti szeretet érzésével azokat, akik ezen épületben tanítanak és tanulnak. buzdítsa őket az öntudatos kötelességteljesítés édes Hazánk felvirágoztatására.

Ezen okmány zárt dobozban beton köben helyeztetett el és az első kalapácsütést Nagykeri dr. Scitovszky Béla m. kir. belügyminiszter tette.

Kelt Salgótarjánban. Urunk születésének 1927. esztendejében. október havának 22. napján, a m. kir. csendőriskola épületének alapkö elhelyezései ünnepén“.

Az okmány aláírói a következők:

Dr. Scitovszky Béla m. kir. belügyminiszter, *dr. Sztranyavszky Sándor* m. kir. belügyi államtitkár, *Vay Kázmér* m. kir. belügyminiszteri tanácsos, *Arady István* ezredes, a m. kir. I. számú csendőrkerület parancsnoka, *vitéz Panajott Sándor* őrnagy, a m. kir. balassagyarmati csendőrszázados parancsnoka, *Elsner Gusztáv* százados, a m. kir. salgótarjáni csendőriskola parancsnoka, *Pályi Pál* főispán, *dr. Baross József* alispán, *dr. Förster Kálmán* polgármester és *Haluskay Sándor* mérnök, az épület építője.

A nagyobb szabású laktanyák mellett a kincstár különös gondot fordít az őrsök elhelyezésére is. Azok a nehézségek, amelyek az őrsök elhelyezése tekintetében még egynéhány évvel ezelőtt is fennállottak, most már szinte teljesen ki vannak küszöbölve. Ott, ahol az őrsök elhelyezését megfelelő bérlet útján biztosítani lehetett, az őrsök számára laktanyákat béreltek, olyan

helyeken pedig, ahol arra szükség volt, a kincstár modern, minden igényt kielégítő őrszlaktanyákat építtett. Az építési program természetesen még nincsen befejezve, mert hiszen azt az állam teherbíróképességéhez mérten, csak évek múlva lesz lehetséges teljesen megvalósítani, de az eddig elért eredmény is már kétségtelen bizonyítéka annak, hogy a kormány a csendőrség minden irányú szükségletével szemben a legteljesebb megértéssel viseltetik. Mai számunkban bemutatunk olvasóinknak egynéhány újonnan épült szép őrszlaktanyát.

Támpontok a csatárképzéshez.

Irta: ÜREGDY-NAGY LÁSZLÓ százados.

(Hatodik közlemény.)

Tudjuk, hogy kényelmesebb s így kevésbé fárad el az ember olyan terhek vitelében, melyeknek súlypontja össze esik az ember súlyvonalával, tehát a gerincével. A szerelvényeink azért úgy vannak összeállítva, hogy ennek a körülménynek megfeleljenek, amiből az következik, hogy a tölténybőröndben és tölténytáskában elhelyezett lőszeret visszük legkönnyebben. Jobban fásaszt a kenyértarisznyában és a zsebekben elhelyezett töltények hordása, sőt az utóbbiak a mozgásban is gátolnak. Ezek után természetes, hogy először azokat a töltényeket használjuk föl a harcban, amelyeket legnehezebben viszünk és amelyek mozgásunkban gátolnak, nevezetesen elsősorban a kenyértarisznyában, aztán a zsebekben és végül a bal tölténytáskában lévőket. A jobb tölténytáskában levő lőszeret a csatárnál levő lőszerartaléknak tekintjük. Ez állandóan meg kell, hogy legyen és csak végső esetben, vagy döntő pillanatokban szabad felhasználni.

13. Lőszerrel való takarékoskodás.

A lőszerrel való takarékoskodás alatt azt értjük, hogy a csatárok észszerűen használják fel töltényeiket. Az észszerű felhasználás megköveteli a csatárok nyugodtan célzott pontlövését olyan célokra, melyek vezetett tűznél ki vannak utalva, csatártűznél pedig amelyeknek a lövése a harchelyzet szerint fontos.

A lőszerrel való takarékoskodás ellentéte a lőszerpazarlás, amely nemcsak a célzás nélküli és fegyelmetlen tüzelésben nyilvánul meg, hanem olyan célokra való tüzelésben is, amelyeknek lövésétől eredményt nem várhatunk. A lőszerpazarlástól minden csatár a saját érdekében is óvakodjék, mert különben kiteszi magát annak, hogy amikor a lőszerre legnagyobb szüksége volna (ellenségbe való betörés, harc az ellenség mélyégi övében, üldözés), nem lesz tölténye.

A tölténnyel való takarékoskodás magában foglalja végül a töltények gondos megőrzését és bepiszkolódástól való megóvását.

14. Lőszerpótlás.

A lőszerpótlás harcban igen nehéz, mert mozgásukat az ellenség tüze a küzdők vonala mögött akadályozza. A lőszer pótlását azonban minden erővel keresztül visszük, s ha a pótlás szükségessége idejekorán a parancsnokok tudomására jut, abban nem is lesz fennakadás. Ezért a csatár, ha eredeti lőszer készletének felét kilötte, okvetlenül jelentse a rainarancsnokának.

A lőszerpótlás legegyszerűbb módja és ezért egyúttal szabály is, hogy az elesettektől és a súlyosan sebesültektől a lőszeret el kell venni. A könnyebben sebesülteknél néhány töltényt önvédelem céljából meg kell hagyni.

VIII.

A gyalogsági ásó felhasználása.

Minden ember felszereléséhez tartozik a gyalogsági ásó. Ezzel a szerszámmal kell a csatárnak tüzelőállását úgy megjavítani, hogy az a már tárgyalt követelményeknek megfeleljen. Minél jobban, minél ügyesebben és minél nagyobb gyakorlattal használjuk fel a gyalogsági ásonkat, annál kevesebb lesz a veszteségünk. Nagy és kiterjedt munkálatokat nem végezhetünk vele, de az egyes csatár az ásó ügyes gyakorlati felhasználásával az ellenséges tűzhatást olyan mérték-

ben csökkentheti, mely lehetővé teszi, hogy az ellenséget kevés veszteséggel megközelítsük. Más szóval: a gyalogsági ásóval küzdőképességünket emelni tudjuk. Eppen ezért a gyalogsági ásó a fedezékek készítésének elemi szerszáma s így tulajdonságai megkövetelik, hogy minden esetben először a terep meglevő fedezékeit javítsuk vele és csak feltétlen szükség esetén készítsünk vele új fedezékeket.

Az ásót támadásban is fel kell használnunk mindaddig, amíg a támadásnak nem válik kerékkötőjévé. Addig tehát, amíg nem ejt gondolkodóba, hogy az esetleg nehéz munkával és sok fáradsággal elkészített fedezéket ott hagyjuk-e. Mert, ha elhagyjuk, az ellenséges tűz nyílt, fedezéknélküli terepen ér bennünket. Addig, amíg a szüntelen előretörés gondolata él bennünk, amíg nem rendül meg az a szilárd akaratunk, hogy az ellenséget közelharcban megsemmisítsük.

Hangsúlyozzuk, hogy a gyalogsági ásóval csak egy embernek való, kis fedezéket tudunk készíteni, de ezt aztán küzdő képességünk megtartása érdekében minden alkalommal meg kell, hogy tegyünk, mert a legegyszerűbb fedezék is becses, ha mozgásunkat be kell szüntetnünk a jó tüzelés, a kis cél mutatása és az ellenséges tűzhatás csökkentése szempontjából. De fel kell használnunk a gyalogsági ásonkat még akkor is, ha ezeket az előnyöket nem az a csatár élvezné, aki a munkálatoakat megkezdte, mert az utánunk jövő, hátsóbb lépcsőkben levő bajtársainknak, nemcsak megkönnyítettük az előbb jelzett előnyök megteremtését, hanem módot adtunk nekik arra is, hogy a mi kezdetleges, ott hagyott fedezékeinket ellenálló vonallá képezzék ki, mely lehetővé teszi ellenséges visszacsapások kivédését.

Közvetve a gyalogsági ásó sajátágaiból következik, hogy támadásnál az első lépcsőben levő csatárok legfeljebb néhány gyepféglát raknak egymásra, fejtűvet és könyöklőt ásnak ki és legjobb, de ritka esetben lövész-teknőt készíthetnek.

A gyalogsági ásóval készített fedezékek csupán az ellenség könnyű fegyvereinek (puska, golyószóró) hatása ellen védenek.

A munkánál főképen arra kell figyelemmel lenni, hogy az elsősorban a saját tűzhatásunk emelésére szolgáljon. De érvényesüljön az az elv is, hogy a munkához hozzá sem lehet kezdeni addig, amíg azt a helyet, ahol dolgoznunk kell, nem rejtettük az ellenség betekintése elől. Mindenekelőtt a természetes rejtőzést használjuk ki és csak, ha erre alkalom nem volna, folyamodunk a mesterséges rejtőzéshez.

A csatárok leleményességének engedjünk tág teret a munkálatoznál.

Repülő megjelenésekor a munkát beszüntetjük, miután tudjuk azt, hogy a repülőnek a színelkülbségek és a mozgás tűnnek fel legjobban.

Eljárás a munkánál.

Első kép. Csatárlánc egy rejtőzésre igen alkalmas tereszakaszából (erdő, bokros terület, magasvetés stb.) kevésbé alkalmas területre lép ki. A csatárok nagyobb része természetes, kisebb része mesterséges rejtőzést használva, tüzelőállást foglal. A rejtőzés után a csatárok a tüzelőállás berendezéséhez a gyalogsági ásóval puskatámasztékot készítenek, nevezetesen gyepféglát, köveket raknak egymásra, földet halmoznak fel stb.

Oktatás: Volt már szó arról, hogy a mesterséges rejtőzés sohasem lehet olyan tökéletes, mint a természetes s így mindig az utóbbira kell törekednünk. A csatárok közül is az, akinek csak alkalma nyílt rá, természetes rejtőzést használt és csak nyílt terepre jutók rejtették magukat mesterségesen. Mindannyian felhasználják azonban a terep előnyeit a tüzelőállás berendezésénél, hogy minél kevesebb munkával éri el a csatár a lövész-teknő által nyújtott előnyöket, annál több erőt takarít meg a harc későbbi mozzanataira. Csak, ha már biztosítva érezzük magunkat az ellenség betekintése elől, akkor kezdhetünk a gyalogsági ásonk használatához, mely a saját tűzhatás fokozása céljából elsősorban a puskatámaszték készítéséből áll.

Második kép. Ugyanaz a csatárlánc, amelyik az első képnél szerepelt, a beásásra kap parancsot, mire a csatárok fekvő lövész-teknő kiásásához kezdenek.

A csatárlánc feltevéssel oly helyzetbe állítandó be, amely indokolttá teszi a beásást s amely a rajt köte-

lékben tételezei fel. A bemutatás alatt ne ásson állandóan ugyanaz az ember, a másik pedig ne tüzeljen szünet nélkül, hanem — mint az a valóságban történik — váltakozva ássanak, illetve tüzeljenek.

Egy-két lövész-teknő modell legyen előre kiásva.

A szemben levő jelzők 5—600 méter távolságról a magát beásó csatárláncot lassú tűz alatt tartják.

Oktatás: A gyalogsági ásót rendszerint ellenséges tűzben használjuk. Ezzel együtt azt is megmondottuk, hogy nem használja mindenki egyszerre az ásoját, mert hiszen akkor az ellenség tüzeit viszonzás nélkül kellene hogy tűrjük, ami egyúttal azt is jelentené, hogy az ellenségnek a nyugodt, jól célzott tüzelésre és a tüzelés hatásának megfigyelésére a legkedvezőbb alkalmat teremtnék meg. Világos, hogy ilyképen legjobb esetben is csak minden második emberünk dolgozhatik a gyalogsági ásóval s a többinek — az ásóval dolgozó csatárok tüzeit is pótlendő — élénken kell tüzelnie.

Az alatt, hogy minden második ember dolgozhatik az ásóval, nem azt értjük, hogy jobbról, vagy balról kezdve a számozást, sorszám szerint lö. vagyis minden második ember, hanem azt, hogy pl. 10 csatár közül 5 tüzel és 5 ás. Megtörténhetik tehát, hogy három egymás mellett levő ás. Ezt kizárólag az határozza meg, hogy a csatár a terepnek milyen részére jutott. Aki jobban tud rejtőzni és fedezéket is talált, az lö addig, míg a szomszédjai is ugyanolyan helyzetbe jutnak, mint ő.

Aki a gyalogsági ásóval dolgozik, annak a puskáját úgy kell kéznél tartania, hogy a tűzharcot bármely pillanatban megkezdhesse, mert munka közben adóhatnak olyan esetek, amikor minden embernek tüzelnie kell; de amellet úgy, hogy a puska be ne piszkolódjék, mert ha föld vagy homok megy belé, akkor hasznavehetetlenné válik. A csatár a puskát mindig arra az oldalra tegye tehát, ahova a kiásott földet éppen nem hánnya.

A munka sorrendjénél fontos, hogy az ember először a melle alól ássa ki a földet és azt maga elé dobja ki, hogy ezzel egyrészt szilárd puskatámasztékot teremtsen magának, másrészt, hogy a munka alatt minél hamarabb csökkentse az ellenség tűzhatását. Ha a mellvéddel elkészült, akkor kissé oldalt fordulva, szorosan a teste mellett ásson és a szükséghez képest kúszson hátrafelé. Vigyáznunk kell arra, hogy se a mellvéd, se a lövész-teknő többi része a kiásott és egyhelyre dobott földdel ne legyen olyan magas, hogy az felfedezésünket az ellenségnek megkönnyítse. Eppen ez a szempont azt kívánja, hogy a földet a lövész-teknő körül egész körben halmozzuk fel. De szükséges ez abból a szempontból is, hogy a hátulsó lépcsőben levő csatárok, vagy gépek át, illetve hézag lövése alkalmával eltévedt golyókat és gurulatokat felfogja, sőt ezenfelül ellenséges tüzereségi lövedékek repeszdarabjai ellen is védjen. Az így elkészített lövész-teknőt rövid idő alatt bármely irányban használható fedezékké lehet átalakítani.

Nem szabad szögletes vonalakat kiásni, mert az feltűnő. A lövész-teknő vonalai tehát sarkok nélkül, görbék legyenek.

A kiásott földet lankásan helyezük el mindenütt, mert az így egyrészt vastagabb, tehát ellenállóbb, másrészt nem vet árnyékot és így nehezebben fedezhető fel. Előre felé a föld felszínén körülbelül egy gyalogsági ásonyi szélességű és magasságú könyöklőt hagyunk magunknak, hogy a mellvédre támasztott puskaival kényelmesen tudjunk tüzelni.

A lábunkat mélyebb beásással védjük, a lábaknál tehát a lövész-teknő mélysége az ásozélesség másfélszeresének feleljen meg. Egyébként a lövész-teknőnek olyan szélesnek és hosszúnak kell lennie, hogy egy fekvő csatár kényelmesen elférjen benne. Szélessége megfelel akkor, ha egy gyalogsági ásó teljes hosszával egyenlő, hosszúsága pedig, ha a kiásott rész négy ásonyi hosszúságú. (19. ábra.)

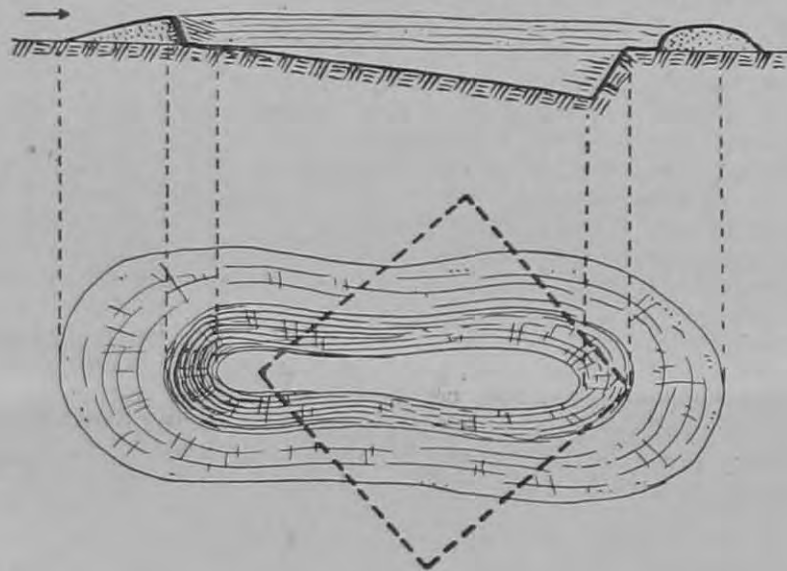
Repülők ellen a kész fedezéket legegyszerűbben sátorlappal burkoljuk, ha a sátorlappal egyező színű terepen ástunk. Ha a környező terep színe a sátorlap mindkét oldalától elütő színű, akkor a frissen kiásott földet a terep színének megfelelően kell fednünk (pl. réten gyepféglákkal burkolnunk stb.).

Harmadik kép. Mint a második, de az első csatárlánc csak a rejtőzést és a puska-támasztékot készíti el, az ásást csak éppen, hogy megkezdí. Azután tovább

nyomul előre. A következő lépcsőben jövő csatárlánc a megkezdett fedezékeket elfoglalja és az ásást tovább folytatja. Esetleg egy harmadik lépcsőben levő csatárlánc munkáját is bemutatjuk hasonló módon, úgy, hogy ez a lövész-teknőt befejezi.

A hátsóbb lépcsőkben előnyomuló csatárláncok azonban ne foglalják el pontosan az előző csatárláncok helyét, hanem a helyzethez mérten csak használják azokat fel.

Oktatás: Ha elképzeljük, hogy tőlünk jobbra és balra is nyomulnak elő hasonlóképen rajok és ezek mindannyian ásnak fedezéket, azonnal világos lesz, hogy a támadási területünkön számtalan apró jobban, vagy kevésbé jól elkészített lövész-teknő keletkezik. Az első hullámot követő csatárláncok jórésztben e hullám által megkezdett lövész-teknőket fogják fedezékül felhasználni és a felhasználással együtt azokat tovább tökéletesíteni. De a feladat, vagy változó harchelyzet következtében lesznek olyan hátsó lépcsők is, amelyek csak részben fogják tudni a megkezdett lövész-teknőket felhasználni s így támadási területünkön a fedezékek minden egyes lépcsővel szaporodni fognak, illetve a többször elfoglaltak egyre tökéletesebbek lesznek. Ilyképpen az ellenség a támadás alatt igen nehezen fogja megfigyelhetni, hogy melyik fedezékben van ember és melyikben nincsen. Ha tehát az ellenség a támadást tápláló hátsó lépcsőket akarja előnyomulásukban megakasztani, kénytelen az egész támadási területünket

19. ábra.

tűz alatt tartani, ami az ellenséges tűz szétforgácsolódását jelenti. Hogy pedig a tűznek ilyen szétforgácsolódása a hatás rovására megy, az kétségtelen. De még így sem lehet az egész támadási területet állandó, hatásos tűz alatt tartani, lesznek tehát olyan támadó csoportjaink is, amelyek ellenséges tűzhatás nélkül maradnak s így a támadás lendületes folytatásához adva van a kedvező alkalom. A tűz szétforgácsolódása tehát a támadónak előnyt jelent, a védőnek pedig ugyanolyan mérvben hátrányt. A sok félig kész, vagy teljesen elkészült lövész-teknő tehát megkönnyíti nekünk a támadás táplálását. Végül, ha az ellenség a támadás folyamán tartalékok beérkezésével stb. annyira megerősödnek, hogy ő kezdhetne támadásba, a már elfoglalt területet ezen fedezékek segítségével sokkal könnyebben és kevesebb áldozat árán tarthatjuk meg, mint ezek nélkül, mert hiszen a fedezékekkel a saját tűzhatásunk fokozására és az ellenséges tűzhatás csökkentésére szolgáló alapfeltételek rendelkezésünkre állnak.

Negyedik kép. Egy magát éppen beásó, szárnyon levő rajt — meglepetésszerűen — erős ellenséges járőr támad meg.

Oktatás: Amint már mondtunk, a gyalogsági ásó használata közben is úgy kell a puskáknak kéznél lenniük, hogy azokat szükség esetén azonnal használni tudjuk.

IX.

Terepkutatóvá való kiképzés.

Háborúban, mint már mondtunk, az ellenség meglepése jár a legnagyobb haszonnal, mert cselekedeteinkre nincs elkészülve s így a meglepetéstől felocsu-

dott ellenség a maga ellenrendszabályait gyorsan, esetleg elhamarkodva kénytelen megtenni. A kezdeményezés tehát annál a félnél van, amelyik meg tudja lepni a másikat. A kezdeményezés lehetővé teszi, hogy akaratunkat reakényszerítsük az ellenségre, más szóval azt kell, hogy tegye, amit mi akarunk, mert ott kell védekeznie, ahol támadjuk.

Egy első lépcsőben előnyomuló raj, ha még oly ügyesen és óvatosan nyomul is elő, mindig ki van téve az ellenséggel való hirtelen találkozásnak. Ez pedig — különösen támadásban — könnyen járhat a raj meglepetésével, miután a meglepés előnyeire az ellenfél éppen úgy törekszik, mint mi.

A meglepetés ellen tehát védekeznünk kell. A védekezés módja igen egyszerű. Abból áll, hogy a raj csúcsok gyanánt embereket küld maga elé, akik a raj előtt lévőnek, hamarabb fedezik fel az ellenséget, vagy ha az ellenség valahol megbújít volna, hamarabb bukkannak rá s így a közvetlen utánuk jövő rajt pusztán jelenlétükkel is biztosítják. Ezeket az előre küldött embereket hívjuk terepkutatóknak.

A terepkutatóknak igen ügyeseknek, leleményeseknek és fürgéknek kell lenniük, mert gyorsabban kell mozogniuk, mint a rajnak s a raj biztosításán kívül még rájuk hárul az a feladat is, hogy az utánuk jövő raj számára a legkedvezőbb előnyomulási vonalakat kikutassák.

A terepkutatók kötelessége tehát kétféle:

- a) a raj biztosítása,
- b) a raj számára a legkedvezőbb előnyomulási vonalak kikutatása.

Első kép. Bármilyen terepen egy rajparancsnok két terepkutatót küld ki. A terepkutatók vigyázatlanul és rejtőzetenül mennek. A jelzők tüzelnek a terepkutatókra.

Második kép. A terepkutatók rejtőzve, ügyesen mennek előre. A jelzők nem tüzelnek rájuk.

Oktatás: Mondottuk, hogy a terepkutatók pusztán jelenlétükkel biztosítják a rajt. Ámde őket sem szabad, hogy az ellenség meglepje, ellenkezőleg arra kell törekedniük, hogy az ellenség éberségén túljárva, azt felfedezzék s ily módon mi lephessük meg az ellenséget. A terepkutatóknak, mint a raj szemének úgy kell tehát a raj előtt haladniuk, hogy az ellenség egyáltalán ne vehesse észre őket, más szóval tökéletes rejtőzéssel. Ha az ellenség a kutatókat felfedezi, már gyanítja az utánuk jövő rajt is és így a terepkutatók helytelen magatartása miatt az ellenség meglepetéséről nemcsak hogy le kell mondanunk, hanem az ellenség a rajt a túlkorai felfedezés folyamánaképpen támadásában megakaszthatja, sőt esetleg le is küzdheti. A terepkutatóknak tehát magatartásukkal semmiképpen sem szabad az utánuk jövő rajt elárulniuk. Egyedüli helyes előnyomulási módjuk eszerint: a macskaügyességgel párosult teljes terepkihasználás mellett való előremozgás.

A terepkutató azonban a tökéletesen végrehajtott előnyomulási szabályok betartása mellett is ki lehet téve annak, hogy hirtelen kerül az ellenség elé. Hogy ilyen helyzetben azonnal védekezhessék, de meg hogy lövéssel jelt is adhasson, mindig feltűzött szuronnal és lövésre készen, azaz nyitott zárócsapóval haladjon a raj előtt.

Harmadik kép. A rajból kiküldött terepkutatók az első kilátóponton beszüntetik a további előremozgást és az előterep átkutatása után az egyik visszakuszik s jelzi, hogy ellenséget nem látnak. Azután a raj irányába vízszintesen kinyújtott karját maga felé lesülyeszti annak jeléül, hogy a raj oda jöjjön az ő álláspontjához, mert onnan a további rejtett előnyomulás lehetséges.

A rajparancsnok a jeleket átveszi és raját odavezeti a terepkutatóhoz.

Negyedik kép. A kiküldött terepkutatók olyan terepre jussanak, ahonnan az ellenség tovább nem közelíthető meg rejtve, de az oldalban legyen erre alkalmas tereprész.

A terepkutató a raj felé vízszintesen kinyújtott karjával a megközelítésre alkalmas tereprész felé intsen, miután jelezte, hogy ellenséget nem lát.

A rajparancsnok a jelek átvétele után, ugyanesak jellel parancsolja meg a terepkutatóknak, hogy menjenek előre.

A terepkutatók a jel ismétlése után visszakúsznak mindketten a fedező vonal mögé és elhúzódnak oda, ahonnan az ellenséges megfigyelés elől maguk is rejtve tudnak tovább előre menni.

Oktatás: A terepkutatók mindig csak az első kilátó pontig mentek előre, addig, amíg a következő terepszakaszba, — amely a raj elől el volt fedve — beláthattak. Ott parancs nélkül megálltak, átkutatták az előterepet és azután jelentették, hogy mit látnak. E jelentésre szükség van, nemcsak a raj előnyomulásának nyugodt folytatása szempontjából, hanem azért is, hogy ellenőrizzük az összeköttetést és azt, hogy tudunk-e további parancsot adni nekik, más szóval, hogy kézben vannak-e? Az a terepkutató, aki erre a fontos összeköttetésre nem ügyel, a rajparancsnok kezéből kiesszik és így értéktelenné válik a rajra nézve.

Szabály tehát a terepkutatók magatartására nézve az, hogy minden terepszakasz átkutatása után észleleteiket jelenteniük kell.

Amikor a terepkutatók hátrafelé jeleztek, arról a helyről, ahonnan az előterepet figyelték, annyira kúsztak ügyesen vissza, hogy a jelzés az ellenség felől nem volt látható. Ezt azért tették, nehogy az esetleg figyelő ellenség a jelzéssel járó feltűnő mozgást észrevehesse és ezzel az eddig rejtett előnyomulás kárba vesszen.

Szabály, hogy a terepkutatók úgy kell, hogy jelentenek, hogy az ellenség azt ne láthassa.

Megfigyeltük, hogy a rajparancsnok és a terepkutatók nem beszéltek egymással és mégis tökéletesen megértették egymást a jelek által.

A megfigyelt jelek egy részét a terepkutatók adták, ezek jelentések voltak, másrészt a rajparancsnok adta, melyek parancsok voltak a terepkutatók számára. Ebből láthatjuk, hogy a jelek harcban jelentésre és parancsadásra egyaránt alkalmasak. Nagy fontosságuk abban áll, hogy velük sok időt takaríthatunk meg. Képzeljük el, hogy a terepkutatóknak minden terepszakasznál be kellene várniuk a rajparancsnokot, hogy az további magatartásukra nézve parancsot adjon, mennyi időbe telne akkor az ellenség megközelítése? Eppen kétszer annyiba, mintha jelek által érintkeznek.

Ha a rajparancsnok szükségét látja annak, hogy az előterepbe ő is betekintsen, mely rendszerint az ellenség felfedezésekor következik be, azzal, hogy a terepkutatóknak további parancsot nem ad, a terepkutatókat megállítja.

Szabály tehát, hogy a terepkutatókat jellel vezessük és észleleteiket ők is jellel közvetítsék.

Ezek után tudnunk kell, hogy mely jelekkel érintkezhetnek a rajparancsnok és a terepkutatók egymással és ezeket hogyan alkalmazhatjuk.

Azok a jelek, melyekkel a terepkutatók jelenthetnek, a következők:

a) **Ellenséget nem lát:** Puska mindkét kézzel a fej felett vízszintes helyzetben tartandó.

b) **Ellenség felfedezve:** Sapka, sisak lengetése körben a fej felett és mutatás az ellenség felé.

c) **A raj kedvező, fedett megközelítési vonala:** A raj felé kinyújtott karral intés abba az irányba, ahol a kedvező megközelítési vonal a terepen megtalálható.

Ez utóbb említett kötelességük az ellenség közelében különösen fontos, nehogy a raj idő előtti felfedezésével a láthatatlan megközelítés lehetlenné váljék.

A rajparancsnok a terepkutatókat jelekkel kétféleképpen vezetheti, és pedig:

a) vagy csak egyszerűen átveszi a kutatók jelentését, ami egyúttal azt is jelenti, hogy a terepkutatóknak a rajparancsnokot be kell várniuk.

b) vagy a jelentés átvétele után több ízben int a kutatók által tovább követendő irányba, ami parancs az ellenség további megközelítésére, nevezetesen a következő terepszakasz átkutatására.

Közösen használható jel a „nem értettem“, amelyet akkor használunk, ha az adott jeleket nem láttuk tisztán és ismételtetni akarjuk. Ennek a jele, a vízszintesen oldalt kinyújtott karnak könyökből jobbra-balra történő gyors mozgása.

Minden jel pontosan ismétlendő azon személy által, akinek szól, nehogy félreértés keletkezzék.

Ezek a jelek teljesen elegendők a terepkutatók vezetésére, azok jelentés tételére s ezzel együtt az összeköttetés fentartására. Ha a különleges terep vagy helyzet — ritkán — mégis megkövetelné, hogy különleges jeleket alkalmazzunk, azokat a helyszínén kell

meghatározni. Ebben megkötő szabályok nincsenek és nem is célszerűek.

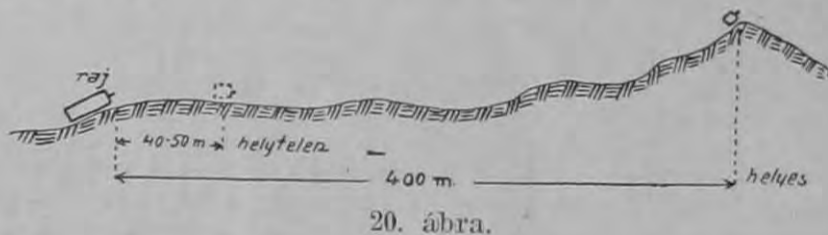
Ötödik kép. A raj rejtőzve legyen egy terepszakasz szélén. A kiküldött kutatók egymás mellett és egy vonalban menjenek. Amint a kilátóponthoz érkeznek, abban a pillanatba két jelző, bokor stb. mögül felugrik és leszurja őket.

Oktatás. A terepkutatóknak sohasem szabad egyvonalban előnyomulniuk, mert ez feltűnő és könnyen megfigyelhető; amellett nem tudják szükség esetén egymást támogatni sem s egy ügyes ellenfél egyszerre harc képtelenné teheti őket. Még nagyobb a hiba, ha a kutatók egymáshoz nagyon közel vannak. A terepkutatók egymás közötti távolságára nézve szabály, hogy egy-egy kutató egyik félrajnak feleljen meg s így térközük 20—50 méter legyen, hogy e távolság mellett egymással szoros összeköttetésben legyenek és észleleteiket oda kiáltás útján közölni tudják.

Hatodik kép. A terepkutatók a raj előtt 40—50 méterre mozogjanak. Egyszerűen olyan közel, hogy úgy a kutatók, mint a raj egy terepszakaszban legyenek. Jól rejtőzött jelzők a terepszakasz magasabban fekvő széléről a megindulás után néhány perccel a rajon tűzzel rajtaütnek.

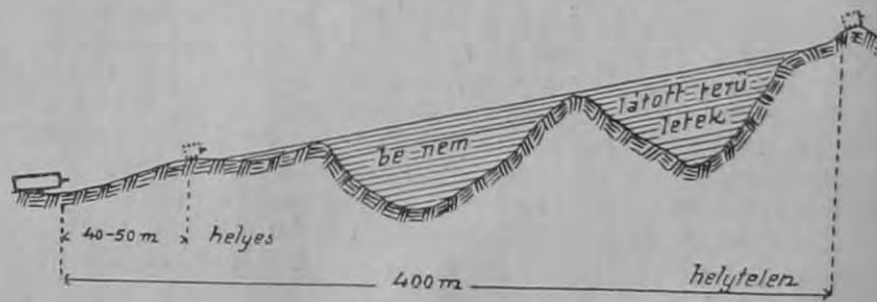
Oktatás: Nagyon fontos annak észögezése, hogy a terepkutató milyen messze távozhatik el a rajától. Ha tudniillik nagyon közel van, amint ezt a gyakorlatnál is láttuk, nem érünk vele célt, mert nem biztosítja a rajt. Ha nagyon eltávolodott, akkor sem biztosít, de kiteszi magát annak is, hogy az ellenség harc képtelenné teszi, miáltal a raj megint csak biztosítás nélkül marad. Ebből láthatjuk, hogy a terepkutató akkor megy helyes távolságon, ha egyrészt olyan tereprészbe tud betekinteni, ahova a rajparancsnok nem láthat, másrészt, ha a rajparancsnokkal jelek útján könnyen tud érintkezni. A terephez képest ez a távolság legtöbb esetben egy terepszakasz. Általában pedig gyakorlati tapasztalat, hogy kiterjedt, nyílt terepen 400 méter az a legnagyobb távolság, melyre a kutató a rajtól eltávolodhatik. A távolság mértékének azonban legfontosabb szabálya, hogy sohase legyen a terepkutató és a rajparancsnok között be nem látott terület.

A gyakorlatnál a hiba az volt, hogy a terepkutatók olyan közel voltak a rajhoz, hogy az ellenség a rajon tűzzel rajtaütthetett.

20. ábra.

Hetedik kép. Nyílt terepszakasz szélén, mely a rejtőzésre még alkalmas, a raj előnyomulásra készen áll. A kutatók a terepszakaszon átmenve körülbelül 5—600 méterre távolodtak el a rajtól. E távolságon érnek egy másik terepszakasz kezdetére, illetve kilátópontra s innen jelentik, hogy ellenség nincs, mire a raj ugyancsak megkezdí az előnyomulást. Midőn a raj a terep-

21. ábra.

szakasz közepére ér, oldalból egy ellenséges járőr a rajon tűzzel rajtaüt.

Oktatás: Ennél a gyakorlatnál éppen az ellenkező hiba történt, mint az előzőnél. A terepkutatók nagyon eltávolodtak a rajtól és ez lehetővé tette az ellenségnek, hogy akkor üssön tűzzel a rajon, amikor az már azt hitte, hogy a terepkutatói elől lévén, biztosítva van.

Az őrsök elhelyezési kérdésének megoldása végett a kincstár egy nagyszabású esendőrségi építőprogramm keretében máris számos modern őrszlaktanyát építtetett, amelyek közül néhányat bemutatunk: 1. Tiszafüred. 2. Zsadány. 3. Nyirbátor. 4. Kunhegyes. 5. Nagykeréki. 6. Magyarboly.

Nyolcadik kép. Ugyanaz a terep, mint a hatodik és hetedik képnél volt. A gyakorlat beállítása is teljesen egyező. Az egyik terepkutató, mintegy 150–200 méterre egy kis emelkedésen meglapul és az előre menő kutatóra, valamint az oldalterepre figyel. Átveszi a terepszakasz tulsó oldalára érkezett kutató jelét, hogy ott nincs ellenség, de ugyanakkor észrevéve a befurakodó járort, odalövessel jelenti annak felfedezését is. Az egyik félraj, vagy ha van golyószóró, az leküzdí az ellenséget s a raj azután az előnyomulást folytatja.

Oktatás: A terepkutatók szolgálata megköveteli, hogy a raj biztosítása érdekében időnként elszakadjanak egymástól. Eppen a nagy távolság teszi szükségessé, hogy az egyik kutató megálljon és ezáltal a közöttük és a raj között keletkező nagy távolságot megfeleltesse. Ezzel kettős célt ér el. Egyrészt figyelmével közvetve megakadályozza, hogy az ellenség a raj és terepkutatói közé befurakodhassék, másrészt fentartja az összeköttetést a raj és a másik terepkutató között, aki a terep miatt kénytelen volt a rendesnél messzebbre előre menni. Látjuk, hogy a két terepkutató helyes együttműködése nehéz helyzetekben is megoldja a raj biztosítását. A terepkutatóknak semmiképp sem szabad egymástól annyira elszakadniok, hogy legalább a látó összeköttetésük ne legyen meg.

Kilencedik kép. Egy előnyomuló raj terepkutatói áttekinthetetlen terepen közvetlen közletről bukkannak az ellenségre. Hogy a rajparancsnok tudomására hozák az ellenség felfedezését, a kutatók az ellenségre lönek. Pillanatnyi különbséggel a jelzők is tüzelnek.

Oktatás: A gyakorlatnál láttuk, hogy az ellenség felfedezését a terepkutatók lövéssel jelentették. Olyan hirtelen bukkantak az ellenségre és olyan közletről fedezték fel a meglepésre törekvő, megbújt ellenséget, hogy nem volt idejük másképpen jelentést tenni. Ha ez esetben a kutatók jellel akartak volna jelenteni, megtörténhetett volna, hogy a jelentéssel elkésnek és időt veszítvén a megbúvó ellenséggel szemben, a rajt meglepetésnek tették volna ki. Tekintsük szabálymak, hogy a terepkutató az ellenség felfedezését lövéssel is tudtul adhatja a rajparancsnoknak, ha annak közelsége vagy a vele való hirtelen találkozás szükségessé teszi. Egyéb-ként csak akkor tüzelhet, amikor az az egyes csatárok-nak meg van engedve. (Ennek szabályait a puska értékesítésénél már tárgyaltuk.)

Tizedik kép. Egy hegyoldalból lefelé előnyomuló raj terepkutatói ellenséget jeleznek. A rajparancsnok tüzelőállást foglaltat valamivel a terepkutatók mögött.

A 4–500 méterre levő jelzők, ha a terepkutatók helytelenül közelednének, tüzeljenek rájuk.

A terepkutatók a tüzelésre szóló parancs elhangzása után a mélységi vonalakat kihasználva és lehetőleg a szárnyakon kusszanak vissza a rajbeli beosztásukba. Ha fedett terep nem volna a csatárlánc mögött, akkor a szárnyakra.

Ügyelni kell arra, hogy a terep a bemutatásra alkalmas legyen és iskolapéldáját lehessen bemutatni a terepkutatók eltűnésének.

Oktatás: A rajparancsnok a tüzelőállást rendszerint a terepkutatók vonalában rendeli el, mert a terepkutatók figyelő, megálló pontjai, majdnem minden esetben egyúttal a helyes tüzelőállások is, de ha a terep kivételesen, mint jelen esetben is, más kíván, vagyis ha a terepkutatók mögött kell a tüzelőállást elfoglalni, úgy a terepkutatók kötelessége minden további parancs nélkül, hogy a raj elöl eltűnjenek és a rajhoz bevonuljanak. Ez az eltűnés legkönnyebben a mélységi vonalakban sikerül, ezeket tehát alaposan ki kell használni.

X.

A csatár védelemben.

Eddig megtanultuk a fő haremódot, a támadást, amellyel az ellenséget meg tudjuk semmisíteni. A harc másik módja a védelem, csak kényszerű eszköz, melyet szükségéből veszünk igénybe. A régi időkben a védekezés egyet jelentett a gyávassággal. Még 1866-ban is, amikor a poroszok újfajta hátultöltő puskával és új haremóddal támadták meg az osztrákokat, utóbbiak gyáváknak nevezték a poroszokat, mert a csatárlánc tüzelés közben lefeküdt, hogy nehezebb legyen őket találni. A poroszok nem vették szívükre a gunyolódást, ellenben megnyerték a háborút.

A mai háborúban is előfordulhat, hogy az ellenséget meg kell támadnunk anélkül, hogy latolgatnánk, melyikünk az erősebb? De viszont ma már azt is tudjuk, hogy adódhatnak olyan helyzetek is, amikor a támadással mindent feláldoznánk és semmit sem nyernénk, olyan helyzetek, amidőn az ellenséget a saját részünkre előnyös helyen magunkhoz engedjük, alkalmas berendezésekkel ki tudjuk fárasztani, célszerű tüzeléssel nagy veszteségeket okozva, erejét egyre csökkentjük, pusztítjuk.

Ez a „többet ésszel, mint erővel“ elvének megfelelő haremód, nem egyéb, mint a védelem. Ezt a fortélyos védekező harcot folytatjuk mindaddig, míg a megkínzott, meggyötört ellenség számban és erkölcsi erejében annyira megfogyatkozott, hogy a védelemből kilépve, a siker biztos reményében, sőt tudatában, mi támadunk újból, hogy egy csapással végleg megsemmisítsük.

A védelem tehát korántsem jelent mozdulatlanságot, mert akármilyen jó is a védőállásunk, akármilyen sok előnyt is tudtunk abban saját előnyünkre és az ellenség hátrányára egyesíteni, megtörténhetik, hogy az ellenség egyes részei betörnek oda s e részeket helyi támadásokkal kell, hogy leküzdjük.

Ezek szerint a védelem sem nem gyávasság, sem nem gyengeség, de nem is tétlenség, hanem egy ideiglenesen alkalmazott haremód, melyben a kezdeményezésről egyelőre lemondva, a terepnek és a védelmi berendezéseknek előnyeit használjuk fel az ellenség erejének kiegyenlítésére.

A helyes védelmi állás megkívánja, hogy az állás elé mindenhova hézag nélkül tudjunk tüzelni, nehogy az ellenségnek egy tenyérmnyi helye is legyen, ahol tűz nélkül megközelíthet. Megkívánja, hogy magában a védőállásban mindenhova tüzelni tudjunk, hogy a metán betört ellenséget ezzel megállítsuk s egyúttal tűzoltalmat nyújtsunk a betört ellenségre rárontó saját csatárainknak és megkívánja végül, hogy ezekhez az ellenlökésekhez szükséges erőnk együtt legyen.

Ezeknek a feladatoknak megfelel a védelmi állásnak az a rendszere, amelyet a csatárképzés kezdetén a különböző haremódok bemutatásánál láttunk.

Felfrissítésként nézzük meg újból, milyen is a védőállás?

A gyakorlatvezető egy védőállást zászlókkal tüzesen ki. A különféle gépek és a puskás rajok fészkei más és más színű zászlókkal legyenek jelezve. Meg kell mondani, hogy a különböző színű zászlók mit jelentenek. Oktatás, helyesebben ismétlés a szükség szerint.

Ha azt mondtuk, hogy a védelem is mozgékony haremód, kérdés: miért alkalmasabb a túlerő kiegyenlítésére, mint a támadás? A felelet igen egyszerű. A védelem s az ehhez szabott védelmi állás sok oly előnnyel bír, ami a támadásban hiányzik, vagy sokkal kisebb mértékben van meg. Ily előnyök pl. a kiépített fedezékek, a tervszerűen beállított hézag nélküli tűz, a pontlövés céljából lemért távolságok, az akadályok, a mélységi öv terepének alapos ismerete stb. stb.

Ezen előnyök tökéletes kihasználása mellett azok a tevékenységek, melyekből a védelem összetevődik, a következők:

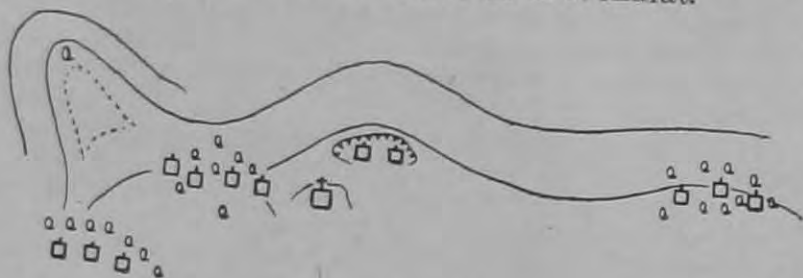
- a) a védőállás (tüzelőállás) kiválasztása a rajparancsnok meghatározta területen belül;
- b) az állás berendezése;
- c) az ellenséges támadás kivédése, vagyis a tulajdonképeni védelem;
- d) megtartás különleges harceszközökkel szemben és végül a
- e) lőszer.

A) A védőállás kiválasztása.

A tüzelőállás kiválasztásának elveivel már tisztában vagyunk. Részletesen beszéltünk erről a terepfelhasználás alkalmával. De a védelemben nem elég a tüzelőállást a támadásnál leszögezett elvek szerint helyesen kiválasztani, hanem tekintetbe kell venni a kapott feladat érdekében a tűzhatás legjobb megoldását, valamint azt is, hogy a szomszéd rajok elé és mögé is hatáson tudjunk tüzelni.

E célok elérése érdekében néha a terep felhasználása szempontjából leghelyesebbnek látszó tüzelőállás helyett olyant kell választani, amely elméletileg talán kevésbé helyes, azonban a védelem szempontjából mégis jobb.

Hogy a tűzfeladatot megoldhassuk, ehhez első sorban is helyesen kell felvenni az arcvonalat.

22. ábra.

Oktatás: A vázlaton feltüntetett terepen a berajzolt elhelyezkedés volna a legjobb — a terep szempontjából. A védelem szempontjából azonban nem jó, mert a pihenő holt teret okozván, a csatárok a baloldalon jelzett szomszéd fészkek elé és mögé tüzelni nem tudnak. Véte-nénk a tüzelőállásnak említett elfoglalásával a védelem azon sarkalatos elve ellen, hogy hézag nélküli tűzfalunk legyen az ellenséggel szemben. A csatárok egy része kénytelen lesz tehát a jó rejtőzést nyújtó bokrokból, a sokkal rosszabb pihenőre kimenni és ott az egyedül álló fa környékén tüzelőállást foglalni.

Második kép. Védelemre alkalmas bármilyen terepen egy raj foglaljon védőállást. A rejtőzés legyen tökéletes. A jó rejtőzés többnyire magával hozza azt, hogy a csatárok kettesével-hármasával kis csoportokat alkotnak.

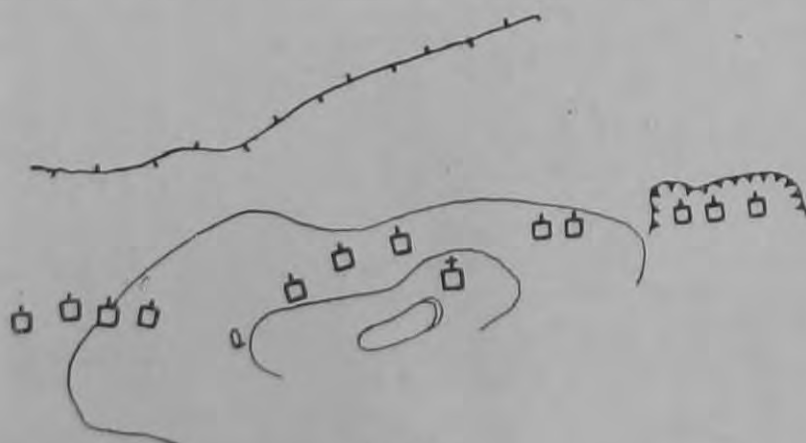
Oktatás: Ha a védőállás elfoglalásánál a raj egy csoportban maradna, az ellenség gépekkel hamar ártalmatlanná tudná tenni, sőt egy-két ágyúlövéssel meg is semmisítené. A csatároknak széjjel kell tehát húzodniok egymástól, nehogy az ellenség ily könnyűszerrel végezzen velük. De az is baj volna, ha nagyon messze vannak egymástól, mert akkor nem képesek egymással közölni észleleteiket s a szétagoltság a vezetés rovására is menne. A kettő közötti elhelyezkedés, vagyis, hogy a csatárok a védelmi állást akként válasszák meg, hogy egy tűzérési lövedék csak kis csoportot veszélyeztessen, tehát amint a terep és rejtőzés kívánja kettesével-hármasával; de viszont e kis csoportok oly közel legyenek egymáshoz, hogy a harci zajban egymással és a rajparancsnokkal hangos szóval érintkezni tudjanak.

A 22. ábrán vázolt terepen a helyes védőállás tehát ez:

23. ábra.

Jól véssük azonban emlékezetünkbe, hogy minden terepen más és más elhelyezkedés a helyes, séma nincs. Pl. egy másik fészkek:

24. ábra.

Bármennyi példát sorolnék fel, a terepen a feladat, helyzet és normák szerint mindig más adódhatik és rendszerint adódik is. A további példáknek így semmi célját nem látom. Azonban különös nyomatékkal hívom fel a figyelmet arra, hogy minél több, jellegzetességeiben egymástól elütő terepen mutatjuk be az újoncoknak védelemben a tüzelőállás kiválasztását, annál tökéletesebben ismertetjük meg őket az erre vonatkozó elvekkel s annál inkább nevelünk önálló és gondolkozó csatárokat.

B) Az állás elrendezése.

A támadásnál tárgyaltuk a tüzelőállás berendezését is. Itt tehát inkább csak azokat a különbségeket vesszük figyelembe, amelyek az állások berendezésénél a támadásban, illetve védelemben fennállanak.

Az állások berendezése a csatárok szempontjából, a munkálatok biztosításából, az állás rejtéséből, a távolságok meghatározásából, a távolságok megjelöléséből, a fedezékek kiásásából és az akadályok építéséből áll.

A védőállások berendezése, amint látjuk, sokféle munkát kíván, melyeket úgy elvégezni, hogy a mi főlényünket az ellenséggel szemben valóban biztosítsa, csak akkor tudunk, ha időnk van hozzá. Ebből kifolyólag arra törekszünk, hogy ezeket a munkákat az ellenségtől távol, annak behatása nélkül végezhessük el.

Elő fog fordulni azonban az az eset is, hogy védőállásunkat az ellenség tüzelésében, vagy akkor kell berendeznünk, amikor az ellenség meg tudja figyelni.

Az állás berendezése az ellenség figyelésén vagy tűzhatásán kívül.

Ha az ellenséggel nem kell számolnunk, akkor nyugodtan, előre megállapított tervszerű sorrendben építjük ki és rendezzük be a védőállásunkat. Természetes, hogy ez a tervszerűség fokozza a védőállás ellenállóképességét, mert minél több időnk van, annál alaposabban és több gonddal készülhetünk az ellenség fogadására.

Első kép. Egy raj kiépítendő fészkekének színhelyére érkezvén, a rajparancsnok elhelyezkedés után figyelőket állít ki s azután elrendeli a fedezékek kiásását.

A munka megkezdése után a figyelők a légi riadó jelet adják, mire a raj emberei lefeküsznek és mozdulatlanok maradnak addig, míg a repülő eltűnését a gyakorlatvezető közli. Azután a munkát a rajparancsnok prancsára tovább folytatják.

Oktatás. A védőállást berendező csatárok előtt minden esetben lesz oly saját csapat, melynek kötelessége a munkát végző csatárokat biztosítani és ezzel együtt a munka nyugodtságát védeni. A csapat azonban kilométerekkel van előttünk, tehát a védőállást berendező csatárok legközelebbi biztosításáról külön kell gondoskodnunk, nehogy az ellenséges repülők és az előttünk levő csapatok hézagain keresztül esetleg átesúszott járőrök vagy kisebb osztagok észrevegyék és megzavarják munkáinkat.

Magasan szálló repülők minden akadály nélkül átjönnek a biztosító csapataink felett s állásainkat szemrevételezés és fényképezés útján felderítik. Ellenük védekezni csak repülővel vagy e célra szerkesztett gyorstüzelő ágyúkkal tudunk. A rajuk egyik fegyver sem áll rendelkezésére. Puskánk és golyószórónk van, amelyekkel csak az alacsonyan, legfeljebb 1000 méter magasan levő repülőgépek ellen érhetünk el hatást. Puskával ilyenkor csak úgy, ha legalább 80—100 puska tüzét tudjuk a repülőre összefogni. A felderítő repülők azonban rendszerint magasan repülnek, mert feadataikat onnan is meg tudják oldani s így nem marad más hátra, mint a visszaűzésükről vagy a lelövésükről lemondani és védekezni az ellen, hogy állásainkról pontos adatokat vigyenek az ellenségnek. Védekezni pedig, amint már tudjuk, a rejtőzéssel egybekötött mozdulatlansággal tudunk.

Második kép. Ugyanazon fészknél, mint amely az első képnél szerepelt, a figyelők egy ellenséges járőr közeledését jelentik. (Célok megjelölése.) A rajparancsnok szóval riadót rendel el, úgy azonban, hogy a járőr ne hallhassa. A csatárok pillanatok alatt elhelyezkednek a félig kész lövészetekbe és lövészeköszön várnak a további parancsra. A járőr — anélkül,

hogy a fészket észrevenné — 150—200 méterre közeledve, a raj tűzzel rajtaüt. A gyakorlatvezető a járőrt harcra kívül helyezi. A rajparancsnok a terep újabb alapos átkutatása után a munka folytatását parancsolja meg.

Oktatás. A repülők csak általános képet tudnak állásainkról nyerni s a részletekbe menő felderítést a járőrök végzik el olyképen, hogy ha reánk bukkannak, megtámadnak minket és ezáltal kényszerítenek arra, hogy harcoljunk velük, vagyis hogy megmutassuk magunkat. Ezek szerint a járőrök nemcsak felderíthetik készülő állásainkat, hanem akadályozhatnak is a munkában. Ellenük csak harccal tudunk védekezni. A harc azonban a járőrt meg kell, hogy semmisítse, mert ha csak széjjel ugrasztjuk, a vissza jutó emberek állásainkról biztos és részletes adatokat tudnak mondani, hiszen tüzelésünkkel állásainkat mi magunk árultuk el nekik. Így aztán az ellenség célját mégis elérné.

(Folytatjuk.)

Egy délelőtt a kommunista bűnper főtárgyalásán.

A vádlottak tömött, hosszú padsoraiban ott látni Vági Istvánt, a nevérol elnevezett párt titkárát, a selyempizsamáiról ismert Szántó Zoltánt és Hámán Katót is, a kommunista mozgalmaknak tevékeny női szereplőjét.

Ötvenheten vannak összesen.

Egyik hátulso padból figyelem a tárgyalás menetét, kezemben a ceruza, előttem egy üres ív, hogy majd a tanulságos, avagy érdekesebb részleteket papírra vessem.

Elmult az első óra, a papírlap tele mindenféle rajzokkal; segédtszti írómappákon lehet ilyeneket találni — de a feljegyzések elmaradtak.

Refrénszerű a vádlottak vallomása. A rendőrségen tett vallomásukat visszavonják, mert azt csak a verés hatása alatt tették, amit pedig az ügyész előtt mondtak jegyzőkönyvbe, azt azért vonják vissza, mert féltek az újabb veréstől.

Figyelmem lassan elfordul a kérdéseket feltevő elnöktől, a tagadófeleleteket adó vádlottaktól és áttérődik a szuronyos fegyőrök között ülőkre, hogy a szemekből, arcjátékából, alig észrevehető mozdulatokból tudjam meg azt, amire kíváncsi vagyok.

Legelőször azt szeretném tudni, vajjon találko-e ezek között az emberek között olyanokat, kiket tisztán vagy legalább is nagyrészt az ideális képzelgések vezettek tévútra?

Ha erre tagadással felelnék, nem lennék őszinte. Igen, vannak. Soraikban olyanokat is látni, kiket nem lehet a rosszak, a romlottak közé sorolni. Akik csaknem teljes műveletlenségük, tapasztalatlanságuk mellett magukba szívtak oly tanításokat, melyekben fanatikusan hisznek s melyekre még csak véletlenül sem jut eszükbe ellenérveket, cáfolatokat felsorakoztatni. Akik hisznek az eszmék tisztaságában és üdvösségében, képesek a lemondásra, áldozathozatalra, sőt az eszme győzelme érdekében büneselkményre is anélkül, hogy az objektív vizsgálódó ezeknek szeméből aljasságot, alantas tulajdonságokat bírna kiolvasni.

De csak kevesen vannak ezek.

Az ötvenhét közül alig kettő-három.

Nézzük a többit.

Vannak olyanok, kik már hosszú éveken keresztül szolgálják ezt az ügyet s kik talán szintén fentebbi kategóriába tartoztak. Lassankint azonban mind mélyebbre hatoltak nemcsak az általuk gyűlölt kapitalista, de a bolsevista kulisszatitkok belsejébe is és rájöttek annak fonákságára, főleg pedig az elvek gyakorlati megvalósításának lehetetlenségére. A megkezdett úton azonban már annyira előrehaladtak, hogy visszafordulni már nem tudnak, de nem is igen akarnak, mert az illúziók szertefoszlása után mindinkább tért hódított lelükben az egyéni érvényesülés és anyagi jólét utáni vágy s úgy azt, mint emezt sokkal hamarabb vélik elérhetni Moszkva segítségével, mintha útjukban

visszafordulva, újból nem könnyű munkával kellene a kenyerüket megkeresni.

Ilyenek is kevesen vannak. Tipikus képviselője ennek a fajtának maga Vági István. A kommunizmus szellemi vezérei többé-kevésbé ebből a csoportból kerülnek ki.

Amíg az előbbieket, a félrevezetett kezdőket, megfelelő és bizonyítékokkal alátámasztott felvilágosításokkal meg lehet téríteni, ez utóbbiaknak megtérítéséről szó sem lehet. A felismerés és belátás itt már nem elégségesek; a moszkvai sokféle kápos nem lazul egykönnyen. Nem hisznek már abban, hogy az általuk hirdetett rendszer jobbat, tökéletesebbet tudjon produkálni, mint a fennálló, de mert a fennálló a szemükben gyűlöletes és rossz, le akarják rombolni azt, — azután pedig . . . azután . . . „nach mir die Sündflut! . . .“

Hát a többiek!?

Az említettek csak kicsiny töredékszámában lehetők fel a vádlottak között. Milyenek a többiek?

Ezeknek elemzését is megkísérlem. Még két, egymástól élesen különböző csoportba lehet a vádlottakat osztani.

Egyikbe tartoznak a nagyon nehéz anyagi gondokkal küzdő, inkább szájalomraméltó, mint veszedelmes ördögök, kiknek politikai meggyőződésük egyáltalán nincs és pénzért vállalkoznak bizonyos agitációs célokat szolgáló munkák végrehajtására. Ilyenek: a röpcédulák szétosztogatása, plakátok kiragasztása stb. stb. Amint munkaalkalomhoz, kenyérhez jutnak, a társadalomra nem jelentenek többé veszélyt. Ez a csoport az, amelynél a segítő, támogatást nyújtó kéz több eredménnyel kecsegtet, mint az ökök. Ilyenekből tevődik össze a vádlottak 30—40 százaléka.

Legveszedelmesebbek és számban legerősebbek azok, kik a fentebb felsorolt csoportok egyikébe sem tartoznak.

Amikor ezeken az alakokon végigjártatom a szemem, kézigránátos, bőrkabátos terroristákkal megpakott dübörgő halálautók... Lánchíd... Batthyány-palota . . . parlamenti pince . . . Ferry . . . Menkina . . . Borhy jutnak eszembe.

Erőltetem a szemem, — félre az előítéletekkel, — igyekszem lerázni minden elfogultságot, — keresek, kutatok, hátha sikerül valami jót is, csak egy parányi emberit leolvasni ezekről az arcokról . . .!? Hasztalan!

Szamuelli utódai ezek!

Ezek azok az emberek, kiknek már sem pénz, sem politikai hatalom nem volnának elegendők, akik vérre szomjaznak, szörnyű vérgörgőket rendeznének s szemrebbenés nélkül követnék oroszországi esekista társaik példáját, akik ott több, mint három millió ember életét oltották ki.

Ezeknél célját tévesztené a simogató kéz.

Hála és megbánás helyett durva röhejtől kísért ütés lenne a felelet.

Tíz perc szünet.

Sóskifli... cigaretta... élénk vitatkozások a tárgyalóterem előtti folyosón.

Francia szó üti meg a fülem. Néhány lépésnyire tőlem négy úr beszélget. Vámbéry Rusztem védőügyvéd, két csehországi kommunista képviselő és Párisból Robert Bos, az Emberi Jogok Ligájának kiküldötte, — nevezetes csoport, kik afelett öröködnék, nem esik-e elvbarátaiknak bántódásuk. Amikor Cserny József és társai működtek Magyarországon, akkor nem volt szerencsénk ily illusztris vendégekhez sem Párisból, sem Prágából.

A tíz perc letelt. A tárgyalóterem közönsége újból tódul befelé.

Új vádlottat szólít az elnök.

— Szerényi Borbála!

Szerényi Borbála az elnöki emelvény elé lép, az elnök felteszi a szokásos kérdéseket.

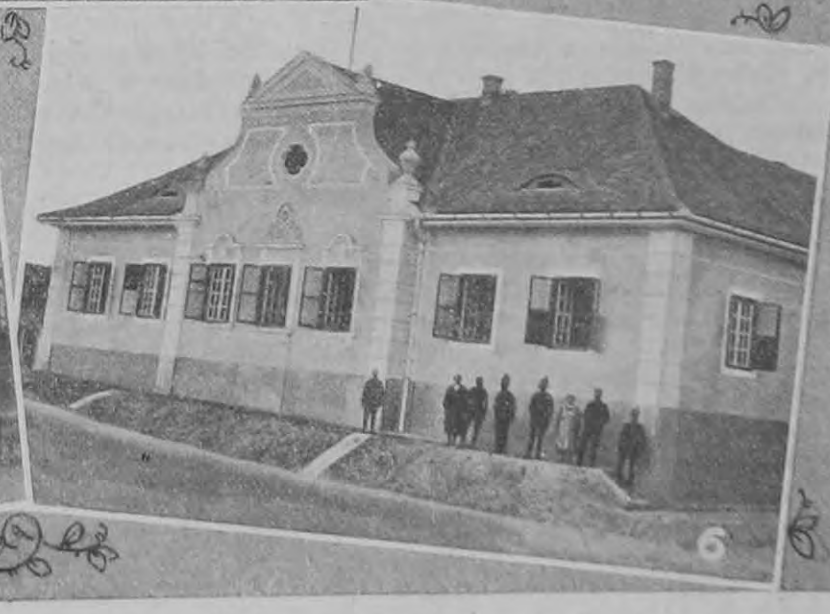
— Megértette a vádat?

— Nem.

— Bűnösnek érzi magát?

— Nem.

— Ismeri-e ezt a költeményt? — kérdi tőle az elnök és egy papírlapot tart a vádlott elé.

Ujjonnan épült modern örszlaktanyák; 1. Nagykanizsa, 2. Dévaványa, 3. Kistállya, 4. Bódvaszilás, 5. Véménd, 6. Tamási.

— Nem.

— Ezt a költeményt több ezer példányban a magalakásán találták, nem emlékszik?

— Nem emlékszem.

— Majd felolvasom, talán akkor emlékezni fog — mondja az elnök és olvasni kezdi a verset.

Előrehajlok, tenyeremmel tölcserént csinállok a fülemhez, kíváncsi vagyok, érdekel, sajnos az elnök hangja kissé halk, a közönség soraiban mindig akadnak, kik köhécselnek, csak töredékeket tudok felfogni. És a refrént.

A refrén körülbelül ez:

„ marad,
Mert úgy akarják testvéreink
Robespierre, Danton és Marat.“

A költemény hét-nyolc strófája mindig azzal végződik:

„ . . Robespierre, Danton és Marat.“

— Mondja csak, Szerényi Borbála, — szól a bubifrizurás vádlotthoz az elnök — tudja maga, kik voltak ezek az emberek: Robespierre, Danton és Marat?

— Tudom.

— Nos?

— Francia forradalmi emberek. Ők készítették elő a forradalmat, ők buktatták meg a királyságot s azután megalakították a köztársaságot.

— Hát azt tudja-e, hogyan végződött ezeknek az embereknek élete?

— Nem, azt nem tudom.

A párbeszéd, ami engem különösképen érdekelt, eddig tartott elnök és vádlott között.

Ime! A vádlott, aki híjján van történelmi és politikai ismereteknek, résztvesz valamelyik agitátor történelmi előadásán, megtanulja, hogy Robespierre, Danton és Marat francia forradalmárok voltak, de már azt nem tudja, hogy a francia forradalom a polgárság forradalma volt az egyeduralom ellen s hogy azt nem Robespierre pártja, a jakobinusok, hanem az úgynevezett girondisták készítették elő s a jakobinusok csak a zürzavarban kerekedtek egy rövid időre felül s hogy ezen rövid idő, mint *rémuralom* örökített meg a világtörténelemben. Azt sem közli velük az agitátor, hogy a régmúltat szigorú tárgyilagossággal vizsgáló történetpolitikai kutatás Robespierre szereplésében semmi történelmi szükségszerűséget nem tudott kimutatni, még kevésbé azt, hogy az átoktól kísért véres uralmuk a francia népnek vagy az emberiségnek *később* javát szolgálta volna.

Nem tudja azt sem a vádlott, hogy ennek a három összeforrott jakobinusnak mily rövid ideig tartott a barátsága.

Marat-t meggyilkolta egy nő, Charlotte Corday, aki, mikor megkérdezték bírái: „miért ölte meg azt az embert?“ fejét büszkén hátraszegte s ezt felelte: „nem embert, egy fenevadat öltem meg“.

Azt sem tudja a vádlott, hogy Danton halálos ítéletét Robespierre írta alá s a vérpádon, mielőtt a gilottin hárdja leszaladt nyakára, Danton odakiáltotta Robespierrenek: „Te is követni fogsz engem, Robespierre!“

Igaza lett. Röviddel utána Robespierre is a nyaktiló alá került.

Szerényi Borbála után következő vádlott a Vági-párt gyülekező helyein, a Hernád- és Gömb-utcákban szokott padlót súrolni, ablakokat tisztítani. Az általam már említett második csoportba tartozik. Sejtelmén sincs róla, mi az a *legális* és *illegális* mozgalom. Plakátokat ragasztott éjjelente és szaladt, ha jött a rendőr, röpcédulákat osztogatott, de nagyon valószínű, el sem olvasott egyet sem azok közül.

— Scherer Konrád: — hallok az elnök hangját s egy pillanatra együtt látom, egymás mellett a két vádlottat. A rongyos, alázatos ablakpucolót és a bőrkabátos, kihívó tekintetű tipikus bolsevikit.

Scherer Konrád már sokkal *műveltebb*, mint legtöbb vádlotttársa. Csaknem minden második mondatában Marxot emlegeti. Hogy Marx több munkájában

hangsúlyozza a forradalmi átalakulás előfeltételeként a tömegeknek magasfokú érettségét és a termelőeszközök tökéletes fejlettségét, azt éppúgy nem tudja Scherer Konrád, mint ahogy Szerényi Borbála nem tudja Marat meggyilkolását és hogy Danton forradalmár társa, Robespierre küldte a vérpádra.

Ezekben foglaltam össze, amit a Csendőrségi Lapok olvasóival közlésre érdemesnek tartottam. A többi, a tárgyalás menetét, a vádat és védőbeszédeket, az ítélethozatalt két-három héten belül a napilapok közölni fogják.

1927 október 21 délelőtti.

Szladek Barna,
százados.

A határon.

Irta: DYBÁS JÓZSEF csendőr (Hernádvécse).

Szeretek szolgálatba menni. Ha sokáig otthon kell lennem, már szinte vágyom rá, hogy egy kicsit portyázzak. Csak a határszéli őrzésünket nem szeretem. Fáj, hogy a „határon“ megyek.

A napokban is a határszélen teljesítettem szolgálatot. Szótlanul jártuk a búzaföldek között vezető határvonalat. Kezünk görcsösen markolta át a puska szíjját s arra gondoltunk, hogy miért vagyunk csak ketten. Ha százezeren volnánk, bizony, hogy nem állnánk meg a határon, akárki rajzolta is oda! De csak ketten vagyunk s a fehér határkövek ökölesapásként sujtanak arcunkba s gúnyosan vigyorogják felénk: „Eddig és ne tovább!“

A földeken emberek dolgoznak, akiknek a határ kettészelte a földesekjüket. Ha a magyar részre akarnak jönni dolgozni, igazolványt kell váltaniok s azzal három órai körutat tenniök, hogy földjeikhez jussanak, amelyekre másrészt percek alatt kiérnének. Láttunkra, a magyar csendőrzárór láttára felvidul egy percre a ráncos arcuk, szívvel-lélekkel köszönnek jónapot. Rátámaszkodnak az ásóra, kapára, néznek utánunk, amíg csak el nem takar szemek elöl a domb hajlása, aztán sóhajtanak egyet s dolgoznak tovább.

Mi pedig megyünk, bandukolunk tovább a megszkott úton, lehajtott fővel, csendesen. Csak a puskaszíjját szorongatjuk elkeseredve . . .

Most egy emelkedésre érünk, ahol a cseh „hódítók“ egy gerendából épült messzelátó tornyuk emelkedik az ég felé. Vajjon mit akarnak látni onnan? A toronytól kétszáz méternyire egy hat-hét éves kis fiú játszadozik, amíg az apja a földjét szántja. Mikor meglát minket, hozzánk szalad:

— Katona bácsi, mikor jönnek már nálunk?

Megállunk.

— Nemsokára, fiacskám, — mondom neki. Aztán sóhajtottam egyet.

A kis fiú tovább folytatja gyermekes őszinteséggel:

— Tessenek már jönni, annyira várjuk már mindnyájan! Nagyapa is azt mondotta, hogy nem hal meg addig, amíg a csehek lesznek nálunk az urak.

— Hogy hívják, fiacskám?

— Szabó Janika.

— Hány éves vagy?

— Hat. Most még kicsi vagyok, de ha nagy leszek, én is katona leszek! De nem cseh, hanem magyar. Nekem is lesz olyan szép puskám, mint a bácsinak.

Megeirógattuk a gyermek fejét, aztán tovább indulunk. De Szabó Janika mindenáron velünk akart jönni. Egy kis bot volt a kezében, azt a vállára vette, mintha máris puska volna s komolyan erőlködve hatalmasakat lépkedett mellettünk. Az apját kellett hívni, hogy visszavigye.

Megkönnyebbülve folytattuk utunkat, tele bizalommal a Szabó Janikák iránt. A kis fiú, aki cseh uralom alatt látta meg az Isten napját, máris tele van fájának szeretetével. Annak a népnek pedig, amely Szabó Janikákat nevel, joga van bízni a jövőjében.

A messzelátó toronyhoz érünk. A cseh őr unottan, egykedvűen szemléli a tájékat. Talán arra gondol, hogy voltaképpen nem is érdemes őrizni, úgyszólván hiába . . .

A bűnügyi oktató filmek.

Irta: ERNST ENGELBRECHT,
bűnügyi rendőrbiztos, Berlin.

Az utóbbi évek alatt óriási lendületet vett a német filmipar. A húsz év előtti primitív mozgókép-színházak filmpalotákká alakultak át s a régebben esténként néha tucat számra hozott egyszerű kis filmdarabok film-óriásokká fejlődtek. Így született meg a film, melyet már már úgy eszelekményt, mint felépítést, valamint művészi kidolgozást illetőleg, tökéletesnek lehet mondani. Tanítási célokra bevezették a jó eredménnyel járó oktató filmeket, ezenkívül pedig orvosi, természettudományi és más tanulságos filmeket is készítették. Utóbbi időben a bűnöző világ elleni harcában, a gonosztevők nyomozásánál a bűnügyi rendőrség is szolgálatába állította a filmet.

Dacára ennek, Németországban még sem láthatunk igazi német bűnügyi filmet. A háborút megelőző utolsó években akadt ugyan néhány érdekesebb — a Stuart Webbs-sorozatban megjelenő — detektív-film, ilyenek például „A pincében lakó ember“, „A páncélbarlang“, valamennyi a Sherlock Holmes detektívregényeire emlékeztető darabok, melyek azonban kriminalista szempontból kevés értékkel bírtak. A háború megkezdése ezeknek a detektívfilmeknek is hamarosan végét vetett, mert a közönség más tárgyú és más miliőben játszódó darabokat kívánt. A most bemutatásra kerülő, bűnügyi tárgyú filmek, kevés kivétellel, amerikai eredetűek, kizárólag szórakoztató darabok, úgy, hogy kriminalista célokat szolgáló oktató filmeket Németországban egyáltalában nem ismernek.

Csodálatosnak látszik, hogy nagy filmvállalataink még nem határozták el magukat ilyen — úgy oktató, valamint szórakoztató — német bűnügyi tárgyú filmek elkészítésére. A jó film főkövetelményeinek a bűnügyi vonatkozású megfelelne. Magától értetődik, — s ezt szeretném előrebocsátani — az általam gondolt film alatt nem ponyvafilmet értek, nem olyat, amelynek lepergetésénél a közönség hátát végigborzongatja a hideg s amely láttára a bűnözők kedvet, sőt valami oktatás-félét is kapnak. Ellenkezőleg, a bűnügyi tárgyú filmeknek éppen az lenne a céljuk, hogy a közönség a gonosztevőkkel szemben eredményesen védekezhessék, azoknak agyafurtságait, trükkjeit megismerje s így a károk elől megmeneküljön. A zsebtolvajok, hamisjátékosok, boltitolvajok, becsöngetők stb. trükkjeinek bemutatása nagyobb óvatosságra intené a közönséget s ezáltal adott esetekben a rendőrség is hasznosabb segítő társakkal rendelkezne. Mily áldásos volna például, ha tapasztalatlan leányokkal a leánykereskedelmet s az őket fenyegető veszélyt megismertetnék és a leánykereskedelem egy ilyen áldozatának nyomorúságos sorsát filmben bemutatnák.* Az az aggály, hogy a bűnözők ily bemutatásokból tanulhatnának, nem indokolt, mert a filmben bemutatott trükkök nem alkalmasak a bűnöző ügyességének fokozására és enélkül az ügyesség nélkül a zsebtolvajok, hamisjátékosok, boltitolvajok és a többiek is csak kezdők, akiket könnyen lehet rajtacsípni. A nagyközönségre azonban nem eléggé magasra értékelhető előnyök származnának ebből. Már a viselkedéséről megismerhetné a bűnöst, módjában lenne azt megfigyelni és elfogása vagy elfogatása által ártalmatlanná tenni.

Minden film egy lezárt, teljes eszelekményt kíván, miért is természetesen az egyes oktató bemutatásokat egy eszelekmény kereteibe kellene beilleszteni. Ebben a filmben nem volna szabad az asszonynak sem hiányozni, sőt ellenkezőleg ezekben a filmekben nagyon hálás szerepek jutnának a női szereplőknek. Különös tekintettel kellene lenni arra, hogy az ily filmeknél a bűn dicsőítését minden körülmények között elkerüljék és a bűnöző, mint az ellenszenves fél, mindig alul maradjon. Magától értetődik, a eszelekménynek érdekfeszítőnek kell lenni.

A bűnügyi tárgyú film helyes művészi és kriminaltechnikai átgondolása igen fontos. Elsősorban az, hogy csakugyan lehetséges helyzetet teremtsenek, ne pedig fantáziaszülte lehetetlenségeket. Ilyen lehetetlen helyzetek visszataszítást keltenek, az előadást nevetségbe fullasztják és különben teljesen jó filmeket is elrontanak. Ezen okok miatt különös figyelmet kell arra for-

dítani, hogy a filmképek és helyzetek bűnügyi szempontból kifogás alá ne essenek és azokat lehetőleg a gyakorlatból vegyék.

Nagyon fontos továbbá a főszereplők kiválasztása is. Talán ezektől függ minden. Filmiparunk azonban egy olyan elsőrangú erőkből álló nagy gárdával rendelkezik, hogy ez nem okozhatna nehézséget.

Ha ezek az előfeltételek teljesebbé mentek, csak akkor fog a bűnügyi oktató film céljának megfelelni, csak akkor lesz azzá, amivé lennie kell: népoktató és nevelő eszközzé. A közönség az ilyen filmet megfelelő érdeklődéssel fogja kísérni.

A vegyi háború.*

Úton-útfélen azt hallani, hogy a jövő háború tisztán a technika harca lesz. Félelmetes szörnyetegekkel a víz alatt, a földön, a levegőben fogják ezt megvívni s nagy szerepe lesz benne a gázoknak. Egyes fantaszták persze telekiülték a világot, hogy egész városok percek alatt fognak a gáz hatása alatt elpusztulni; amerre a félelmes repülőek megjelennek, ott minden élet meg fog szünni, még a növényzeti is! Ezen túlzott hírek többnyire francia forrásból származnak, vagy pacifista körökből, kik így akarják félelmüket a németekkel szemben leplezni... a németek pedig nyugodtan dolgoznak, hisz Európa vegyi iparának nagy része a kezükben van, az „agent provocateur“-ökre egyáltalán nem reagálnak...

A német közvéleményt azonban szakembereik állandóan tájékoztatják, megnyugtatták és kioktatják.

Dr. Hansliannak legutóbb megjelent nagy művét: *Der Chemische Krieg* „A vegyi háború“-t valóban hűzapotónak nevezhetjük, mindenről felvilágosítást ad, oktat, tanít, figyelmeztet, a mult példáin mutatva be a különböző gáztámadások hatásait.

Megismertet a gázok különböző fajtaival: a könnyefejlesztő, tüdőt támadó, mustár, arzén, robbanó és egető gázokkal.

Ezeknek rendeltetését már a nevük árulja el. Meg kell még jegyeznünk, hogy a katonai műnyelven a gázok alatt rolyadékokat is értünk, melyeket széthintenek és szilárd anyagokat, melyekből füst formájában kepződnek a mérges gázok.

Aránylag legszelidebbek a könnyefejlesztő gázok. Akkor alkalmazzák, ha az ellenséget nyugtatni akarják, hogy állandóan viselnie kell a gázálcot, ami tudvalevőleg nem éppen a legkellemesebb dolog. Erre a célra az úgynevezett „T.“ anyagot használják. A tüdőt klórral és phosgen-nal támadják. A ciángázok azonnali halált okoznak; ezeket nehezebb alkalmazni, mert hamar elpárolognak. A mustárgázok (hólyagokat, égési sebeket okoznak) közül a legismertebb a német sárga kereszt (hyperit vagy Mustard) gáz.

Hatása igen erős, gyulladást okoz, katonailag nagyon fontos.

Az arzéngázok (kék kereszt) áthatolnak az álarcok szűrőin, hatásuk a légzőszervekre azonnal érezhető, de nedves levegőben hamar hatástalanná válnak.

A robbanásoknál keletkező gázoknál végül szénsavnitrátok keletkeznek, melyek különösen zárt helyiségekben (várak, hadihajók) válnak kellemetlenekké.

A gázok hatásának tartóssága főleg az időjárástól függ, szél, nedves, párás levegő, de a mérges anyag koncentrációjától és perszisztenciájától is.

A gázokat általában vagy fújtatják külön készülékek által, vagy a tüzéség lövi gránátokban, esetleg dobják gázaknak vagy gázbombákban.

A gáz ellen főleg álarcokkal és a ruhák impregnálásával védekeznek. A gázokat különösen a lövészárkokban, fedezékekben, tűzgyújtás és porlasztók által tették ártalmatlanná.

Mindenesetre fontos volt a legénységet kioktatni, mikép viselkedjék gáztámadások alkalmával, a gázfegyelmre kellett szoktatni. A gázfegyelmet a jövőben a polgári közönség sem fogja nélkülözhetni, mert

* Rudolf Hanslian „Der chemische Krieg“ E. S. Mittler & Sohn Berlin, 411 oldal, 31 képes tábla, ára füzve 17, kötve 20 márka.

* Ilyen filmet a közelmúltból már ismerünk. Szerk.

számítani kell, hogy az ellenség a városokat el fogja árasztani gázzal a repülőbombák által.

Itt ismét választhat a közönség a következő módszerek között:

a) gázbombák dobása;

b) gázeső cseppfolyós alakban;

c) füstképzés, melyben mérges anyagok foglaltnak.

A bombákkal előreláthatólag a hátszágot fogják megtisztítani, míg a cseppfolyós gázesőt szélcsendes éjszeleken fogják felhasználni.

A jövő háborújában a gáznak fontos szerepe lesz, mint közvetlen technikai harceszköznek is. Ha a mozgó háború valaminő oknál fogva megmerővedik, a mozgás újból való megkezdésénél fontos szerepe lesz a gázoknak.

Az áttörés helyét el fogják árasztani gázzal, esetleg a hadállásszárnyakat gázfelhőkkel fogják védeni, melyeken csak nehezen lehet áthadni.

A harcot nagyjában úgyis csak a hadseregek, illetve a légi flották egymás között fogják lebonyolítani, már csak azért is, mert nagyobb területeket nehéz és drága gázzal elárasztani s bizonyos, hogy egy kisebbfajta szél szétkergeti ezen veszélyes fellegeket.

Mindenesetre számolnunk kell a gáztámadással és előrelátóan gondolni kell a védelemre, mert utolsó percben nem lehet mindent improvizálni, különösen nálunk fontos ez a kérdés, mert hisz Trianon megtiltja, hogy a gázháborúval foglalkozzunk, de nagy kegyesen megengedték nekünk, hogy legalább gázálarcokat szerezünk be a hadsereg számára.

Nem szabad azonban a gázbombavető repülőgépek teljesítményeit túlbecsülni, népünket is meg kell nyugtatni, mert pl. a franciák arról panaszkodnak, hogy 1925-ben Marokkóban a repülőgépek *semmi sikert* sem értek el, dacára annak, hogy a bennszülötteknek sem repülőelhárító ágyúik, sem repülőik, sem gázálarcaik nem voltak.

A vegyi háború harceszközeihez tartozik még a füst és ködképzés is. A füst és köd vagy ártalmatlan, védő, vagy izgató lehet. Főleg azért használják, hogy a saját repülőgépeket, hajókat vagy állásokat az ellenség számára megfigyelhetetlenné tegyék.

A légi támadások elhárításánál a füst vagy ködképzés nagy szerepet fog játszani, különösen oly országokban, melyek nem rendelkeznek harcrepülőekkel, mint pl. mi.

A támadásnál füstfalakat lehet képezni, melyek mögött a támadó gyalogság az ellenség előtt álcázva előnyomul. Persze, a füstfelhők alkalmazása igen nagy erkölcsi értékű csapatokat kíván, mert különben az egyesek könnyen elmaradozhatnak...

A gáz, a vegyi háború ma mindenre nézve fontos s ezért minden művelt embernek el kellene olvasnia dr. Hansliannak kitűnően megírt könyvét, hogy nyugodtan felvértezve várja ezen új harceszköz szereplését.

S—y.

A jótékonyág és bőkezűség kétféle; mert vagy személyes szolgálattal vagy pénzzel teszünk jót a szűkölködővel. Könnyebb az utóbbik, kivált gazdagabbnak: de nemesebb és fényesebb amaz s hatalmas és nagy férfihoz méltóbb. Mert noha mindkét módnál megvan a kegyes akarat bőkezűnek lenni, mindazáltal az egyiknél csak erszényünkbe nyúlunk, a másiknál erényeink kincsei közé. Adakozás vagyunkból magát a jótételesség forrását meríti ki. Így jótételesség jótételesség által szűnik meg; minél többek iránt gyakorlottad, annál kevesebbek iránt fogod gyakorolhatni. Ellenben, kik szolgálattal, azaz lélekkel és buzgalommal voltak jótékonyak és bőkezűek, azoknak elsöben is, minél többeknek használtak, annál több segítségük lesz a jótételességben s azután a jótékonyág szokása által készebbekké és mintegy gyakorlottabbakká válnak jóság által sokakat lekötölezni magoknak.

Cicero.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

A ponyvairódalom romboló hatása.*

Irta: KUNTÁR JÁNOS tiszthelyettes (Szombathely).

Közel 17 évi közbiztonsági szolgálatom alatt gyakran találtam a falvakban s tanyákon szívet-lelket méltelyező, minden erkölcsi és irodalmi értéket nélkülöző ponyvaregényeket, melyekben többnyire valamelyik dícsitelen multú betyár kiszínezett, a valóságnak meg nem felelő, elferdített históriája volt leírva.

Ezeket a ponyvaregényeket az egyszerűbb emberek vásárok és bucsuk alkalmával szívesen vásárolják s gyakran megtörténik, hogy az ilyen olvasmányok hatása alatt becsületes gondolkodásukban megfertőzve, megirigylük a kétes értékű betyárdicsőséget és kalandvágyókká válnak. Ilyen eset az is, amít a következőkben ismertetek:

1926 augusztus 13-án, mint a szombathelyi örs parancsnokát, ½3 órakor azzal keltették fel, hogy a toronyi örskörlethez tartozó Nagyjáplán pusztáról egy kocsis akar panaszt tenni az alig pár órával előbb rajta elkövetett rablás kísérlete miatt. A panaszost azonnal kikérdeztem.

Hajós János a Nagyjáplán pusztai bérlő szolgálatában álló kocsis remegve adta elő, hogy augusztus 12-én délután egy szombathelyi gabonakereskedőt hozott szolgálatadója rendelkezésére kocsin Nagyjáplán pusztáról Szombathelyre s aznap 21 óra tájban indult Szombathelyről vissza Nagyjáplán pusztára. A Kukuló major irányában, ahol az ut mindkét oldalán 20—30 katasztrális holdnyi szálas erdő terül el, a jobboldali erdőből egy ismeretlen, közepetermetű, 40 év körüli, nagybajuszú férfi, kinek kezében egy vastag bot volt, ugrott az úttestre a lépésben haladó lovak elé s megragadva a gyeploszárát, megállította a lovakat. Öreá pedig ráparancsolt, hogy a jobbik lovat fogja ki, egyidejűleg egy villanyzeblámpa fénye mellett a lovakat vette szemügyre, mire ő a koci bakjáról leugorva, az idegenhez közeledett. Amikor azt megközelítette, a támadó őt egyszer arcul ütötte, mire a kocsis támadóját torkán megragadva a földre teperte, mellére térdelt, fojtogatta s botját elvéve addig ütötte azzal a fejét, amíg csak élet volt benne. Azután bakancsa sarkával még a fejét többször teljes erejéből meg rugdosta, úgy, hogy szerinte a rabló fejét teljesen szét ronsolta. Azután a kocsijára ugrott s a rabló holttestén kocsijával úgy hajtott keresztül, hogy a koci kerekei annak hasán mentek át. Lovai közé esapott s teljes sebességgel hajtott egész Nagyjáplán pusztáig, hová 23 órakor érkezett. Azonnal a bérlő lakására ment, annak jelentette az esetet azzal, hogy a rablót agyonütötte s a támadás színhelyén, az országúton hagyta. Szolgálatadója egy másik kocsis kíséretében kocsival azonnal visszaküldötte azon meghagyással, hogy Nárjai község bírójának az esetet jelentse és vele menjenek a támadás színhelyére, nézzék meg, hogy a rabló tényleg meghalt-e s ha még élne, szállítsák kocsijukon a szombathelyi közkórházba, azután az esetet jelentse a csendőrségnek.

A nárjai községi bíró, miután az a hely, ahol a támadás történt, nem tartozik a község területéhez, a szombathelyi rendőrséghez, majd a rendőrség, mert az eset színhelye a szombathelyi örs körletéhez tartozik, a szombathelyi örshöz utasította.

A még mindig remegő kocsis arra a kérdésemre, hogy a dulakodás alkalmával nem sértette-e meg őt a támadója, előadta, hogy őt az egyszeri arculütésen kívül a támadója többször nem tudta megütni; magam sem találtam rajta sérülés nyomait, sőt az arculütésnek sem látszott semmi nyoma. Hajós ezt avval magyarázta, hogy oly gyorsan bánt el a támadóval, hogy annak nem volt ideje őt többször megütni. Amikor ezt kétségbe vontam, akkor sem változtatta állítását. Hogy a rablóval mi van, miért nem hozták be, azt mondotta, hogy nem is nézték meg a támadás színhelyét, mert féltek odamenni.

Ezekután Tóth János csendőrt magam mellé véve, 3 órakor a két kocsissal azonnal a helyszínre siettünk.

* A gyanúsított nevét megváltoztattuk. Szerk.

hogy virradatkor az országúton közlekedők a helyszínt össze ne tapossák. A helyszínén talált nyomokból megállapítottam, hogy Hajós kocsis kocsiján kívül, odaérkezésünkig más kocsi vagy gyalogos egyén nem járt az úton, amit annál könnyebben lehetett megállapítani, mert este az eset megtörténte előtt állt csak el az eső s így Hajós kocsijának a nyoma tisztán kivehető volt. A helyszínt, valamint környékét és az erdőt is tüzetesen átvizsgáltuk, azonban sem a kocsi megállásának, sem a dulakodásnak, sem a rabló holttestének a legkisebb nyomát sem találtuk.

A panaszos kocsis fenti állításait kétségbe vonva különösen arra terjeszkedtem ki, hogy mennyit s hol időzött az eset előtt Szombathelyen, volt-e pénze, mit vásárolt, nem ivott-e szeszes italt.

Kezdetben ugyan kitarított a mellett, hogy nem ivott, de amidőn pénzt előkérve azt megolvastam, beismerte, hogy a gabonakereskedőtől Szombathelyen 50.000 korona borralalót kapott, több pénze nem volt s ebből a pénzből Szombathelyen a Holczer vendéglőben elfogyasztott 3 dl. bor árát fizette ki, mást nem vásárolt, sem több bort nem fogyasztott. Amikor a pénzt összeszámoltam, megállapítottam, hogy abból 9 dl. bor ára hiányzik, mire Hajós beismerte, hogy a Holczer vendéglőben 6 dl. s Nárai községben 3 dl. bort fogyasztott, amikor Szombathelyről Nagyjáplán pusztára hazafelé tartott. Ekkor közöltem Hajóssal, hogy most már mesének tartom az általa előadott rablási esetet, mire sírva ismerte be, hogy a bortól, amit éhgyomorra s gyors egymásutánban fogyasztott el, kisebb fokban megittasodott, a kocsin elaludt s csak a két erdő közötti úton riadt fel álmából. Kigondolta ezt a mesét azért, hogy ezzel bátorságát és hűségét szolgálatadójának kimutassa és a pusztai cselédek előtt magát bátorságáról híressé tegye.

Sikerült megállapítani még, hogy Hajós kocsis szívesen olvassa a Bogár Imre haramiavezérről írt ponyvaregényeket s teljesen beleélte magát a betyár virtusaiba; sokat mesélt cselédtársainak Bogár viselt dolgairól. Felszólításomra ruhaládájából önként előadta „Bogár Imre haramiavezér élete“ című ponyvafüzetet és egyre azt ismételte, hogy a rablási históriát ezen regény és a bor hatása alatt találta ki. Nem számolt azzal, hogy a csendőri nyomozás majd leleplezi. Bocsánatot kért tőlünk, hogy indokolatlanul fásasztott s megfogadta, hogy többé nem olvas ily fércregényt.

A Bogár Imre életéről szóló füzetet önként átadta, amit a szombathelyi kir. járásbíróshoz, — hová Hajós János kocsiát hatósági közeg félrevezetése miatt feljelentettem. — a feljelentéssel együtt felterjesztettem.

Hajós kocsis fenti meséjével nemcsak a hatóságot akarta félrevezetni, hanem szolgálatadóját, annak családját, valamint az egész pusztai cselédséget is. Továbbá, mert az esetet a helyi napilapok terjedelmes cikkekből, mint valóban megtörtént rablótámadást tárgyalták, a környék lakossága a vakmerő támadás hatása alatt állott mindaddig, amíg a nyomozás az esetet nem tisztázta. Hajós tehát a ponyvaregény hatása alatt — habár rövid ideig — a környéken általános nyugtalanságot keltett s csak a nyomozás eredményén múlt, hogy az esetet nem kell még ma is kiderítetlenként nyilvántartani.

Igaz, hogy Hajós a rablókalandot nem a legvalószínűbb formában adta elő s ezzel a nyomozás munkáját nagyon megkönnyítette, de érdemesnek tartottuk ezt az esetet leköszölni, hogy a ponyvairodalom mételező hatását konkrét példával is igazoljuk. Ebben az esetben a rablótámadástól megkötyagosodott fantáziájú kocsis szerencsére csak a megtámadott, de retenthetetlen bátorságú hős szerepét ambicionálta, de ép úgy lehetett volna fordítva is, nevezetesen, hogy a haramiák babérait vágyva, valóban elkövetett volna valami bűncselekményt, amire a gyakorlati élet igen sok példát tud felmutatni. Azért nemcsak az általános népnevelés, de szorosam a közbiztonság érdekeinek is hasznos szolgálatot tesznek a járőrök, ha figyelemmel kísérik a lakosság olvasmányait és szép szóval, kellő magyarázattal igyekeznek kivenni az emberek kezéből a ponyvairodalom értéktelen, sőt romboló hatású termékeit.

A MI HŐSEINK

Vitéz Nagy József tiszthelyettes.

1914 októberében, mint csendőr, önként jelentkezett csapatszolgálatra a hadsereghez. November 20-án távirati parancsal rendelték be a 29. honvéd gyalogezredhez, Budapestre. Ott felszerelték s mivel átképzésre nem volt szüksége, három nap múlva — november 23-án egy menetzászlóaljjal, ahol mint szakaszparancsnok volt beosztva — a harcra került az 51. honvéd gyaloghadosztályhoz.

A hadosztály a Zemplén megyébe betört oroszokkal állott súlyos harcban. Nagy tiszthelyettes zászlóalja is már a megérkezés napján hareba keveredett az oroszokkal. Nagy tiszthelyettes oldalvéd szakaszát oly ügyesen vezette, hogy a zászlóalj sikerének nagy részét neki köszönhette. Ekkor tűnt

Vitéz Nagy József tiszthelyettes.

ki, hogy mint csendőr 3 évig szolgált Őrmező községben, amelynek környékén az 51. hadosztály harcban állott. A zászlóaljparancsnok erre kivonta őt a rajvonalból s a zászlóalj törzséhez osztotta be mint kalauzt. Nagy tiszthelyettes élő térképnek bizonyult, annyira ismerte a terepet. Ha a zászlóaljparancsnoknak nem volt rá szüksége, el-el tűnt a hegyekben négy emberével s itt is, ott is megzavarta az oroszokat. Portyázó útvjáról rendszerint foglyokkal és értékes jelentésekkel tért vissza. Működésének nemsokára az egész hadosztály területén híre ment. Különben erről zászlóaljparancsnoka is gondoskodott, mert lépten-nyomon eldicselkedett az ő „élő térképével“.

A következők nem maradt el.

Egy szép napon telefon-parancs érkezett a zászlóaljhoz, amely elrendelte, hogy az „élő térkép“ azonnal le kell adni a hadosztályparancsnokságnak, Kornhaber altábornagy úr kifejezett parancsára.

A zászlóaljparancsnok nem nagyon örült a dolognak, de nem volt mit tenni ellene.

Nagy tiszthelyettes a hadosztálynál is ugyanúgy tevékenykedett, mint a zászlóaljnál. Homonna, Papháza, Tölgyeshegy, továbbá a galíciai Riglice és Rarance községek környékén lefolyt harcok alkalmával igen fontos parancsok közvetítésére alkalmazták. A megbízásokat mindig és minden körülmények között a legpontosabban és vitézül teljesítette. Az ütközetek alkalmával a hegyes terepen lemaradt vagy szétszórt osztagokat és részeket összegyűjtve csapattesteikhez vissza vezette, mely alkalmakkor nem egyszer maga is harcba keveredett.

Teljesítményeiért már 1914 decemberében az 1. osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntették ki. Az érmet Boganyovice (Galícia) községben tűzte a mellére a hadosztály parancsnoka, aki azt írja róla:

„Elismerem, hogy Nagy tiszthelyettes mindig, a legváltóságosabb helyzetekben is feltétlen megbízható volt s kiválóan hősies magatartást tanúsított. Budapest, 1923 II. 20. pilisi Kornhaber Adolf gy. tb. sk., mint az 51-ik hho. volt parancsnoka.“

A vezérkari főnök hasonlóan nyilatkozik:

„Igazolom, hogy az adatok megfelelnek a valóságnak s hogy Nagy József tiszthelyettes az 51. hadosztály harcaiban szerzett érdemeiért és vitéz magatartásáért nyerte az 1. osztályú ezüst vitézségi érmet. P. H. Takátsy György ezredes sk., az 1. honvéd gyalogezred parancsnoka, mint az 51. h. gy. ho. volt vezérkari főnöke.“

Nagy tiszthelyettes megszakítás nélkül 1918 március 15-ig volt a harctéren s minden beosztásban becsülettel állta meg a helyét.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

A belga csendőrség.

TIHANYI FERENC őrnagy fordítása.

(Befejező közlemény.)

Felvételi feltételek.

A csendőrségi testületbe való felvétel alapfeltételei:

- belga állampolgárság,
- legalább 21 és legfeljebb 40 éves életkor,
- legalább 168 cm. testmagasság,
- nőtlen, elvált vagy gyermektelen özvegyi állapot,
- testi alkalmasság,
- helyesen írni és olvasni franciául, flamandul vagy németül,
- a négy számtani alpművelet ismerete,
- feddhetetlen erkölcsösség és magatartás,
- az előjáróknak teljes megelégedése mellett teljesített csapatszolgálat,
- törvény által előírt katonai szolgálati idő letöltése.

Létszámhiány esetén az előírt testmagasságból kivételesen 1 cm. elengedhető.

Nősök kivételesen felvehetőek, ha: 1. a jelöltek fegyverkovácsok vagy trombitások (a hiány pótlása végett);

2. volt harcosállományú katonák és újra felvételüket kérő volt csendőraltisztok;

3. olyan belgák, akik a háború folyamán, anélkül, hogy katonai szolgálatra behívták volna, önfeláldozásuknak kiváló tanubizonyosságát adták.

Minden csendőrséghez véglegesen felvett jelentkező köteles egy 4 évre szóló kötelezőt aláírni.

A csapatparancsnokok a jelentkezők kérvényeit csak akkor továbbíthatják, a csendőrségi testület parancsnokához, ha azok katonai szolgálati idejüknek utolsó 3 hónapját töltik.

Az ilyen kérvényhez esatolni kell:

- minősítvényi táblázatot,
- szolgálati jegyet a jelentkező testmagasságáról és polgári foglalkozásáról,
- a születési anyakönyvi kivonatot,
- a büntetési jegyzőkönyvi kivonatot.

Ha a jelentkező nem szolgál már ténylegesen, kérvényét közvetlenül a csendőrségi testület parancsnokához nyújtja be, aki a jelentkező okmányait annak volt katonai parancsnokától szerzi be.

A jelentkezők a felvételi vizsgát Bruxellesben teszik le.

A csendőrség parancsnoka a jelölteket (ténylegesen szolgálókat előjáróik útján) értesíti kérvényük elintézéséről s ha elutasítottak, felvételük akadályáról.

Ha valamely jelölt a felvételi feltételeknek nem felel meg, csak a honvédelmi miniszter engedélyével vehető fel.

Katonai szolgálatot nem teljesített cáuének felvétele.

Ha a létszámviszonyok szükségessé teszik, a csendőrség parancsnoka olyan jelentkezőket is felvehet a csendőrség kötelékébe, akik katonai szolgálati kötelezettséggel nem bírnak vagy akik a katonai szolgálat alól fel lettek mentve.

Ezek a jelentkezők — amellett, hogy a felvételi feltételeknek megfelelnek — 35 évnél idősebbek nem lehetnek.

Újra felvétel.

A csendőrség parancsnoka minden elméleti vizsga nélkül a testület állományába felvehet olyan altiszteket és csendőröket, akik 40. életévüket nem töltötték be és a testületből való kilépésük óta 12 hónap nem telt el. Ezek magukat orvosilag megvizsgáltatni kötelesek.

Az így visszavetteknek rangja az újrafelvétel napjától számít.

Kötelezők.

A kötelezőket az első szolgálati idő után a 20-ik szolgálati évig 3 évenként, azontúl tetszés szerint 1, 2, 3 vagy 4 évenként kell megújítani.

Eltávolítás.

A csendőrség parancsnoka bármely csendőrt rossz magaviselete és szolgálati használhatatlansága miatt a csendőrség kötelékéből eltávolíthat. Ha az ily csendőrök előzően a hadseregnél szolgáltak és szolgálati idejük még nem járt le, akkor őket előző ezredükhöz kell bevonultatni. Ha pedig mint katonák még nem szolgáltak, de még szolgálatkötelesek, beosztásuk iránt a honvédelmi miniszter dönt.

Csendőrujoncok kiképzésének szabályozása.

Az ujonckiképzés az oktatószázadnál folyik s tartama a lovasok részére 1 év, a gyalogosok részére 7 hónap.

A lovaskiképzés három időszakra — 3, 3 és 6 hónapi tartammal — oszlik, a gyalogkiképzést egyfolytában úgy kell átvenni, hogy 7 hónap alatt befejezve legyen.

A kiképzési idő lejártá után azokat az ujoncokat, akik megfeleltek, a mozgó vagy állandó egységekhez osztják be. Azokat az ujoncokat pedig, akiket a kiképzési idő letelte után nem találtak megfelelően kiképzettnek, 3 havi pótkiképzésre az oktatószázadnál maradnak vissza.

Azok az ujoncok, akik a kiképzési idő alatt kiváló szorgalmat és felfogási képességet mutattak fel, az előírt anyagot rövidebb idő alatt tökéletesen elsajátították, igen jól lovagolnak, fegyverfogásokat s egyéb gyakorlatokat igen jól hajtják végre, kivételesen már a 12, illetőleg 7 hónap letelte előtt is beosztathatók a mozgó vagy állandó egységekhez.

Ugyaníly kivételt kell tenni azokkal a visszavett volt csendőrökkel is, akik a kiképzési idő lejártá előtt a szükséges ismereteket kellő mértékben elsajátították.

A kiképzett ujoncokat a csendőrség parancsnoka osztja be. A lovasokat a mozgó légióhoz és a mozgó erökhöz, a nőtlen gyalogosokat a golyószórós vagy ágyús osztaghoz és a nős gyalogosokat a tiszti székhelyen levő örsökre osztja be.

Ha az ágyús vagy golyószórós osztaghoz beosztott nőtlen gyalogosok ebben a szolgálatban kellően kiképzettek, igyekezni kell őket a csendőrség egyéb külön-

leges alakulatainak szolgálati viszonyaival is megismertetni.

Az újoncok által átveendő tananyag a következő:

1-ső időszak:

(3 hónap.)

Gyalog kiképzés: Gyalogesendőri kiképzés célja. Kiképzés fegyver nélkül és fegyveresen.

Lovas kiképzés: Lovasesendőri kiképzés célja. Voltizálás. Előkészítő munka, gyakorlat zablával egészen az egyéni lovaglásig.

Gránát kiképzés: Gránátvető iskola célja. Gránátvetésről szóló utasítás I. fejezete. Gránátok szállítása. Gránátok ártalmatlanná tétele. Gránát begyújtása és eldobása. Testhelyzetek és mozgások.

Testnevelés: a) svéd torna.

b) football és füleslabdajáték.

c) sportok: futás, ugrás, diszkosz-, súly- és gerelydobás.

d) úszás.

Katonai tárgyak:

A) 1. Szolgálati utasítás, különösen a rendes szolgálati tennivalók és a rendkívüli szolgálat.

2. Belsőszolgálat: szoba- és istállórend, lovak gondozása, őrszolgálat, bánásmód, veszekedések, rendfokozatok, kimaradási engedély, szabadság, kérelmek, tilalmak.

3. Fegyelem: a tisztelet külső jelei, tiszteletadások, fegyelmi fenytések és rendszabályok, panaszok.

B) Fegyverek ismerete.

C) Lószerevény ismeret: nyergelés és kantározás.

Lóisme: a ló fontosabb részei, színei, szépségei és hiányosságai.

Mozgósítás: szabályok a szabadságolt katonák számára és ezek köteleiségei.

Igazságügyi oktatás: Berth elméletének 6 első fejezete.

Nyelvtan: névelő, főnév, melléknév, névmás, ige, pontozás, logikai és nyelvtani elemzés, tollbamondások.

Erkölcsei és katonai nevelés: a szesz italok túlévezésének szigorú tilalma, ismételt gyakori tanácsok a pálinka élvezésétől való tartózkodásra és korezmák látogatásának kerülésére.

Nemi betegségek megelőzése.

Öltözködés polgári és egyenruhában. Magatartás előjárók és idegenek előtt, az asztalnál, városban, villamoson, autóbuzson, stb.; a testület jóhírnevének megőrzése, az adósságesinálás hátrányai, kerülése mindazoknak a személyeknek, akiknek társadalmi állása, magaviselete és gondolkodásmódja a csendőrség tekintélyével és hivatásával nem fér össze.

2-ik időszak.

(3 hónap.)

Gyalog kiképzés: gyalogszakasz és századgyakorlat.

Lovaskiképzés: lovasesendőr iskola, gyakorlat a zablával és kantárral.

Gránátvető kiképzés: a) Gránátvetésről szóló utasítás II. és III. fejezete;

b) különböző gránátok dobásának begyakorlása;

c) a gránát megtöltésére szolgáló robbanó anyag elővigyázati rendszabályok a gránáttal való eljárásnál, gránát alkalmazása zavargás esetén.

Testnevelés: folytatása az 1-ső időszakban átvett anyagnak.

Szolgálati szabályzat: fegyelmi fenytő hatalom, helyőrségi szolgálat.

Lóisme: állások, leírások.

Mozgósítás: átmenet a mozgósításra.

Igazságügyi utasítás: Berth elmélet 7-18. szakasza.

Nyelvtan: folytatása az előző időszakra felvett anyagnak.

Katonai és erkölcsi nevelés: ugyanaz, mint az első időszakban.

3-ik időszak.

(6 hó a lovasok, 1 hó a gyalogosok részére.)

Gyalog kiképzés: löelmélet, célzás, céllövészet, hareszerű lövészet, szuronyvívás.

Lovaskiképzés: Gyakorlat fegyverrel, gyakorlat lovasszakaszban és században, díszmenet, a csendőr alkalmazása háború esetén.

Idomítás: jármódok, egyensúlyozás.

Gránátvető iskola: általános ismétlés és gyakorlatok.

Testnevelés: különleges testgyakorlatok végrehajtása.

Szolgálati szabályzat: nyergelés, emberek és lovak behajóztatása, szolgálat menetközben, a parancsnok tennivalói, foglár szolgálat, vázlatkészítés.

Lóisme: ismétlés, az istálló egészségtana, a ló élelmezése.

Mozgósítás: csapatok elszállásolása és élelmezése menetközben és táborozásoknál, rekvirálások, szállítóeszközök igénybevétele.

Igazságügyi utasítás: Berth elmélet 19-32. szakasza. Különleges törvények, birói szervezet, jegyzőkönyvek és katonai jelentések szerkesztése.

Nyelvtani és katonai nevelés: mint a 2-ik időszakban.

Megjegyzés: Az úszást a kiképzés egész tartama alatt oktatni kell.

Ha az újoncok a csendőrségi csapatalakulatokhoz bevonulnak, a tisztí parancsnokok köteleisége oda-hatni, hogy azok az iskolaszázadnál szerzett ismereteiket tovább fejlesszék.

Különösen fel kell hívni figyelmüket a szesz italok élvezetének kerülésére s a nemi betegségek veszélyes voltára.

A parancsnokok örködni kötelesek a felett, hogy az újoncok addig ne alkalmazzassanak közbiztonsági szolgálatra, amíg a szükséges igazságügyi és katonai ismeretekkel nem bírnak. Ha az újonc már szolgálatba vezényelhető, az első időben hetenkint néhány órán át ismereteinek gyarapítása végett foglalkozni kell vele.

A parancsnokok kötelesek vigyázni arra, hogy az újoncok mindaddig, amíg a csendőrségi szolgálatban teljesen kiképezve nincsenek, járőrvezetőként ne alkalmazzassanak.

M. KIR. HONVÉDTISZTEK ORSZ. TUDOMÁNYOS ÉS KASZINÓ EGYESÜLETE KÖZLEMÉNYEI

A vezetőség az 1927/28. egyesületi évben. Elnökség:
Díszelnök: József főherceg tábornagy úr Ó kir. Fensége.
Elnök: Gyergyószentmiklósi Kary Béla ny. altábornagy.
Alelnök: vitéz Szalkvály Emil ny. áll. tábornok. **Ügyv. igazgató:** Miákich Alajos tanácsnok. **Jogtanácsos:** Dr. Pajor Rezső udvari tanácsos. **Titkár:** Oláh János ny. áll. százados. **Választmány.* Tudományos bizottság:**
Elnök: vitéz Nagy Vilmos vkszt. ezredes. **Titkár:** Molnár István főelőadó. **Tagok:** tiszabeői vitéz Hellebronth Antal ny. tüz. tbk., pilási Kornháber Adolf ny. gyal. tábornok, kulstei Ehmann József ny. áll. altábornagy, vitéz Bernátsky Kornél ny. áll. altábornagy, telegdi Csanády Lajos ny. ezredes, kapuvári Hausser Henrik ny. tábornok, Barabás Emil vkszt. ezredes, dr. Antalfy Nándor ny. ezredes, murányi Kugler Gyula ny. ezredes, dr. Baresay Kálmán főtanácsos orvos, Gyenes László tanácsnok, Schweizer István tanácsnok, Szarvas István szmv. igazgató, Acs Ernő őrnagy, Ilkanics József őrnagy, Máté-Török Gyula test. őrnagy, Dzián Márton altanácsnok. **Vigalmi bizottság:** **Elnök:** vitéz Pávai Mátyás Sándor tábornok. **Titkár:** Homonnay Percezel Sándor altanácsnok. **Tagok:** Heymann Frigyes v. ö. ezredes, Hoffmann Géza ny. ezredes, felsőszentmártoni és magyarmacsikási Leöchev Kálmán ny. ezredes, Stessel Ernő ny. ezredes, De Sgardelli Caesar tanácsnok

* A választmány fenti módon való megalakulása (bizottságokba való beosztása), valamint a bizottságok elnökeinek és a vezetőség egyéb tagjainak megbízatása, az 1927. évi október hó 10-én megtartott évrő közgyűlésen, szavazat útján határozottat el.

(főrendező), vitéz Kristófy Géza tanácsnok, Bartóffy Miklós tanácsnok, Okolicsányi Gyula tanácsnok ügyész, Zeidner Ferenc vkszt. őrnagy, Lange Emil vkszt. altanácsnok, vitéz Nagy Aron altanácsnok, Kogutowicz Lajos altanácsnok, dr. Maugsch Béla altanácsnok bíró, Kalmár Aurél százados, Heidler György százados, Kálmán Béla százados, Hirsch György százados, Schwarz Rezső százados, Pajtás Ernő százados, Negró Leó százados, Pap János esendőr százados, Scholtis József százados, Vincze Dezső f. ő. kapitány, Pasterner József százados, Vincze Dezső f. ő. kapitány, Pasterner József főelőadó, vitéz Korompay László főelőadó, Szent-István Elek főelőadó, Rajner Dezső főelőadó, Tarninger István főelőadó, Sárffy Dezső főelőadó int., Barthely Róbert főelőadó int., Horváth Bálint főtanár, Kuder István szv. főtisztviselő, dr. Fehér László gy. ü. főtisztv., Gombos Gábor rend. felügyelő, Magyar Balázs főhadnagy. *Gazdasági bizottság: Elnök:* Thaisz László ny. tábornok. *Titkár:* Moyzer László ny. főtnk. hdbzt. *Tagok:* dr. Ember József ny. hdb. altábornagy, nyirbaktői Tattay István ny. tábornok, gutori Földes Gyula ny. ezredes, Háberstumpf Károly őrnagy, vitéz Horváth Ferenc őrnagy, Unger Jenő altanácsnok, Czibulka Béla szv. tisztviselő, Juhász Endre él. g. főelőadó. *Választmányi póttagok:* A fentiekén kívül az egyesület választmányának még 61 póttagja is van, akiknek bizottsági beosztásuk nincs s csak az időközben fogyatékba jutott rendes tagok helyére sorolhatók be. *Albizottságok: Felügyelő bizottság: Rendes tagok:* Paica Oszkár tanácsnok-intendáns, Györfy Árpád főelőadó-intendáns. *Póttagok:* Aufsatz Ede főtisztviselő, Zomor Kálmán szv. tisztviselő. *Rendészeti bizottság: Elnök:* Schranz Ödön tábornok. *Tagok:* Sassy Árpád tanácsnok, Misuray Félix tanácsnok, Haszlünger Ferenc altanácsnok, vitéz Janky Vilmos főelőadó. *Magyar Katonai Irók Köre: Elnök:* báró Hazai Samu ny. vezérezredes. *Alelnök:* Pilch Jenő ny. főtanácsnok. *Ügykezelő:* Szelestey László ny. áll. ezredes. *Főtítkár:* De Sgardelli Caesar tanácsnok. *Könyvtár vezetősége* (a tudományos bizottságnak alárendelve): *Igazgató:* Pilch Jenő ny. ezredes. *Helyettese:* Suchter István tanácsnok. *Titkár:* Gödölle Rudolf ny. alezredes. *Nyelviskola vezetősége* (a tudományos bizottságnak alárendelve): *Tanfelügyelő:* Shvoy István tábornok. *Helyettese:* Nagyszombathy Miksa vkszt. ezredes. *Iskolavezető:* Kaysersheim Károly ny. áll. tbk. *Jóléti üzemek felügyelője* (a gazdasági bizottságnak albizottsága): Thaisz László ny. tábornok, vitéz Szakvály Emil ny. tábornok, Moyzer László ny. áll. hdbzt. ezredes, Miákieh Alajos tanácsnok. *Vivóklub intéző bizottsága* (az egyesület elnökségének alárendelve): *Elnök:* vitéz Ujfalussy Gábor tábornok. *Alelnök:* Holly Jenő ny. alezredes. *Klubkapitány:* Bogen Albert tanácsnok-intendáns. *Titkár:* Oláh János ny. százados. *Tagok:* Vincze András ezredes, Berti László ny. ezredes, Hoffmann Géza ny. ezredes, Ranzenberger Victor százados. *Rendező bizottsága* (a vigalmi bizottságnak albizottsága): *Főrendező:* De Sgardelli Caesar tanácsnok. Önként jelentkező kaszinótagokból állítják össze — a vigalmi bizottság kiegészítésére — estélyek, mulatságok és egyéb szórakoztató összejövetel rendezése céljából.

Tisztikaszinói családtagok részére igazolványok. Az Országos Tiszti Kaszinó tagjainak családtagjait (feleség és gyermek) ezentúl „Családi igazolvánnyal“ látja el, hogy magukat az egyes kaszinói jóléti intézmények (mozi, estélyek, üzemek stb.) igénybevitelénél — a családfő jelenléte nélkül is — igazolni tudják. Ezen új „Családi igazolvány“-ok tagsági igazolvány felmutatása ellenében a Tiszti Kaszinó elnökségénél vagy teremőreinek máris díjtalanul igényelhetők. Az így átvett családi igazolványok a családfő által töltendő ki s az illető családtag fényképének hátlapjára ragasztva érvényesítés és nyilvántartásba való előjegyzés végett ismét bemutatandók a Kaszinó elnökségének. (Utóbbi a teremőr útján is történhetik.) Amely családi igazolvány a Kaszinó *mélynyomású körbélyegzőjével* nem lenne ellátva, az érvénytelen! 1928. évi január hó 1-től tehát a kaszinótag tagsági igazolványa már csak *saját* személyére lesz érvényes s így annak felmutatásakor a pénztár már csakis egy belépőjegyet (mozi stb.) szolgáltathat ki az illetőnek. Fenti időpontig azonban még a régi rendszer érvényes, mert ezen időköz (2 és fél hónap) szükséges ahhoz, hogy minden családtag az új családi igazolvánnyal ellátható legyen.

HIREK

Kormányzói elismerés a Kenderesen szolgálatot teljesített esendőröknek. A *Kormányzó Úr Öföméltósága* a kenderesi örökönitmény felosztása alkalmával elrendelni méltóztatott, hogy az örökönitményre és a kenderesi őrsre beosztott legénységnek fárasztó és lelkiismeretes szolgálatáért magas megelégedése és köszönete tudtul adassék.

A Szombathelyre vezényelt esendőrökönitmény megdicsérese. Folyó évi augusztus hó 10-étől a csapatösszpontosítások tartamára őrszolgálatra Szombathelyre vezényelt esendőr különitmény szolgálatát mindenkor a leglelkiesmeretesebben és a legnagyobb körültekintéssel végezte. A szombathelyi honvéd állomásparancsnokság ezen kiváló magatartásért a volt különitmény összes beosztottjainak elismerését fejezte ki.

Püspöki látogatások a szombathelyi őrsparancsnokképző tanfolyamban. Október 11-én délelőtt *Mikes János* gróf megyéspüspök, 17-én délelőtt pedig *Kapi Béla* dunántúli evangélikus püspök *Schill Ferenc* ezredes, szombathelyi kerületi parancsnok meghívására meglátogatták titkársaik kíséretében a szombathelyi esendőr őrsparancsnokképző tanfolyamot. *Mikes* püspök végighallgatta a tanfolyam büntetőjogi és nemzetvédelmi előadását, míg *Kapi* püspök a esendőrségi szolgálati utasítás és alkotmánytani órákon vett részt. Az előadások meghallgatása után mindkét főpásztor megkapó beszédet intézett az iskolaépület folyosóján felállott oktató karhoz és a hallgatókhoz, melyben a legteljesebb elismerés hangján emlékeztek meg a látottakról és hallottakról.

„A magyar esendőrségnek ez a nagyszerű szelleme — mondotta *Mikes* püspök — nagyban hozzájárult ahhoz, hogy az ország oly sok megpróbáltatás után megerősödhetett. Az ő hivatása a kereszt hirdetése s ezen hivatásában erős munkatársa az erkölcsök javításáért és az ország talpraállításáért küzdő esendőr. Az úgynevezett proletárdiktatúra alatt — úgymond — együtt voltam letartóztatva esendőrtisztekkel és legénységgel, kiknek bámulatos lelkierejét és bizakodását csodálattal szemléltem.“

Kapi püspök szavá tette többek között a magyar nép részéről a esendőrrel szemben megnyilvánuló nagy szeretetet és bizalmat, ami különösen a forradalmak után megható módon nyert kifejezést, amikor a megnyugvást jelentő kakastoll újra megjelent az agyonkínzott és mindenétől megfosztott magyar falvakban.

„A magyar esendőr a legértékesebb javakat védi, — mondotta még *Kapi* püspök — már pedig minél nemesebb valakinek a feladata, annál magasabb a hivatása. A leghivatottabbaktól hallottam, hogy a hozzáfűzött várakozásoknak egyik intézmény sem felelt meg annyira, mint a magyar esendőrség.“

A magas látogatók nagy örömeiket fejezték ki, hogy módjukban állott a tanfolyam építő munkájába betekintést nyerni. A két főpásztor szívből jövő, felemelő elismerése és buzdító beszéde mély hatást keltett és maradandó emlékként vésődött a nemzet javáért végzett nehéz munkában megedzett esendőr-lelkekbe.

Finnek látogatása Miskolcon. A napilapok is hírt adtak már arról, hogy Finnországból egy nagyobb küldöttség járt Magyarországon az itteni viszonyokat tanulmányozni. Ennek a küldöttségnek négy tagja: *S. E. Talvitre* lovassági alezredes, *E. Sihvohla* gazdasági attasé, *Oskar Durchmann* igazgató és egy finn újságíró folyó évi október hó 23-án *Bilnitzer* Ernő m. kir. h. százados, összekötőtiszt kíséretében a miskolci esendőrlaktanyát is megtekintette. Délelőtt 11 órakor érkeztek a laktanyába, ahol *Nemessányi Lajos* ezredes, kerületi parancsnok és *Szlabey Imre* ezredes, kerületi parancsnokhelyettes fogadta őket és kalauzolta a laktanya megtekintésénél. A vendégek sorra járták a hivatali helyiségeket, majd a esendőriskola körzetét és a kíséret nem győzött a német nyelven kérdezősködőknek sok irányú kérdésére felvilágosítást nyújtani. A küldöttség már a szemlélődés során igen sűrűn adott elragadtatásának kifejezést. A laktanya megtekintésének befejeztével a esendőr tisztikar villásreggelit adott a kantine tisztjainak a vendégek tiszteletére. Amint a vendégek a terembe léptek, meghatódott örömmel látták a finn és magyar zászlóval díszített finn feliratot: „Elä Koon Suomi“, ami magyarul annyit tesz: „Éljen Finnország!“ A jó étvágyal fogyasztott villásreggeli közben *S. E. Talvitre* finn lovassági alezredes német nyelven felköszöntőt mondott. Ebben hálás

köszönését fejezte ki a szívélyes, meleg fogadtatásért, majd pedig elmondta, hogy ők ugyan sok szépet és jót hallottak már az Európaszerte jó hírű magyar királyi csendőrségről, de amit láttak és tapasztaltak, az minden várakozásukat fölülmúlta. Az a nagyszerű organizáció, fegyelmeztség, az a kiválóan szép rend és esz, tisztaság, amit láttak, azt az érzést kelti bennük, hogy a magyar királyi csendőrség európai viszonylatban is elsőrangúan szervezett és vezetett nagyszerű testület. Csodálkozását fejezte ki afelett, hogy a sok szenvedés és megpróbáltatás után, melyet Magyarország átélt és amelyet Trianon betetőzött, aránylag rövid idő alatt a testület arra a színvonalra emelkedett, amelyen ma áll. Reményének adott kifejezést, hogy a testvér magyaroknak mielőbb viszonzhatják a szíves vendégszeretetét, beszéde végeztéül pedig Magyarországra háromszoros magyarnyelvű „Éljen“-t kiáltottak, amire a jelenlevő magyar tisztek szintén háromszoros „Elő Kőn!“ kiáltással feleltek, így vevén búcsút a saját hazájukban viszontlátásra búcsúzó finn vendégektől. A bensőséges meleg ünnepség ezzel véget is ért, azt a benyomást hagyva maga után, hogy a különben is testvér finn nép fiainak barátságát sikerült szorosabbá és szívélyesebbé tenni, amit az a tény is igazolni látszik, hogy a finn alezredes utólag még Budapestről is táviratot küldött Nemessányi Lajos alezredes, kerületi parancsnoknak, amelyben a szívélyes meleg fogadtatásért még külön is hálás köszönését fejezte ki.

Megtámadott csendőr. Sz. Nagy János tahitófaluasi őrsbeli gy. őrmestert október 2-án 2 és 3 óra közötti időben Tahitelepen szolgálaton kívül 5 legény megtámadta. Nagy őrmester kardját használta és támadói közül négyet megsebesített, maga sértetlen maradt. A kivizsgálás folyamatban van.

Dícséreték. A m. kir. csendőrség felügyelője Tavassy Lajos székesfehérvári kerületbeli századost azon bátor tettéért, hogy ez év május 26-án a hévízi tóban gégegörcs következtében elmerült Király Lajos pécsi lakos kimentésében saját életének kockáztatásával eredményesen közreműködött; — Bartos Sándor székesfehérvári osztályparancsnokság állományába tartozó gazdasági tiszthelyettest 14 évet meghaladó időn

át a gazdasági és számviteli szolgálat különböző ágazataiban nagy szaktudással, kiváló szorgalommal, igen nagy pontossággal és lelkiismeretes buzgalommal kifejtett eredményes működéséért; — Kulesár Károly székesfehérvári osztályparancsnokság állományába tartozó tiszthelyettest, mert mint sárbogárdi és székesfehérvári járásparancsnokhelyettes, járásparancsnok- és szakaszparancsnok az átlagot jóval meghaladó szorgalommal, odaadással és lelkesedéssel látta el, alárendeltjeit példás magatartással, következetes, de méltányos szigorral mindenkor kedvező eredménnyel befolyásolta és nevelte; — Friderics József veszprémi osztály parancsnokság állományába tartozó tiszthelyettest a veszprémi iskolánál a katonai kiképzés terén tanúsított kiváló szorgalmáért és igen odaadó segédoktatói, valamint őrsparancsnoki hosszas szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban mindenkor teljesített kiváló, lelkiismeretes és fáradhatatlan tevékenységéért; — Szabó Mihály II. esztergomi osztály parancsnokság állományába tartozó törzsőrmestert, mert mint járőrvezető az igen mozgalmas tatai őrsön közbiztonsági szolgálat teljesítésében példás tevékenységgel és éber körültekintéssel kiváló eredményeket ért el; — Farkas György I. esztergomi osztály parancsnokság állományába tartozó tiszthelyettest, mert mint bánhidai őrsparancsnok, az alárendeltek oktatása, fegyelmezése, a szolgálat kezelése és ellenőrzése terén, buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki. A közbiztonsági szolgálatban való kiváló rátermettségének és buzgalomának pedig tanujelét adta azáltal, hogy egy, Vértesszöllös községben 1925 november havában ismeretlen módon eltűnt epileptikus leány után a nyomozást bevezetve, a tettest nagy leleményességgel összegyűjtött nyomós adatok alapján a láb alól eltett leány apja személyében elfogta és az igazságszolgáltatásnak átadta. Továbbá leleményes körültekintő nyomozásának tudható be, hogy a környebányai kőszénbánya kárára 1926. évi augusztus havában ellopott 1 pár diszlószerszám tettesét Budapesten sikerült elfognia, mely alkalommal a lószerszám is megkerült; — Szerencse Péter esztergomi osztály parancsnokság állományába tartozó tiszthelyettest, mert mint nagygimnáziumi őrsparancsnok a közbiztonsági szolgálat terén nagy

Kivonat

a m. kir. Honvédelmi Miniszter úr ónagyméltósága 23059/1926. 3/d sz. rendeletével kiküldött műszaki bizottság 1927 január hó 10-én kelt jegyzőkönyvi jelentésének másolatából:

Jegyzőkönyv

relvétel 1927 évi január hó 10-én a II. A. k. telepen.

T Á R G Y:

A zsebhen hordozható kályha című találmány bemutatása.

SUGÁR GÉZA

v. uradalmi számtartó, bizományos
Karcag, postafiók 1 szám.

bemutatja működés közben a tent említett találmányt. A találmány lényege egy petrolenműzemű gyorsforraló.

A feltaláló találmánya abban áll, hogy az égőnél fejlődő hőt, azt körülvevő különféle alakú rézburkokra viszi át. Ezek közül az egyik összehajtható síklapokból áll és így zsebhen tényleg elhelyezhető. Az egész kályha pedig petrolen tartállyal és egyéb tartozékokkal együtt egy oly bádogdobozban helyezhető el, amelynek méretei: 14×11×7 cm.

A petrolen tartály köbtartalma cca 0,2 l.

A petrolen műgyasztás 1 óra alatt cca 0,04 l. volt.

Műszaki szempontból a készülék működése kifogástalan.

Kiküldött kisebb osztagoknál (őrség, megfigyelő, telefonjűrrők, stb.) ezen készülék jó szolgálatokat tehetne.

Egy nagyobb példánynál bemutatta a feltaláló, hogy izzóharisnyával felszerelve, kiváló világító eszközzel is alkalmas.

Lombos Győző s. k.
műszaki főtitkár.

Kmf.

Szalber Lajos s. k.
műszaki tanácsnok.

A másolat hitelesül:

Budapest, 1927 szeptember 3-án.

M. Kir. Honvédelmi Minisztérium 3/d osztály körpecsétje.

Olvashatatlan aláírás s. k.
Irodavezető.

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb strapára, méterje	15·20 P
Ugyanaz «Extra-Loden» minőségben	16·80 «
Khaki kammgarn, szintartó, tiszta gyapju	18— «
Ugyanaz extra finomban	25·60 «
Férfi ing, fehér vagy khaki színben, kitűnő molinból, szolgálatban zubbony alá a legcélszerűbb, legjobb és legolcsóbb	5·20 «
Alsónadrág, ugyanezen minőségben, rövid	2·50 «
Ugyanaz egész hosszú, fűzős	4·40 «
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelenben van raktáron	8·80 «

a 38 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

M Á R E R

egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 6,

a Keleti p.-udvar érkezési oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon: József 321—78.

NAGY ÁRKEDVEZMÉNY

Gábor Lajos

la R. Doxa P 26.—

15% engedmény a csendőrség tagjai részére

— óras és ékszerész —
V., Lipót-körút 30. sz.

la Omega . . . P 37.—

Kérjen ingyen árjegyzéket!

buzgalommal, odaadóan, lelkiismeretesen tevékenykedett. Mozgalmas őrön példás rendet, fegyelmet tart, alárendeltjeit célirányosan, igen jól vezeti és befolyásolja, okirattal megdicsérte.

A m. kir. székesfehérvári II. sz. csendőr kerület parancsnoka *vitéz Horváth István* kerületi törzsgazdasági hivatalhoz beosztott gazdasági tiszthelyettes azért, mert 19 évi csendőrségi szolgálati ideje alatt irodai segédmunkási minőségben a gazdasági teendők különböző ágazataiban kiváló szorgalommal, szaktudással és lelkiismeretes pontossággal igen eredményesen működött; — *Szekeres Lajos* székesfehérvári csendőr osztály parancsnokság állományába tartozó tiszthelyettes azért, mert hosszas csendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálat terén kiváló szorgalommal igen eredményesen működött; — *Szakonyi József* veszprémi csendőr osztály parancsnokság állományába tartozó tiszthelyettes őrparancsnokot 14 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén kiváló buzgalommal és lankadatlan szorgalommal kifejtett tevékenységéért, valamint alárendeltjeinek igen helyes irányban történt befolyásolása és vezetéséért; — *Kallós János* veszprémi csendőr osztály parancsnokság állományába tartozó tiszthelyettes azért, mert mint őrparancsnok a mozgalmas szentgáli őrön a közbiztonsági szolgálat terén, különösen az utóbbi 3 év alatt kiváló buzgalommal, odaadó, lankadatlan szorgalommal igen eredményesen működött; — *Takács János* esztergomi csendőr osztály parancsnokság állományába tartozó tiszthelyettes azért, mert hosszas csendőrségi szolgálata alatt, különösen mint őrparancsnok a közbiztonsági szolgálat terén általában igen buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki, az utóbbi időben pedig, mint az esztergomi iskola szolgálatvezetője, a fiatal legénységnek nevelése, fegyelmezése és elméleti oktatása terén előjáróinak igen jó támasza volt; — *Hrotkó István* és *Viola Lajos* esztergomi csendőr osztály parancsnokság állományába tartozó törzsmestereket azért, mert hosszas csendőrségi szolgálatuk alatt a közbiztonsági szolgálat terén, mint járőrvezetők kiváló szorgalommal, odaadó buzgalommal és igen eredményesen működtek, továbbá, mert fiatalabb bajtársaik nevelése és kiképzése terén előjáróiknak igen jó támaszai voltak; — *Szabó Mihály* II. esztergomi csendőr osztályparancsnokság állományába tartozó törzsmestert azért, mert 1927. évben a tatatóvárosi 31. honvéd zászlóalj laktanyájában előfordult sorozatos lopások tettesét annak dacára, hogy lényegesebb támpont nem állott rendelkezésére, a nyomozás leleményes, körültekintő és gyors megejtése során az igazságszolgáltatás kezére juttatta és a lopott tárgyakat kézrekerítette, *dicsérő okirattal látta el*, míg *Berta József*, *Gombás József*, *Molnos Márton*, *Zsebi József*, *Balázs Péter*, *Gelencsér István* tiszthelyettesnek, *Jakab Károly*, *Horváth József* XIV. törzsmestereknek és *Borda György* őrmesternek a székesfehérvári csendőr osztályparancsnokság állományában azért, mert hosszas csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági

szolgálat terén általában igen buzgó és eredményes tevékenységet fejtettek ki, megbízhatóságukkal és kötelességtudásukkal a fiatalabb bajtársaiknak igen jó példát adtak, *Geiger József*, *Szentpéteri Vendel* és *Horváth István* II. tiszthelyetteseknek, *Takács János* II., *Kajdi József* és *Bándli Péter* törzsmestereknek azért, mert hosszas, továbbá *Fejes Sándor*, *Dávoti József*, *Káta Gyula*, *Ruip Kálmán* és *Sulyok József* veszprémi csendőr osztály parancsnokság állományába tartozó őrmestereknek azért, mert 7 évet meghaladó csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén általában igen buzgó és eredményes tevékenységet fejtettek ki, megbízhatóságukkal és kötelességtudásukkal bajtársaiknak igen jó példát adtak, *Znyacsó András* és *Czibók Jenő* esztergomi csendőr osztály parancsnokság állományába tartozó törzsmestereknek hosszas csendőrségi szolgálatuk alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett eredményes tevékenységükért, továbbá mert az esztergomi csendőr iskolánál mint újonckiképzők igen nagy szorgalommal, odaadó buzgalommal működtek s ezzel a fegyelmekelés és oktatás terén előjáróiknak igen jó támaszai voltak, *Török István* és *Mészáros Gyula* II. tiszthelyetteseknek, *Zsuganics József*, *Kiss János* I., *Hölter József* és *Kovács Miklós* esztergomi csendőr osztály parancsnokság állományába tartozó törzsmestereknek azért, mert hosszas csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén kiváló szorgalommal, odaadó buzgalommal és igen eredményesen működtek, *Gábel Béla*, *Szép József*, *vitéz Kerényi Béla* és *Havrilla Ferenc* esztergomi csendőr osztály parancsnokság állományába tartozó őrmestereknek azért, mert 6 évet meghaladó csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén mint járőrvezetők igen buzgó és eredményes tevékenységet fejtettek ki, *vitéz Kiss István* veszprémi csendőr osztály parancsnokság állományába tartozó őrmesternek azért, mert mint a veszprémi csendőr iskolánál beosztott altiszt, 4 éven át a próbacsendőrök katonai kiképzése és a csendőrök továbbképzése terén, a reá bízott oktatói teendőket mindenkor kiváló szorgalommal, odaadó lelkiismeretes pontossággal végezte, józan életével és példás magaviseletével fiatalabb bajtársaikra igen jó nevelő befolyást gyakorolt, *Nemes György* I. és *Józsa István* veszprémi csendőr osztály parancsnokság gazdasági hivatalához beosztott gazdasági tiszthelyetteseknek azért, mert hosszas csendőrségi szolgálati idejük alatt irodai segédmunkási alkalmazásukban mindenkor kiváló szorgalommal és lelkiismeretes pontossággal működtek s fegyelmezettségükkel alárendeltjeiknek jó példát adtak, *Vasi Ferenc* esztergomi csendőr osztály parancsnokság állományába tartozó csendőrnek azért, mert 1927. évben a tatatóvárosi m. kir. 3/1. honvéd zászlóalj laktanyában előfordult sorozatos lopások tettesének elfogásában és az ellopott tárgyak kézrekerítésében járőrvezetőjét odaadóan támogatta, a szolgálat nevében *dicsérő elismerését fejezte ki*.

HEGEDŰ
HARMONIUM
TÁROGATÓ
CIMBALOM
HARMONIKA
CITERA

és az összes hangszerek, legjobbak, csakis itt a gyárban kaphatók.
Művésziellen javít, legjobb húrokat készít.
Árjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab.
hangszergyár
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.
Csendőrségnek részletfizetési kedvezmény.

„CORVIN“ BÚTORCSARNOK
Részletre olcsón! Dohány-utca 39.

A közalkalmazottak bevásárlási forrása.

Butorhitel

a csendőrség tagjainak **Sándor Ignác** butoráruháza, Budapest, VI., Dessewffy-
u. 18-20 (Nagymező-u. és Vilmos császár-
út között) szállít hitelképes feleknek
készpénzárban kedvező fizetési feltételekkel **elsőrendű butorokat**.

Csendőrtisztek, altisztek és azok családtagjai

nyolc havi részletfizetésre készpénzárban a következő cikket kapják:

női-, férfi- és egyenruha- szöveteket, bélésárukat, vásznat, sifont, zefireket, új, gyárilag sterilizált ágytollat és pelyheket, paplanokat, mindennemű mosókelméket, selymeket, valamint diszpárnákat a	és egyéb vászonárukat, női s férfifehérneműeket készen és rendelésre,	törülközőket, abroszokat, kötött és szövött árut, kötött gyermekgarnitúrát,	kesztyűt, harisnyát, kész kötött kabátokat, függő- göny és függönykelméket,
---	---	---	---

TRIBON Ruházati Részvénytársaságnál, Budapest, VIII. kerület, Üllői-út 14. szám.

Az egyes vásárlások utáni első részlet 1927 december hó 1-ével kezdődnek.

Elöléptek. Törzsőrmesterré az II. sz. esendőr kerületben: *Toldi Ferenc, Héja Benedek*; a II. sz. esendőr kerületben: *Borbély Ferenc, Leopold József, Kósa János*; a III. sz. esendőr kerületben: *Kovács Dénes, Dózsa Gergely* és vitéz *Ambrus András* őrmesterek. Őrmesterré az I. sz. esendőr kerületben: *Szalai József II., Szalai Mihály, Nagy Lajos, Herczeg István, Kormos András, Skrabák István, Tóth Lajos, Ulicska András, Gerendás János, Cseh László, Nagy Balázs*; a II. sz. esendőr kerületben: *Lázár Géza, Kupó József, Németh Vilmos, Tóth Lajos, Klucsik Hermann, Fekete István, Gabnai Dániel, Pesztericz Zsigmond, Gyöngyösi József, Markotics Ferenc, Markovics György, Ragó Mátyás, Kolláth Gábor, Pesei József, Mézáros László, Topár István, Schöffner István, Farkas Lajos, Izáki József, Hencz József, Markó György, Szemenkó Ferenc, Guzmics József, Kozicz Kálmán, Zaleszák János, Koczó József, Kurits Ferenc, Pethő Károly, Horváth Károly I., Kocsis Károly*; a III. sz. esendőr kerületben: *Pethő Dénes, Pál József, Tóth Ferenc IV., Kovács Ferenc III., Horváth Mihály I., Kovács József XI., Csöngé István, Farkas Péter, Pilipár Ferenc, Langer János és Koller András* esendőrök.

Házasságot kötöttek. Az I. sz. esendőr kerületben: vitéz *Pál József* törzsőrmester *Haszonics Agnessel* Csornán, *Puha József* törzsőrmester *Bergmann Mária*val Nagymaroson; a II. sz. esendőr kerületben: *Farkas Ferenc* törzsőrmester *Kerekes Erzsébet*tel Tatán, *Bálint Mihály* őrmester *Jakab Erzsébet*tel Tatán, *Nagy János II.* őrmester *Varga Annával* Tápon, *Benkő Lőrinc* őrmester *Virger Brigittával* Öttevényen, *Szebeni Péter* törzsőrmester *Csillik Mária*val Jászberényben; a III. sz. esendőr kerületben: *Szabó Jenő* őrmester *Nusál Eleonóra*val Kaposonon; a VI. sz. esendőr kerületben: *Tamási István* tisztihelyettes *Ignác Mária*val Nyirgelsén és a VII. sz. esendőr kerületben: *Mokri János* őrmester *Marton Etelle*l Erdőbényén.

Öngyilkosságok. *Biró Imre* tisztihelyettes, kondorosi őrs parancsnok október 21-én a kondorosi őrs laktanya legénységi szobájában karabéllyal föbe lőtte magát és ötnegyedőrai szenvedés után meghalt. — *Lénárt Albert* tiszalöki őrsbeli őrmester október 21-én a laktanya udvarán karabéllyal szíven lőtte magát s azonnal meghalt. — *Lukácsi Aladár* boldogi őrsbeli esendőr Boldog községben egy ismerőse lakásán október 25-én forgópisztollyal homlokán lőtte magát és súlyos állapotban a budapesti I. sz. honvéd- és közrendészeti kórházba került ápolás alá. Mindhárom öngyilkossági ügyben folyik a kivizsgálás.

Kérelmek. *Kölcsönös áthelyezésüket óhajtják: Barabás Zsigmond* kisujszállási őrsbeli (szolnoki osztály) esendőr a budapesti II. osztály területére; *Balogh István* lőrincii őrsbeli (balassagyarmati osztály) esendőr az esztergomi vagy győri

osztály területére; *Ónodi György* mátraszöllősi őrsbeli (balassagyarmati osztály) próbacsendőr a debreceni esendőr kerület területére. Kérik kölcsönös áthelyezésüket óhajtó bajtársaikat, hogy címüket közöljék velük.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Cikket nemcsak a esendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt megfelelően honoráljuk. Kéziratot nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ivnek csak egyik oldalára, lehetőleg félhasábosan és könnyen olvasható írással írni. A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levélben senkinek, válaszbélyeget tehát fölösleges beküldeni. Jellegül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jellegéből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. Az előfizetést kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. A Csendőrségi Lapok részére szánt pénzküldeményeket ne a szerkesztőségnek, hanem a Nemzeti Hitelintézet Budapest—Krisztinavárosi fiókjának tessék beküldeni (Postatakarékpénztári chequeszámla: 1672.). A szelvényen mindig jelezni kell, hogy az összeg a Csendőrségi Lapok folyószámlájára lett befizetve. A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének Budapest, I. ker., Vár, Országház-utca 30. szám.”

Sajómenti. A esendőr törzsőrmesterek és őrmesterek számára az ezüst kardbojt viselése még nincs rendszeresítve, ha tehát hordják egyesek, azt jogtalanul teszik. Várják meg türelemmel, amíg az erre vonatkozólag tervbevett rendelet megjelenik. A kérdés más fontos egyenruházati kérdéssel kapcsolatos, azért késik a rendelet.

Ez az igazság. Ismernünk kellene az ügyet teljes részletességgel s főleg azokat a körülményeket, amelyek a levelében ismertetett tilalomnak gyakran tényleg alapot adnak. Ön még egészen fiatal s bizonyos okok miatt a legjobb akarata mellett is elfogultan nézheti a dolgokat. Mi csak azt a tanácsot adhatjuk, hogy hallgasson az idősebbre, aki bizonyára nem ok nélkül és mindenesetre nemcsak az Ön, hanem a testület érdekében is igyekszik befolyását úgy érvényesíteni, hogy az ma még fáj Önnek, de később köszönetet fog érte mondani. Az, amihez most ragaszkodni szeretne, különben sem szokott jóra vezetni, mert rabja lesz a helyzetnek s nagyon nehezen tud

**Ma már minden takarékos
HÁZIASZONY**

Persil

önműködő mosószerrel mos.

Szappan, kefe és dörzsölés nélkül,
tüzelő és munka megtakarításával
havonta tetemes összeget
takarít meg.

A esendőrség családtagjai lakóhelyükön bármelyik szakmabeli üzletben beszerezhetik.

kinászni belőle majd akkor, amikor menekülni szeretne. Erről a kérdésről különben éppen lapunknak ebben a számában olvashat jó tanácsokat, mi sem mondhatunk egyebet, mint ami ott meg van írva.

Erdély. 1. Hogy a férj halála esetében a feleség özvegyi nyugdíjat kapjon, ahhoz a férj tényleges szolgálati idejébe eső három hónapi együttélés szükséges. 2. Nyugállományú csendőregyének családtagjai kedvezményes kórházi ápolásra nem tarthatnak igényt.

Sármás erdő. Ha a nőt a bíróság előző férjétől elválasztotta, akkor is újból férjhez mehet, ha egyházilag a válást nem is mondották ki. Elvileg nincs akadálya annak, hogy ilyen nőt csendőr altiszt feleségül vehessen; a szokásos kivizsgálás hivatott megállapítani, hogy az ara úgy erkölcsi, mint anyagi tekintetben csendőr altiszthez méltó-e. 2. A Szut. 150. pontja értelmében kerékpárt minden csendőr engedély nélkül vehet magának. A motorkerékpár nagyon drága, erre igazán nem futja egy csendőrnek sem s amellet a kezelése, karbantartása is sok költségbe, időbe kerül. Egyáltalában nem olyanok egy csendőr anyagi, időbeli és egyéb körülményei, hogy motorkerékpárt tarthasson. Egyébként, nézetünk szerint, a motorkerékpár beszerzéséhez sem kell engedély. 3. Csakis azokon a helyeken töltheti szabadságát, ahova a szabadságolási igazolványát kiállították. Az érdekelt a hibás, ha szabadsága előtt nem jelenti be az összes helyeket, ahol szabadságát tölteni akarja. Erre a megszorításra szükség van, mert különben sohasem lehetne tudni, hogy a szabadságot hol találhatja meg, márpedig erre nem egyszer szükség adódik. Annak azonban nincsen semmi akadálya, hogy rövidebb időre — esetleg 1—2 napra — olyan helyre is eltávozzék, ahova nem kért szabadságot.

R. M. csendőr Homokmégy. Ön áthelyezés folytán a közgazdálkodás részes tagja lett. Bevonulásakor a fejenkénti osztalék 52 pengő volt. Ebből az összegből törlesztés útján 40 pengőt befizetett s akkor áthelyezték egy másik őrsre. Ekkor a fejenkénti osztalék 32 pengő volt. Közben két hónap telt el. Mindenesetre mérlegelésre érdemes körülmény, hogy okszerű

gazdálkodás mellett két hónap alatt a közgazdálkodás vagyona annyit csökkenhet-e s a jelen esetben tényleg csökkent-e annyit, hogy a fejenkénti osztalék 20 pengővel kisebb legyen. Ezt maga a becslés is előidézhetheti anélkül, hogy a vagyonban tényleges csökkenés állott volna be. Sok helyt megteszik, elég helytelenül, hogy amikor új tag érkezik a közgazdálkodásba, tehát amikor a közgazdálkodás javára történik a befizetés, akkor a becslés magasabb fejenkénti osztalékot állapít meg, mint amikor egy tag kiválik a közgazdálkodásból, amikor tehát a közgazdálkodásnak kell kifizetnie egy összeget. A két különböző becslés eredménye Önre nézve most az, hogy csak a távozásakor megállapított fejenkénti osztalékra, a 32 pengőre tarthat igényt, de mert a belépésekor megállapított 52 pengő fejenkénti osztalékból még csak 40 pengőt törlesztett, a még hátralevő 12 pengőt az Ön osztalékából le kell vonni, vagyis csak 20 pengő fejenkénti osztalék felvétele számíthat távozásakor. Természetes viszont, hogy ebben az esetben az Ön 12 pengő tartozását is vagyonként kell kimutatni. El lehet ugyan képzelni, hogy valami csapás miatt a fejenkénti osztalék két hónap alatt majdnem a felére csökken, hogy azonban ebben az esetben ez így történt-e, azt mi nem tudhatjuk megállapítani. Ha úgy érzi, hogy indokolatlannal károsodik, kérje örskihallgatáson ügyének az osztályparancsnoksághoz való felterjesztését.

Zágon. 1. Nősülés iránti kérvényét 28 éves korának elérése és hat évi csendőrségi szolgálat után akkor is beadhatja, ha a csendőrségi szolgálati idejében megszakítások vannak. Az előléptetés szempontjából az előző szolgálati idő beszámítása rendezés alatt álló kérdés. 2. Ez nem büncselekmény. Azt azonban figyelemmel kell kísérni, hogy nem történnek-e a születésű lakásán magzatelhajtások.

Hulló falevél. Tiszthelyettesnek 6, kivételes méltánylást érdemlő esetben 8, a többi legénységnek 4, kivételes méltánylást érdemlő esetben 6 heti szabadságot lehet engedélyezni. A szabadság senkinek sem *illetékes*, mert csak akkor engedélyezhető az említett kiszabásban, ha a szolgálat érdeke megengedi.

A Csendőrségi Lapok részére **HIRDETÉSEKET**

kizárólag **Balogh Sándor hirdetőirodája**
V., Bálvány-utca 12. **vesz fel.** Telefon: T. 157—83.
Mindennemű megkeresések erre a címre intézendők.

BÚTOR részletre **Ó Budapest 3.** olcsón VI., Ó-utca

Postások és rendőrség szállítója.

Több mint 32 év óta a világot uraló ered. angol

The Champion kerékpárokat

elsőrangú sülyeszíthető **Central Bobbin** varrógépeket 3 évi jótállással havi 24—30 P részletre,

kerékpáralkatrészeket,

láncot, pedált, nyergeket nagyban gyári árban, külső gummikat 6-80 pengőtől, belsőket 2-10 p-től, Motobécane francia motorkerékpárokat 840 p-ért szállítunk.

LÁNG JAKAB ÉS FIA kerékpár- és gumminagykereskedők
Budapest, VIII., József-körút 41. szám.

Nagy árjegyzék 700 képpel ingyen.

Írógépet venni szándékozó csendőrkörök szíves figyelmébe!

A PORTABLE REMINGTON

Írógép iránt céget oly nagy mértékben keresik fel egyrészt érdeklődésekkel, másrészt rendelésekkel, hogy céget a költséges levelezés helyett közli az igen tisztelt Urakkal, hogy a **Remington Portable** írógép legolcsóbb vételára 15 havi részletre **P 435 + 2% f.-a.** Igy a régebben kelt ajánlatok s a már magasabb árban megvett gépek vételárát utólag ezen összegben állapítom meg.

NÉMETH LÁSZLÓ Írógépbehozatali és Kereskedelmi Vállalata.
Budapest, V., Alkotmány-utca 12.

A Csendőrségi Lapokban

csak olyan teljesen megbízható cégek hirdetését közöljük, amelyekről olvasóink bizalommal vásárolhatnak. Annak a cégnek a hirdetését, amely ellen a legkisebb jogos kifogás merül fel, azonnal töröljük, miért is kérjük olvasóinkat, hogy minden felmerült panaszt velünk közölni szíveskedjenek

CSENDŐR

utalvány nélkül vásárolhat **cipőt, bőrdíszműáru, gramofont** készpénzárón hat havi lefizetésre

NORMA Cipőkereskedelmi Rt., Budapest, V., Erzsébet-tér 13

Telefon: Teréz 279—79

KÉRJEN ÁRJEGYZÉKET!

Vitakozó. Ha pl. november 1-től november 14-ig terjedő szabadságot kap, akkor szabadsága november 1-én 0 órakor kezdődik és november 14-én 24 órakor végződik, de bevonulását jelenteni csak 15-én ébresztőkor köteles. Ha szabadságát csak 1-én 12 órakor kezdi meg, az a nap akkor is teljes egészében szabadságnak számít. Szabadsága tehát annak a napnak 0 órájával veszi kezdetét, amelyik napon — tekintet nélkül arra, hogy hány órakor — a szabadságát megkezdette.

Vitakozó II. 1. A tisztán szórakozást nyújtó, nem pénzre vagy egyéb értékre menő, egyszóval nem hazard kártyajátékot nem tiltja ugyan az utasítás, de az ilyen, anyagi vonatkozástól teljesen független kártyajátékot csakis családi körben s azt is csak karácsonykor, a hagyományos dióra és mogyoróra való játék formájában tudjuk elképzelni, mert egyébként, bármennyire is csak a szórakozást keresse valaki a kártyában, előbb-utóbb rátér arra az útra, ami már a hazardjátékot jelenti. S ha valaki megszokja a szórakozásnak azt a fajtáját, amit — mondjuk nem a hazard — kártyajáték ad, annak annyira rabja lesz, hogy később nemcsak a fölös idejét tölti ezzel, hanem szolgálatát is elhanyagolja miatta. Ettől a veszedelmes szórakozástól, később szenvedélytől, csak egy módon lehet megszabadulni: soha, semmilyen körülmények között kártyához ne nyúljunk még akkor sem, ha az a legártatlanabb szórakozásnak látszik is. A mi nézetünk az, hogy az őrsön a kártyának semmiféle formában nincsen helye s igen helyesen eszelepszik az őrsparancsnok, ha eltiltja. 2. Díszruha-takaró nincs rendszerezve, nem köteles beszerezni, ha azonban beszerzi, az Ön haszna, mert a ruháját óvja vele. 3. A tükör is a borotválkozó eszközök közé tartozik s így azok között, a dobozban van helye, de azt nem lehet kifogásolni, ha a dobozok mellett felállítja. 4. A közigazgatás tagjai napibetétet fizetnek s ha a napibetétet úgy állapították meg, hogy az egyenlő az étkezési pénzzel, akkor természetesen az étkezési pénzt kell befizetni. Ha azonban a napibetét több, vagy kevesebb a étkezési pénznél, akkor többet, illetve kevesebbet kell annál napibetétként befizetni. Egyszóval sohasem az étkezési pénzt, hanem mindig a napibetétet kell befizetni, ami esetleg egyenlő

lehet az étkezési pénzzel. Hogy az Ön őrsén mennyi a napibetét, azt nem tudhatjuk.

1888. Tulajdonképpen a földművelésügyi miniszterium erdészeti főosztályának a hatáskörébe tartoznék a fabehozatal szabályozása, de, értesülésünk szerint, jelenleg ott ebbe a kérdésbe egyáltalában nem szólnak bele s így a tűzifa is az általános behozatali szabályok alá tartozik. Forduljon ahhoz a szolgabírói hivatalhoz, amelyiknek a hatósági területén a behozandó fát értékesíteni akarja.

Szarajevo. Az 1909. évi 16. sz. Honvédségi Rendeleti Közlönyben (szabályrendeletek) megjelent 6226/eln. sz. rendelet értelmében az 1908—1909-ben Boszniában teljesített katonai szolgálat ideje a nyugdíjidőbe beszámít. Természetesen csak abban az esetben, ha a katonai szolgálat idejét egyáltalában be lehet számítani s a boszniai szolgálati ideje anyakönyvi lapjába be van vezetve, illetve azt okmányokkal igazolni tudja. Kérje a kerületi parancsnokságtól, hogy az ott töltött idejének kétszeres beszámítását állományparancsban tárgyalja le.

Látótető. A Budapesti Közlöny f. évi 18. számában megtalálja a részletes feltételeket. Az említett hivatalos lapot a községházán megnézheti.

H. H. 1891. 1. Ha a lakományában levő nőtlén esendőrök közül valaki a nős esendőrtől a napos szolgálatot átvenni hajlandó és ha az őrsparancsnok ezt engedélyezi, akkor a nős a foglalkozás befejezése után eltávozhatik és természetesen otthon is alhatik, ha azonban a helyettesítés négy óránál hosszabb ideig tart, akkor azt a szolgálati füzetbe is be kell vezetni. 2. A Szut. 186. pontjában „a napirendszerű foglalkozás befejezése után“ meghatározás alatt az egész napi foglalkozás befejezését, vagyis tizenhat órát kell érteni. Ez természetesen nem gátolja azt, hogy a napos nős esendőr az őrsparancsnok engedélyével ebéd céljából lakására távozzék, de őt ilyen esetben is valamelyik nőtlén esendőrnél kell helyettesítenie. 3. A Ludovika Akadémiára csak reáliskolai, gimnáziumi vagy ezzel egyenértékű középiskolai érettségivel lehet pályázni.

Kérdezze meg bajtársait,

kik az **AEG MIGNON** írógépen dolgoznak és meg fogja tudni tőlük, hogy gépünk amellet, hogy szép, tökéletes és gyors munkát produkál, szép, precíz és tökéletes munkára szoktatja a rajta dolgozókat. Valóságos nevelő hatása van, úgy, hogy megfizethetetlen az az érték, amit a rajta dolgozó kiépít. Ne írja tovább kézzel jelentéseit, nincs arra szükség, tartson lépést a XX. század tempójával. Ami 1200 bajtársának jó, az Önnek is jó lesz. Rendelje meg 30 napi próbára díjtalanul minden kötelezettség nélkül.

AEG. U. M. V.
 ÍRÓGÉP-OSZTÁLYA
 BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 29.

Pécs, I. M. kir. Heraldikai és Genealogiai Társaság, Budapest, Nemzeti Múzeum. 2. Olvassa el a Csendőrségi Közlöny 1926. évi 24. számában megjelent 121.087/VI. c. 1926. sz. belügyminiszteri körrendelet 7. pontját. Kőrgallért csak tiszt-helyettesek viselhetnek szolgálaton kívül.

Diagnosis. 1. A csendőrlegénység nem tartozik az 1912. évi XXXII. t.-c. hatálya alá. 2. Amennyiben tényleges csendőrségi szolgálatuk alatt, a szolgálatból kifolyólag váltak szolgálatképtelenné, akkor az 1912. évi LXX. t.-c. 42. §-ában foglaltak alapján a szolgálatképtelenné válástól számított három éven belül kedvezményes nyugdíjat kérhetnek.

Pilóta. 1. A jelentkezés feltételei és ideje még nincsenek meghatározva. Értesülésünk szerint erre belátható időn belül nem is kerül a sor. 2. A testőrséghez, értesülésünk szerint, lesznek felvételek. Kérelmét szolgálati úton kell felterjeszteni a belügyminiszter úrhoz (VI. c. osztály). Alkalmilag pedig személyesen is jelentkezzen Budapest, Attila-körút 10. szám alatt a testőrségek parancsnokságánál.

Brassó 77. 1. Nem tudjuk, hogy voltaképpen mivel nincsen tisztában. Ha az ügydarabot az őrsparancsnok írja alá, akkor a nevét, rendfokozatát és szolgálati állását is kiírja, például: „Nagy th. öpk.“. Ha ellenben az őrsparancsnok távol van, akkor a helyettes csak ezt a körülményt tünteti fel, aláírja nevét és rendfokozatát, de a szolgálati állását nem tünteti fel, mert hiszen abból a tényből, hogy az őrsparancsnok helyett aláír, mindenki tudhatja, hogy az aláíró az őrsparancsnok helyettese. Ha az őrsparancsnok otthon van, akkor minden ügydarabot neki kell aláírnia „Őrsparancsnok helyett.“ megjelöléssel, tehát a helyettes nem írhat alá. Ez csak olyan nagyforgalmú parancsnokságoknál van megengedve, ahol a parancsnok maga nem képes mindent személyesen aláírni s ezért helyettesét felhatalmazza bizonyos, kevésbé lényeges ügyek aláírására akkor is, ha ő otthon van. 2. A szolgálat előírásánál a Csüs. 156. pont 4. alpontjában előírt sorrendet kell betartani. A minta csak tájékozással szolgál, de az ahhoz való merev ragaszkodás nem kötelező.

Csendőriskola Győr. 1. Következő számunkban közöljük. 2. Ugy tudjuk, hogy Tihanyi Ferenc őrnagy kiadásában a közeljövőben új próbaesendőr-tankönyv fog megjelenni, mely már az új tananyagot fogja tartalmazni.

D. szds. Az őrs minden előjáró parancsnokságával a szakasparancsnok útján levelez, tehát nemcsak a szárnyparancsnoksággal. A Csüs. 15. pontja a szárnyparancsnok és az őrsök érintkezését azért szabályozza külön, mert a gazdasági ügyek tekintetében kivételt állapít meg.

K. S. gyimesi vadvirág. Budapest, V., Sziget-utca 24.

B. J. csendőr Kerekegyháza. Felhívását nem közölhetjük, mert amit Ön gondol, az nem lehetséges. Ha tényleg olyan jó az a gyógyszer, fel kell ajánlani az egyetemi klinikáknak.

Pataki diákok. 1. A rajzfűzet 16. és 17. oldalain levő mintákat tényleg vízszintes és nem függélyes irányban kell rajzolni, ezekre az oldalakra tehát nem vonatkozik a tilalom, hogy vízszintes irányban nem szabad rajzolni. 2. Teljesen mindegy, hogy a büntettről vagy a vétségről tett feljelentés tárgyátába „Bűncselekmény“-t vagy „Büntetendő cselekmény“-t ír, mert minden bűncselekmény egyúttal büntetendő cselekmény is. Kihágásról szóló feljelentésnél már mindig „Büntetendő cselekmény“-t kell írni, mert a kihágás is büntetendő cselekmény ugyan, de nem bűncselekmény. „Bűncselekmény“ alatt általában a büntető törvényekbe ütköző büntetteket és vétségeket értik. 3. Sajtóhiba. 4. A csendőrség katonai szerveztségéből következik, hogy a honvédség tiszti parancsnokságai a csendőr őrsöknek nem megkeresést, hanem felhívást küldnek még olyan esetben is, amikor egy polgári hatóságnak, például csak megkeresési joga van. Természetes, hogy itt csak olyan ügyekről lehet szó, amelyek a felhívó honvédparancsnokság hatáskörébe esnek. Ezzel szemben már például karhatalom kiállítását a honvédparancsnokság el nem rendelheti, mert az a közigazgatási (rendőri) hatóság hatáskörébe tartozik. A katonai és polgári hatóság felhívása között lényegileg az a különbség, hogy az előbbi a katonai fölé- és alárendeltségen, az utóbbi pedig a hatósági jogkörön alapszik.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Pallas r.-t. nyomdája Budapest, V., Honvéd-u. 10. sz.
(Telefon: T. 205-67, 205-68, 205-69.)
Felelős vezető: Tiringer Károly műszaki igazgató.

„FOTÓ“
fényképzési szaküzlet
BUDAPEST
VII., Rákóczi-út 80.

Tiszteknek és véglegesített
csendőröknek **6 havi hitel**

Fotó osztály:

Nagy választék minden árban elsőrangú gyártmányú gépekben, felszerelésekben és anyagokban.

Rádió osztály:

Kész készülékek, alkatrészek, vázlatok, accumulatorok stb. stb.

Optikai osztály:

Mindennemű látszóvegekben nagy készlet; szemüvegek, javítások orvosi vényre. Pontos és gyors kiszolgálás.

Gramofon osztály:

A mai kor legtökéletesebb angol beszélőgépei a legegyszerűbb kivitelűtől a legdrágább kivitelűig. Lemezek nagy választékban.

Mechanikai gyermekjáték osztály:

Vasutak (gőz-, villany- és óraszerkezettel), vasuti felszerelések, gőzgépek, gyerekkinók stb. stb.

Beraneck József

kiválóan egyenruha szabómester

IV., KIRÁLYI PÁL-UTCA 6. SZÁM

Békebeli kivitelben, tökéletes szabással készít

csendőrségi attilákat, úgyszintén lovaglónadrágokat

Matura szisztemája szerint

Modern BUTORSZALON

ÜLLŐI-UT 14. BAROSS-UTCA 11.

Olecsó szolid kiszolgálás! Cégtul.: **Gáspár Nándor.**

KEMÉNYFA HÁLÓSZOBA

Tartós kivitelben. Jótállással kapható.

Csendőröknek kedvező részletfizetési feltételek.

Lányi butorkereskedő, VII., Akácfa-utca 7. sz.

12 **CSENDŐRÖK** **havi részletre** kaphatnak háló-, ebédlő-, úriszoba és konyha-bútort a legolcsóbbtól a legdrágább kivitelűig.
BLEIER Rákóczi-út 30. felemelet.